

de Hessencombinatie

Magazine voor Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik

Sjouke Hylkema (9): Nederlands kampioen motortrial

En verder in dit nummer o.a.:

- De bevrijding van Hummelo en Keppel 80 jaar geleden, 2-4 april 1945
- Wat deed Lambert Gudden uit Eldrik in 1915 in het Duitse Keizerrijk?
- Jans Buyl, afscheid na 50 jaar thuiszorg in DHK

CLAUS SPORT

IJsselkade 10-12 Doetinchem 0314 - 32 31 39
info@clausport.nl

- gratis
- sparen voor extra korting
- eenvoudig verzilveren
- exclusief voordeel
- aanbiedingen op maat
- altijd inzicht in je saldo
- en nog veel meer privileges

Bremer **Bouw**

Roy Bremer | Molenweg 10 | 6996 DN Drempt | M: 06-13380622 | www.bremerbouw.nl | info@bremerbouw.nl

Tekenhuis *Herbert.*

BOUWKUNDIG TEKENBUREAU HUMMELO

- Bedrijfsplattegrond
- Functiewijziging
- Terraininrichting
- Nieuwbouw
- Verbouw
- Vergunning
- Verduurzaming
- Renovatie
- Woningplitsing

• ADVIES & PLANVORMING • ONTWERP & VISUALISATIE • BOUWKUNDIG TEKENWERK & VERGUNNING • COÖRDINATIE & BEGELEIDING

TEKENHUISHERBERT.NL 06 23 13 85 37

OMHEINING

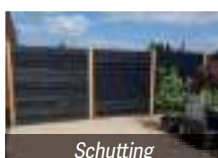
Uw specialist in

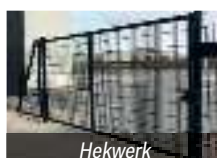
Omheining

Poorten

Schutting

Hekwerk

Afrastering

Montage

Neem contact op via: info@GBomheining.nl of kijk op: www.GBomheining.nl

Van de redactie

Op het moment van schrijven van deze bijdrage dreigt Nederland in een grote griepedemie terecht te komen. Maar gelukkig ondervond dit nummer hierdoor geen vertraging. Alle medewerkers hebben tijdig hun bijdrage aangeleverd en ook de fotografen hebben weer hun fraaie beelden ingebracht.

Dit keer een nummer met een aantal extra pagina's. In mei herdenken we natuurlijk dat onze dorpen 80 jaar geleden werden bevrijd van vijf jaar Duitse bezetting. In deze uitgave lezen we, behalve over deze bevrijding door het Canadese leger in april 1945, ook het een en ander over hoe twee Dremptse schooljongens deze periode hebben beleefd. Minder bekend was destijds de oorlogssituatie in Curaçao, een inwonster op leeftijd heeft het allemaal meegemaakt.

Bevrijding, vrijheid, wederopbouw, alles gaat weer goed komen. Dat was in de jaren na de oorlog het credo. Als we nu in de wereld om ons heen kijken, kunnen we alleen maar hopen dat dit ook in al die brandhaarden dit jaar het geval mag zijn.

Uiteraard willen we veel meer onderwerpen bij u onder de aandacht brengen. Hoe bijzonder is het dat een vader uit Eldrik alles in het werk stelt om, in de Eerste Wereldoorlog vanuit het neutrale Nederland, toestemming te krijgen met zijn drie-jarige dochter op de fiets een Duitse arts te bezoeken?

In onze natuurbijdrage brengen we dit keer de reptielen en amfibieën en de paddentrek onder de aandacht. Min of meer daarop aansluitend vertelt Dremptenaar Koray Bakker over zijn unieke slangenhobby.

Ff kletsen doen we dit keer met Suzanne Markerink uit Hummelo en in de rubriek Krasse Knarren maken we kennis met het zeer bijzondere verhaal van Betty Eggink uit Hummelo.

Ook uit Hummelo komt onze 9-jarige Nederlands kampioen motortrial Sjouke Hylkema; wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. En iedereen kent natuurlijk Jans Buijl die, na 50 jaren in de wijkzorg in Drempt, Hummelo en Keppel, eindelijk gaat genieten van haar pensioen. Jelen Muller Kobold uit Drempt schreef een verhalenbundel over haar gevoel en beleving naar aanleiding van de ernstige problemen direct na de geboorte van zoontje Wolf. Zij vertelt daarover in deze bundel.

Uiteraard zijn onze columnisten weer aanwezig met hun pennenvruchten, lezen we over de activiteiten bij HC'03, is er een inkijkje bij het Hummelse Pontificaal, is er informatie van de dorpsraden en hebben we de eerste aflevering ontvangen over de wereldreis van Tjin en Noa.

Tot slot kunt u weer aan de slag met onze nieuwe puzzel. Van de kerstpuzzel ontvingen we een record aantal goede inzendingen. Traditioneel sluiten we weer af met de activiteitenkalender voor de komende drie maanden.

We wensen u veel leesplezier en een zonnig voorjaar!

De redactie

Inhoud

- 3 Van de redactie
- 5 Colofon
- 7 Column Mart de Kruijff
- 8 Over de grens tijdens de Eerste Wereldoorlog
- 12 De bevrijding van de gemeente Hummelo en Keppel
- 16 Sjouke Hylkema is Nederlands kampioen motortrial
- 18 Nieuwe toegangsweg levert HC '03 veel voordelen op
- 21 Column Gijs Jolink
- 22 De slangen van Koray
- 26 Bijzondere natuur: amfibieën en reptielen
- 32 Op pad met amfibieën
- 36 Ff kletsen met... Suzanne Markerink
- 40 Van de dorpsraden
- 43 Column Jeroen te Lindert
- 44 Spread, 1945-2025: 80 jaar bevrijding
- 46 De wereldreis van Tjin en Noa (1)
- 50 Krasse knarren: Betty Eggink-Schoemaker (88)
- 54 Jelen Muller Kobold: Woorden zoeken om ervaringen te delen
- 58 Toen het oorlog werd op Curaçao
- 63 Column Guinevere
- 64 Oorlogsherinneringen van een 'Opschötteling uut Veur-Drempt'
- 68 Jans Buijl: 50 jaar thuiszorg in Drempt, Hummelo en Keppel
- 72 HC '03: Henk Veeneman kun je overal tegenkomen
- 74 Varia
- 77 Column Jur Raatjes
- 78 Pontificaal Party 2.0 – Na een lange winter, eindelijk weer de wei in
- 82 Voorjaarspuzzel
- 84 Activiteitenkalender

C. SEEGERS Rijwielen

Trenergy Performance

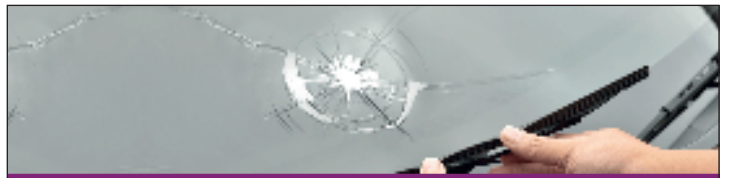

Trenergy E-Relax Pro

Koop bij de adverteerder

Zomerweg 21, 6996 DP Drempt, Tel.: 0313 - 472 722
Internet: www.seegersdrempt.nl / E-mail: info@seegersdrempt.nl

> AUTOGLAZ. RUITSCHADE DIRECT HERSTELD IN HEEL NL

Ruitschade wordt in heel Nederland snel hersteld door één van de 60 Autoglaz vestigingen. Er is altijd wel een vestiging bij u in de buurt. En anders komen wij naar u toe. De ruitschade specialisten van Autoglaz regelen alles voor: expertise, reparatie, kalibratie en afhandeling met uw verzekeraar.

STERREN IN GLAS

- ✓ Reparatie en Vervanging
- ✓ Levenslange garantie
- ✓ 24/7 bereikbaar
- ✓ Korte wachttijd

Hoge Wesselink 2
7221 CJ Steenderen
Tel. (0575) 451974

WASSTRAAT - ELKE WERKDAG OPEN

TIMMERWERKEN - VERBOUW - ONDERHOUD

Strengsche Veld 25
6996 DK Drempt

T 06 - 12 99 60 05

E maurice@leisinkbouw.nl

I www.leisinkbouw.nl

Colofon

De Hessencombinatie

Magazine voor de inwoners van Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik.

Redactie

Ceciel Bremer, Berna ter Horst,
Sanne Hetterscheid, Rinus Rabeling
en Henk ten Zijthoff
E-mail: dehessencombinatie@hc-03.nl,
telefoon: 06-51 32 99 78 (Rinus Rabeling).

Aan dit nummer werkten mee

Bert Gudden, Alieke Hilhorst, Gijs Jolink,
Gerard van der Kamp, Tjin Koenders en
Noa Schlieff, Mart de Kruif, Marion Lagaij,
Jeroen te Lindert, Karl Lusink, Gerard
Maalderink, Jur Raatjes, Pierre Seegers,
Ine Snelder, Guinevere Wolvetang, Vera en
Marcus ten Zijthoff

Fotografie

Ceciel Bremer, Fred van Daalen, Duncan de
Fey, Floris Hazemeijer, Wim van Hof, Arien
Netjes, Rinus Rabeling, Jamie de Vries,
Vyasa Wolvetang.

Advertenties/Marketing

Wim Fontein, Patrick Verheij
Voor vragen of informatie:
06-20 44 38 10 (Patrick Verheij)

Vormgeving en druk

Youprinting, Giesbeek

Auteursrecht

Overname van artikelen (of delen ervan)
uit deze uitgave is niet toegestaan zonder
uitdrukkelijke, schriftelijke toestemming
van de uitgever. Dat geldt ook voor
vermenigvuldigen, kopiëren, publiceren op
internet of opslaan in een databank.
Dit magazine wordt met grote
zorgvuldigheid samengesteld. Ten aanzien
van de juistheid van de inhoud kan echter
geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

De Hessencombinatie is een uitgave van voetbalvereniging HC'03 en verschijnt 4 keer per jaar, in een oplage van 2600 exemplaren, in het verspreidingsgebied: Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Eldrik, Hummelo, Langerak en een gedeelte van Toldijk.

De volgende editie van De Hessencombinatie wordt verspreid rond 4 juni 2025.

Informatie of klachten over bezorging

Monique Bruins, m.bruins59@upcmail.nl

Abonnement

Woont u buiten het bezorgingsgebied van De Hessencombinatie of wenst u het magazine op naam per post te ontvangen, dan is een abonnement voor 25 euro per jaar mogelijk. U kunt hiervoor telefonisch contact opnemen met de redactie: 06-15 44 53 41 (Ceciel Bremer) of een e-mail sturen naar: dehessencombinatie@hc-03.nl.

Website

www.dehessencombinatie.nl

**PLUS AALDERINK
STEENDEREN**

1200 M² WINKELPLEZIER & 750 M² PARKEERRUIMTE!
PLUS LOKAAL, HET NIEUWE NORMAAL!

aalderink.steenderen@plus.nl
0575-451206
Dorpsstraat 14, Steenderen
www.plus.nl/supermarkten/steenderen_plus-aalderink_1033

PostNL punt / Staatsloten / Lotto / Telefoonkaarten / RDW Servicepunt /
Vispas / Stomerijservice / Bloemenhoek / Slijterij / Oplaadpunt elektrische
auto en fiets / Extra geldopname / Zelfzorg medicijnen / Hoge klantenservice
/ Bezorgservice via Plus online / Rustpunt fiets / Kinderhoek

Geopend op ma t/m za van 08:00 - 20:00 en op zondag van 10:00 - 17:00

Dineke Pelgrom
huidverzorging puur natuur

Hulsevoortseweg 7
6996 DG Drempt
06 126 949 70

All-round schoonheidsspecialiste
met specialisaties
acne en de donkere huid

info@dinekepelgrom.nl www.dinekepelgrom.nl

AUTOMATIEK
MET BOERDERIJ PRODUCTEN
24/7 GEOPEND

BROEKSTRAAT 2, 6999DE, HUMMELO • WWW.IJSVANDESTEENOVEN.NL

Vakantiepark IJsselstrand

Eekstraat 18 | 6984 AG Doesburg | Tel. 0313 472 797

BOUWBEDRIJF

JOLINK HUMMELO

www.bouwbedrijf-jolink.nl tel: 0314-381309

Nieuwbouw | Verbouw | Onderhoud | Renovatie/Restauratie

Nieuwe toekomstvisie

Het zou heel fijn zijn als er mensen opstaan die de komende transitie op zich willen nemen.

Iedere keer als ik op onze velden kom, zijn de contouren van de huizen die naast ons worden gebouwd een beetje hoger en duidelijker. Soms denk ik dat dit een symbool is voor een mooie toekomst. Meer woningen is meer leden, minder vergrijzing en een betere toegang naar onze velden.

Maar toekomst komt niet alleen van buitenaf, toekomst moet je vooral zelf in de hand nemen. Dus zijn we in de afgelopen periode bezig geweest met het opstellen van een toekomstvisie, die we binnenkort aan de leden willen voorleggen. Want niets doen, is geen optie. Sportverenigingen moeten steeds meer op eigen benen staan, de jeugd binden aan de vereniging is steeds meer een uitdaging, het woud aan regels wordt steeds meer ondoordringbaar en vrijwilligers zijn schaars. We kunnen dat over ons heen laten komen, of we kunnen uitgaan van eigen kracht en proberen de toekomst zo veel mogelijk zelf in te kleuren. Met onze jeugd als absoluut speerpunt.

Vernieuwing betekent soms ook andere mensen. Het zou dus ook heel fijn zijn als er mensen opstaan die de komende transitie op zich willen nemen. Wij, het bestuur, zitten immers niet vastgeplakt aan onze stoel of onze functie. Misschien wordt het ook voor ons tijd om de fakkel over te dragen. Allemaal dingen die niet zonder de leden kunnen en dus ook met de leden moeten worden besproken. U hoort dus snel van ons.

Foto: Wim van Hof

Mart de Kruif

Gudden

Es wird hiermit bescheinigt, dass der Passant
 durch die subbestehende Photographie der
 Person ist, von der darunter befindliche
 Schrift eigenhändig vollzogen hat.

HUMMELO & KEPPEL, den 19. April
 in Brüssel

N^o. *2006*

SIGNALEMENT:

Age de *41* ans
 Cheveux *blonds*
 Sourcil */*
 Yeux *bruns*
 Nez *admirable*
 Barbe *minimale*
 Taille *1 mètre 7 dix*
septième & centimètre le millimètre
 Religion *Catholique*.

SIGNES PARTICULIERS
L. H. Gudden

VALABLE POUR UN AN.

SIGNATURE DU PORTEUR

LE MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES DE
 SA MAJESTÉ LA REINE DES PAYS-BAS,
 PRINCESSE D'ORANGE-NASSAU, &c. &c. &c.

PRIE ET REQUIERT

au nom de Sa Majesté, tous les Amiraux, Généraux, Gouverneurs,
 Commandants, Magistrats et autres Officiers, tant Civils que Militaires,
 quels qu'ils puissent être, des Provinces et États, Amis et Alliés de Sa
 Majesté, non seulement de laisser passer
Lambertus Henricus Gudden, Laboureur,
semerant à Hummel, accompagné
de sa fille

avec ses Hardes et Bagages allant en Allemagne,

sans lui donner ni souffrir, qu'il lui soit porté aucun trouble
 ou empêchement quelconque, sous peine de lui donner, ou faire donner
 au besoin, tout aide et secours, ce qu'Elle sera prête à reconnaître.

Donné à la Haye, le

Pour le Ministre,

15 April 1915

Delivré à Amsterd...

Het speciale visum dat op 15 april 1915 werd afgegeven.

Vader Lambert Gudden tussen zijn 14 kinderen omstreeks 1935. Dochter Anna Judith staat op de achterste rij links.

Over de grens tijdens de Eerste Wereldoorlog

Wat deed Lambert Gudden uit Eldrik in 1915 in het Duitse Keizerrijk?

Tijdens het onderzoek naar zijn familiegeschiedenis stuit Bert Gudden uit Voor-Drempt op een document uit 1915, waarin zijn grootvader Lambert toestemming krijgt om het Duitse Keizerrijk te bezoeken. Zeer ongebruikelijk in die tijd, want Duitsland was verwickeld in de Eerste Wereldoorlog en grensverkeer tussen het neutrale Nederland en het Duitse Keizerrijk was verboden. Het vormt voor Bert Gudden het begin van een zoektocht naar een stukje van zijn familiegeschiedenis: wat was dit precies voor document, wie was opa Lambert en waarvoor was dit document verstrekt?

Een Eldriks gezin met 18 kinderen

Lambertus Henricus Gudden wordt op 23 oktober 1873 geboren als oudste zoon van Johannes Gudden en Dorothea Johanna Roelofs. Lambert, zoals zijn roepnaam was, groeit op de pachtboerderij van zijn ouders in Eldrik op en trouwt op 12 november 1906 met de tien jaar jongere Johanna Wilhelmina Ticheloven (geboren op 8 augustus 1883 in Kilder). Samen zetten zij boerderij Paddegoed van Lamberts ouders voort dat eerst het

adres E33 had en later officieel Eldrikseweg 6 als adres krijgt. Naast zijn dagelijks werk als boer is Lambert tevens varkensmakelaar voor een deel van de regio. Eldrik, het gebied tussen de Oude IJssel en de Wehlse Beek, is in die tijd een voornamelijk agrarische gemeenschap met twee religies die elk hun eigen voorzieningen hebben. De katholieke inwoners van Eldrik zijn voor kerk en school aangewezen op Wehl, de inwoners met een protestante achtergrond zijn aangewezen

op Laag-Keppel en Hoog-Keppel. In het dagelijks leven spelen deze verschillen echter nauwelijks een rol. Er is in Eldrik sprake van een sterke onderlinge verbondenheid en men staat voor elkaar klaar, in goede en minder goede tijden. Dat geldt in het bijzonder in de oogsttijd, waarin men vaak samen werkt om onder andere de oogst van het land te krijgen.

Lambert en Johanna krijgen in de periode tussen 1907 en 1929 in totaal maar liefst 18 kinderen. Veertien daarvan groeien op in Eldrik, vier kinderen overlijden tragisch genoeg bij de geboorte of tijdens hun eerste levensjaar.

Eén van de kinderen, dochter Anna Judith, wordt op 12 augustus 1911 geboren en blijkt bij haar geboorte een afwijking aan haar benen te hebben: het ene been was ongeveer 3 centimeter korter dan het andere been, waardoor ze altijd mank liep. Specialistische hulp daarvoor is niet voorhanden in de

De 'besnorde' Lambert Gudden in 1915.

directe omgeving en om Annie, zoals haar roepnaam was, te helpen moet uitgeweken worden naar het Keizerrijk Duitsland. Daar zijn artsen die ervaring hebben met dergelijke medische problemen, waarschijnlijk opgedaan door de verschillende oorlogen die Duitsland heeft uitgevochten in de decennia daarvoor. Artsen die bedreven waren in het behandelen van dit soort afwijkingen hadden in die tijd een aparte naam: de 'knochenzetter's'.

Visum

Uit het visum (zie foto) blijkt dat Lambert in 1915 driemaal naar het Duitse Keizerrijk afreist om medische hulp te zoeken voor zijn dochter Annie, die rond de vier jaar oud is. Het is dan zeer uitzonderlijk om toestemming te krijgen om naar Duitsland te reizen, omdat Duitsland verwickeld is in de Eerste Wereldoorlog. De Duitsers vechten hierin samen met het Oostenrijkse-Hongaarse Rijk en Italië tegen de alliantie van Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Rusland. Nederland is neutraal tijdens de Eerste Wereldoorlog en als gevolg daarvan is grensverkeer van personen en goederen verboden tussen Nederland en het Duitse Keizerrijk.

Toch lukt het Lambert Gudden een visum te krijgen voor een bezoek aan – waarschijnlijk – een gespecialiseerde Duitse arts. De plaats van de behandelende praktijk of ziekenhuis, alsmede de naam van de arts zijn helaas niet bekend. Op de foto is te zien dat het Franstalige document allereerst de persoonsgegevens van Lambert bevat. Leeftijd 41 jaar, blond haar, bruine ogen, gewone neus, snordragend, lengte 1,70 meter, religie katholiek en tot slot zijn

handtekening en een pasfoto. Rechtsboven staat de bevestiging van de toenmalige burgemeester (C.W. Vrijland) van de gemeente Hummelo & Keppel – getekend op 19 april 1915 – dat de persoon op de foto inderdaad Lambert Gudden is en dat hij zelf zijn persoonlijke gegevens heeft ondertekend. Verder zien we dat hij bij het oversteken van de grens zal worden vergezeld door zijn dochter. Onderaan zien we de goedkeurende handtekeningen van de Commissaris van de Koningin in Gelderland (Jhr. Schelto van Citters) en het stempel van de secretaris-generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, gedateerd op 15 april 1915.

Op 20 april wordt de Duitse toestemming verleend door de Keizerlijke vice-consul te Zevenaar (Herman Buschhammer). Aan de linkerzijde is een strook van het document verwijderd maar hier stond 'Royaume des Pays Bas'.

Het verkrijgen van het visum is voor Lambert Gudden geen eenvoudige klus geweest. Het kan niet anders dan dat hij deze handtekeningen in 1915 hoogstpersoonlijk heeft opgehaald en dat hij per fiets achtereenvolgens naar Arnhem, Hoog-Keppel en Zevenaar is gereisd. Uiteindelijk lukt het hem om alle benodigde handtekeningen te krijgen en reist hij één dag later al naar het Duitse Keizerrijk. We zien dat hij op 21 april 1915 de grens passeert hij het grenskantoor in 's-Heerenberg en diezelfde dag weer terugkeert. De dag daarna, op 22 april, gaat hij opnieuw de grens over en komt een dag

later terug. Het derde en laatste bezoek is op 1 november 1915, ook nu keert hij een dag later terug in Nederland. Wat hij precies op deze dagen heeft gedaan en waar hij met zijn dochter is geweest blijft onduidelijk, maar het meest waarschijnlijk is dat hij op 21 april een afspraak heeft gemaakt, op 22 april met dochter Annie naar de arts is geweest voor een consult of behandeling, en in november van dat jaar is teruggegaan voor opnieuw een consult of behandeling, of voor een controle-afspraak.

Helaas kon destijds de afwijking niet worden verholpen. Annie Gudden wordt coupeuse en trouwt in 1946 met Reinerus Reuling (kleermaker), ze gaan wonen en werken in Nieuw-Wehl. In 1997 overlijdt Annie te Wehl.

Na de Eerste Wereldoorlog

Lambert en Johanna blijven na de Eerste Wereldoorlog op boerderij Paddegoed in Eldrik wonen en krijgen het tweede deel van de in totaal 18 kinderen. Het zijn zeker geen gemakkelijke tijden, in 1926 komt de boerderij onder water te staan bij de grote overstroming vanaf de Rijn. Lambert Gudden vraagt zijn burens om hulp maar het water stijgt zo snel dat het vee niet meer op tijd verplaatst kan worden. Daarom worden in allerijl takkenbossen gelegd in de veestallen zodat de dieren hoger komen te staan in verband met het water in de stal. Lambert zelf blijft die dagen thuis en zegt tegen buurman Pennekamp: 'as wi-j vannach verzoepen, dan schiet ik in de loch', door middel van een waarschuwingsschot wilde hij dan zijn burens waarschuwen. Gelukkig komt het niet zover

Lambert Gudden en Anna Gudden-Ticheloven omstreeks 1925.

De trieste overblijfselen na de verwoestende brand van boerderij 'Paddegoed' 1933.

en doorstaan alle dieren en de boerderij de overstroming.

In 1929 verandert Lamberts leven op dramatische wijze. Zijn vrouw Johanna overlijdt tijdens de geboorte van hun laatste kind Joop en Lambert blijft alleen achter. De twee oudste dochters van respectievelijk 20 en 19 jaar oud nemen de huishoudelijke taken over en oudste zoon Theet, die graag een opleiding geschiedenis wil volgen en een eigen toekomst wil opbouwen, moet

noodgedwongen op de boerderij blijven werken.

Vier jaar later, in 1933, brandt de gehele boerderij af als gevolg van een schoorsteenbrand. De kinderen en het vee worden gered maar van de boerderij is nagenoeg niets overgebleven. De kinderen worden ondergebracht bij familie en burens en de boerderij wordt in de periode daarna vanaf de grond weer opgebouwd. De jaren daarna voedt Lambert Gudden zijn

gezin op en wordt de boerderij succesvol voortgezet. Op bijgaande foto, waarschijnlijk uit 1935, zien we hem trots tussen zijn 14 kinderen zitten. Uiteindelijk komen alle kinderen goed terecht, ook al had een aantal van hen ambities die helaas niet konden worden ingevuld. Zijn jongste zoon Joop vertrekt in 1950 op twintigjarige leeftijd naar Australië en later naar Tasmanië om daar samen met een schoolvriend (Alfred Peters) een eigen bedrijf op te bouwen, naar eigen zeggen omdat er toen 'in Nederland te weinig mogelijkheden waren en het land te vol was'.

De zoektocht eindigt bij het overlijden van mijn opa Lambert op 18 januari 1947. De twee decennia daarna wordt de boerderij gerund door oudste zoon Theet die trouwt met Anna Stammers uit Meddo. Voor Theet en zijn broers en zussen blijft het ouderlijk huis in die jaren een centrale ontmoetingsplek en de onderlinge band blijft altijd uitstekend. Uiteindelijk wordt het boerenbedrijf in 1968 beëindigd omdat er geen opvolger is en de boerderij door de schaalvergroting in de landbouw geen toekomst meer heeft. De landbouwgrond is verdeeld onder andere agrarische bedrijven in de directe omgeving en het huis is overgedragen aan een nieuwe pachter.

De huidige boerderij Paddegoed aan de Eldrikseweg die kort na de brand van 1933 werd gebouwd.

Canadese opmars door Hummelo richting Zutphen, de foto is waarschijnlijk op 4 of 5 april 1945 gemaakt.

2 tot en met 4 april 1945:

De bevrijding van de gemeente Hummelo en Keppel

In de nacht van 23 op 24 maart 1945 staken de geallieerde troepen tussen Wesel en Rees de Rijn over. Een geweldige troepenmacht kwam in beweging voor het laatste grote offensief van de oorlog: de bevrijding van de rest van Nederland en de verovering van Noordwest-Duitsland tot aan de Elbe. Deze opdracht werd gegeven aan generaal Crerar's Canadese 1e leger en generaal Dempsey's Britse 2e leger.

De Achterhoek, Overijssel, en de drie noordelijke provincies zouden worden ingenomen door het Canadese 2e Legerkorps onder generaal Simonds. De uitzondering vormde het gebied ten oosten van de lijn Varsseveld-Ruurlo-Borculo-Neede-Hengelo-Ootmarsum, die gold als operatiegebied van het Britse 30e Korps onder luitenant-generaal Horrocks. De 2e Canadese

Infanterie Divisie begon haar opmars naar Hummelo vanuit de gemeente Gendringen. De 3e Canadese Infanterie Divisie begon haar opmars naar Laag-Keppel vanuit 's-Heerenberg.

Hummelo

Op 2 april om 6.45 uur 's ochtends begonnen de infanteristen van *The Black Watch* (Royal

Highland Regiment) of Canada, ondersteund door tanks van het 10e pantser regiment *Fort Garry Horse* aan de opmars vanaf Doetinchem richting Laag-Keppel en Hummelo. Nog voor de middag bereikten de troepen de 'Hummelse draai' en Groot Zande (Rijksweg 99) waar ze onder Duits vuur kwamen te liggen. Daar werd nog even kort, maar hevig gevochten. Na een stafvergadering op Groot Zande waar ook de ondergrondse bij betrokken werd, besloot men om twee man als verkenner naar Hummelo te sturen om te kijken hoe sterk de verdediging was. Na gericht vuur van tanks en artillerie op diverse posities rond de 'Hummelse draai' trokken de Duitsers zich terug. Bij deze gevechten sneuvelden drie infanteristen van

Edward Pope.

The Black Watch. Zij werden in Langerak in een veldgraf begraven. Dit waren *corporal* Frank Balsis, *lance sergeant* Richard Gibbons en *sergeant* Edward Pope. Zij werden op 24 januari 1946 overgebracht naar de Canadese begraafplaats in Groesbeek. Ook sneuvelden er twee Duitse militairen bij de gevechten.

De twee verkenners vertrokken. En in afwachting van hun terugkomst hielden de troepen halt. Een gedeelte van hen werd teruggeroepen richting Doetinchem om de hoofdaanvalsroute open te houden. Aan het eind van de middag kwamen de twee verkenners terug met het bericht dat Hummelo werd verdedigd door ongeveer twintig Duitsers. Om 17.45 uur 's avonds kreeg *The Black Watch* de opdracht om Hummelo en omgeving in te nemen. Om 19.30 uur begon de aanval met een

De brug over de Oude IJssel in de Dorpsstraat te Laag-Keppel.

artilleriebeschieting. De D-compagnie trok daarna zonder noemenswaardige tegenstand Hummelo binnen. Wel moesten ze huis na huis zuiveren van de Duitsers en kwamen ze tot de ontdekking dat er veel meer dan twintig Duitsers in Hummelo zaten.

De A-compagnie bleef voor Hummelo in reserve, terwijl de C-compagnie de bossen rondom Hummelo zuiverde. Even later kwam op het hoofdkwartier van de brigade het bericht door dat de artillerie van de 3e Divisie klaarstond voor een beschieting van het dorp Hummelo en dat de D-compagnie de kelders op moest zoeken. Echter de D-compagnie meldde de inname van Hummelo en zo ontkwam Hummelo aan

een beschieting! *The Black Watch* nam die nacht ook het gedeelte van Laag-Keppel ten noorden van de Oude IJssel in (ten noorden van de huidige dode arm). In totaal namen *The Black Watch* meer dan 150 Duitsers gevangen in en rond Hummelo. Op 2 april om 22.00 uur 's avonds was Hummelo in handen van *The Black Watch of Canada*, een onderdeel van de 5e Canadese Infanterie Brigade (2e Canadese Infanterie Divisie). Tijdens alle operaties in en rond Hummelo werden ze ondersteund door tanks van het C Squadron van het 10e Pantser Regiment (*Fort Garry Horse*). Deze eenheid behoorde tot de 2e Canadese Onafhankelijke Pantser Brigade.

Laag-Keppel

Het aanvalsdoel voor de 8e Canadese Infanterie Brigade was de brug over de Oude IJssel in Laag-Keppel. Daar zouden ze contact maken met infanteristen van *The Black Watch of Canada* van de 2e Canadese Infanterie Divisie.

Op 2 april om 13.15 uur begon de opmars van het eerste bataljon van *The Queen's Own Rifles of Canada* vanuit Wehl in de richting van de Wehlse beek. Ze werden gesteund door tanks van het B-squadron van het *Sherbrooke Fusiliers Regiment*. Even buiten Wehl werden ze beschoten door Duits geschut op een positie achter het huidige voetbalveld van Concordia. Het geschut werd echter snel door de tanks uitgeschakeld. Nog voor de Wehlse Beek werden de infanteristen onthaald op een spervuur van mortieren en half automatische geweren. Bij het oversteken van de Wehlse Beek en tussen de Keppelseweg en Schennink van de Len

Tank met infanterie

Harold Jamieson

(Bahrseweg 5) werd hevig gevochten. Hier sneuvelden drie Canadezen en raakten er negen gewond. Hiervan overleed er één in het Canadese hospitaal in 's-Heerenberg.

Aan de weg naar Laag-Keppel brandden de boerderijen van Jolink (Keppelseweg 36) en Van Drueten (Keppelseweg 38) af, in Eldrik de boerderijen van Bles (Eldrikseweg 2) en Rooyakkers (Barlhammerweg 2). Met behulp van tanks en vlammenwerpers werd de Duitse verdedigingslinie opgerold en een mortierstelling onder de voet gelopen. Er kwamen in de omgeving van de Wehlse Beek zeker vijftien Duitsers om het leven. Dit geeft aan hoe hevig de gevechten zijn geweest!

De volgende Canadese soldaten sneuvelden bij de Wehlse Beek: *rifleman* Omar Clark, *corporal* Harold Jamieson en *rifleman* Melville Prentice. Aan zijn verwondingen stierf *rifleman* Ronald Macara op 4 april in het Canadese hospitaal in 's-Heerenberg.

De B-compagnie van *The Queen's Own Rifles of Canada* zette de opmars in de richting Laag-Keppel voort. Op de linkerflank werd de eenheid ingehaald door het *North Shore (New Brunswick) Regiment* dat erin slaagde nog net, na enkele schermutselingen zonder eigen verliezen, voor middernacht Eldrik in te nemen. Na middernacht kwamen deze infanteristen tot de ontdekking dat de brug bij Mulra aan de Jonker Emilweg was opgeblazen.

Hetzelfde constateerden ook de infanteristen

Ronald Macara

van de B-compagnie van *The Queen's Own Rifles of Canada* die om half twee 's nachts het zuidelijke gedeelte van Laag-Keppel innamen. Ook de ophaalbrug in Laag-Keppel (nu de vaste brug in de Dorpsstraat) was opgeblazen. Die nacht maakten ze contact met de infanteristen van *The Black Watch* van de 2e Divisie. In aanvalsbotten werden de rest van de *The Queen's Own Rifles* die ochtend over de Oude IJssel gezet en namen ze posities in aan de westelijke rand van Laag-Keppel.

De bruggen

In de vroege morgen van 3 april kregen *lance sergeant* Carl Oscar Overby en *sapper* Maurice Joseph Leonard Clouatre van *16 Field Company (Royal Canadian Engineers)* de opdracht om de opgeblazen bruggen in Laag-Keppel en Hoog-Keppel te gaan inspecteren en te kijken hoe en waar een noodbrug gelegd kon worden. Nadat ze de opgeblazen brug over de IJssel bij Mulra aan de Jonker Emilweg in Hoog-Keppel hadden geïnspecteerd, liepen ze in de richting van het gemeentehuis (Rijksweg 60). Van daaruit werden ze onder vuur genomen door de Duitsers die nog in en rond het gemeentehuis zaten. Zowel Overby als Clouatre sneuvelden bij de inrit naar Mulra. Een derde soldaat ontkwam. Beiden werden tijdelijk begraven in Loerbeek, naast het gebouw van het St. Jansgilde waarin zich een Canadees veldhospitaal bevond.

Drempt

In Eldrik passeerde *Le regiment de la chaudière* de troepen van *The North Shore regiment* en gingen via Hoog-Keppel in de richting Drempt. Tijdens gevechten bij het gemeentehuis in Hoog-Keppel sneuvelden twee Duitsers en een Canadese soldaat van *Le regiment de la chaudière*. Het was de 34-jarige *corporal* Ernest Fortier. Hij werd begraven in Loerbeek. Daar lagen ook Clark, Jamieson, Prentice, Overby en Clouatre begraven. Op 3 april om 11.00 uur namen de 'Chauds' Voor-Drempt in zonder noemenswaardige tegenstand. Op 4 april even na 13.00 uur in de middag werd het laatste gedeelte van

Vroegere gemeentehuis aan de Rijksweg te Hoog-Keppel.

Ernest Fortier.

onze gemeente, het gebied bij Camping Het Zwarte Schaar door de B-compagnie en 't Hoefken (Hoefkensestraat 18) door de D-compagnie van *The Queen's Own Rifles of Canada* ingenomen. De bevrijding van Hummelo en Keppel was een feit!

Eldrik, Laag-Keppel en Drempt werden bevrijd door Canadese troepen van de 8e Canadese Infanterie Brigade. Deze 8e Brigade was een onderdeel van de 3e Canadese Infanterie Divisie en bestond uit de volgende Regimenten:

1st Bn *The Queen's Own Rifles of Canada*, *Le régiment de la chaudière*, *North Shore (New Brunswick) Regiment*.

Tijdens alle operaties in de gemeente

Hummelo en Keppel werden ze gesteund door tanks van het B Squadron van het 27e Pantser regiment (Sherbrooke fusiliers regiment). Ook deze eenheid behoorde tot de 2e Canadese Onafhankelijke Pantser Brigade.

De tien Canadese soldaten die sneuvelden bij de bevrijding van Hummelo en Keppel werden in januari en maart 1946 herbegraven op de Canadese begraafplaats in Groesbeek. Bezoek hun graven eens en besef dan goed dat zij sneuvelden voor onze vrijheid. Met hun leven betaalden zij duizenden kilometers van huis de allerhoogste prijs voor onze vrijheid!

Groesbeek Canadian War Cemetery.

Zij vielen voor onze vrijheid:

The Queen's Own Rifles of Canada

Rifleman Omar Clark	20 jaar	uit Toronto, Ontario
Corporal Harold Jamieson	26 jaar	uit Brantford, Ontario
Rifleman Melville Prentice	26 jaar	uit Bancroft, Ontario
Rifleman Ronald Macara	26 jaar	uit Toronto, Ontario

16th Field Company, Royal Canadian Engineers

Lance sergeant Carl Oscar Overby	26 jaar	uit Harperville, Manitoba
Sapper Maurice Joseph Leonard Cloutre	26 jaar	uit St. Sabine Quebec

The Black Watch (Royal Highland Regiment) of Canada

Sergeant Edward Pope	27 jaar	uit Montreal, Quebec
Private Frank Balsis	22 jaar	uit Montreal, Quebec
Lance sergeant Richard Gibbons	28 jaar	uit Toronto, Ontario

Le régiment de la chaudière

Corporal Ernest Fortier	34 jaar	uit Weedon Wolf County, Quebec

Sjouke Hylkema is Nederlands kampioen motortrial

Hummelo is een Nederlands kampioen rijker met Sjouke Hylkema. Ondanks dat hij pas 9 jaar is, mag hij zichzelf al jeugd-NK motortrial noemen. Een motorsport waarvoor je niet snel hoeft te finishen, maar wel je voeten van de grond moet houden.

'Sjouke denkt dat hij wel zestien bekertjes heeft. Hij is er niet helemaal zeker van, maar hij weet dat hij in de afgelopen twee jaar veel prijzen heeft gewonnen. Hij heeft al een grote collectie prijzen, maar dat is nooit genoeg voor Sjouke. Want Sjouke wint het liefst altijd, vooral als daar een mooie glimmende beker aan verbonden is. De prijzen heeft hij behaald met motortrial. Een behendigheidssport waarmee je met een speciale trialmotor over een parcours vol met obstakels moet rijden.

Hoe ben je begonnen met motortrial?

'Ik begon met motorcross toen ik 2 jaar was. Dat vond ik erg leuk, maar mijn ouders vonden het op een gegeven moment wel gevaarlijk worden.' Moeder Deborah vult aan: 'Ik durfde eigenlijk niet meer te gaan kijken, omdat hij dan extra hard reed voor mij. Ik vond het

doodeng en op een gegeven moment besloten Bonne en ik dat het genoeg was.' De familie ging toen op zoek naar iets anders. Vader Bonne hoorde via-via van 'trial'. Een motorsport waarbij het niet gaat om snelheid, maar om behendigheid. Sjouke: 'Toen zijn we een keer gaan kijken bij de motorvereniging in Zelhem, ZAMC. Daar heb ik het toen voor het eerst geprobeerd en toen vond ik het al heel leuk. Daarna hebben we zelf een trialbike gekocht. Eerst had ik een benzinemotor, maar de uitlaat werd erg heet. Toen hebben we een elektrische trialbike gekocht.'

Wat maakt motortrial zo leuk?

'Je moet goed opletten wat je doet en welke kant je op moet. Kijken hoe je over een obstakel heen kan, zonder je voeten op de grond te

zetten. Je wil zo min mogelijk minpunten halen. Ik vind de obstakels het leukst. Sommige zijn heel hoog, groter dan ik ben. Daar moet je dan overheen komen zonder terug te rollen.'

Moet je veel oefenen?

'Nee, ik oefen thuis bijna nooit. Op zaterdag rijden we op de baan in Zelhem en in de vakanties gaan we soms twee keer in de week oefenen.'

Waardoor ben je zo goed?

'Dat weet ik niet zo goed. Ik zie goed waar ik overheen kan en ga gewoon. Ik wil ook winnen, dus dan moet je je best doen.'

Waarom zouden andere kinderen ook aan motortrial moeten gaan doen?

'Het is een heel leuke sport. Je moet goed opletten en op het goede moment gas geven om over obstakels heen te gaan. Motortrial is ook veel gezelliger dan motorcross.' Ouders Bonne en Deborah beamen dat: 'Motorcross is een concurrerende sport, je rijdt tegen elkaar. Bij motortrial rij je alleen op de baan waardoor jouw ronde niet door anderen wordt beïnvloed. Er is daardoor een hele andere sfeer. Alle deelnemers van het NK in de jeugdklasse kennen elkaar en zijn ook vrienden.' Sjouke hoopt in ieder geval dat meer kinderen motortrial gaan beoefenen, want hij wil wel wat meer concurrentie.

Hoeveel wedstrijden heb je gereden voor het NK?

'Acht. De wedstrijden zijn over heel het land op allemaal verschillende banen. Een van de NK-wedstrijden was in de Rotterdamse haven. Van de acht wedstrijden heb ik er vijf gewonnen.'

Was het nog spannend of je Nederlands kampioen zou worden?

'Ja, best spannend. De eerste wedstrijden heb ik goed gereden, maar daarna werd ik een keer vierde. Dan mis je punten en toen moest ik eerste of tweede worden in de volgende wedstrijden. De laatste wedstrijd heb ik niet gewonnen. Ik ben toen tweede geworden, maar dat was genoeg.'

Hoe is het om Nederlands kampioen te zijn?

'Heel leuk! Volgend jaar ga ik meedoen in een hogere klasse, het witte spoor. Dan wil ik ook winnen. Over twee jaar wordt het WK misschien in Zelhem gehouden, daar wil ik ook aan mee doen.'

Sjouke is tevreden met het behaalde resultaat.

Sjouke op de hoogste trede tijdens de prijsuitreiking van het Nederlands Kampioenschap 2024 en een trotse Sjouke met de scorelijst.

Wat is motortrial?

Motortrial is een behendigheidsport waarbij balans en timing heel belangrijk zijn. Snelheid is geen onderdeel van de sport. De trialbikers moeten een parcours afleggen en dan zo min mogelijk strafpunten krijgen. Je krijgt een strafpunt wanneer de voet de grond raakt, een voetje. Per rit, in de sport een 'non-stop' genoemd, kunnen er maximaal drie strafpunten voor voetjes verzameld worden. Het maximale aantal strafpunten per non-stop is vijf. Voor een 'mislukking', zoals het achteruitlopen van de motor of door een poortje rijden van een ander spoor, krijgt een rijder vijf strafpunten. Een non-stop bestaat uit vier rondes en een wedstrijd bestaat uit acht non-stops. De rijder met de minste strafpunten wint.

In trial zijn er verschillende sporen (de benaming voor verschillende klassen). In de jeugdklasse (t/m 16 jaar) zijn er vijf verschillende sporen: vrij, groen, wit, blauw en rood. De parcoursen worden per spoor moeilijker door meer en uitdagendere obstakels. Sjouke Hylkema is Nederlands jeugdkampioen geworden op het groene spoor.

Vanaf de Zomerweg is goed te zien dat de toegangsweg wordt aangelegd. In de verte is het groen van de kleedaccommodatie van HC'03 nog net te zien.

Nieuwe toegangsweg levert HC'03 veel voordelen op

Het was al een aantal jaren de wens van het bestuur, maar nu gaat het dan echt gebeuren: HC'03 krijgt een nieuwe toegangsweg. Hiermee wordt het sportcomplex beter bereikbaar voor hulpdiensten en leveranciers

Velen noemen de huidige toegangsweg tussen kerk en kerkhof pure nostalgie. Bezoekers van ver zijn verrast door het moderne sportcomplex dat aan het einde van dit nostalgische weggetje verrijst.

'Met grazende koeien en uitzicht op de weilanden is de toegangsweg zeker nostalgisch te noemen, maar echt praktisch is het niet', vindt Henk Kosstede, voorzitter van stichting mfa 't Doornslag dat het

sportcomplex beheert. 'Wekelijks ontvangen we hier leveranciers om 't Hessenhuus te bevoorraden en regelmatig werkluï met machines om onze velden te onderhouden. Die grote vrachtwagens hebben steeds meer

De beoogde toegangsweg vanaf het sportpark, met in de verte uitzicht op de Zomerweg.

moeite om hier te komen. Maar nog belangrijker: ook voor een ambulance is het niet altijd makkelijk ons te bereiken.' Aan het begin van de toegangsweg vormt de breedte van de kerk het knelpunt, terwijl een eindje verderop de bocht in de weg het struikelblok is, waardoor het soms niet te voorkomen is dat er een lantaarnpaal of verkeersbord beschadigd raakt.

Willibrordusstraat

Dat moet anders kunnen, dachten de bestuurders. Maar tot nog toe slaagde men er nog niet in om samen met buurtbewoners en de gemeente Bronckhorst een oplossing vinden. Dat werd anders toen een werkgroep van Dorpsraad Drempt vier jaar geleden startte met het plan voor nieuwbouwwoningen op het terrein aan de Zomerweg dat grenst aan het sportcomplex van HC'03. Daarin kon de wens voor een nieuwe toegangsweg worden meegenomen. Aan het eind van dit jaar biedt de nieuwe Willibrordusstraat, bereikbaar vanaf de Zomerweg ter hoogte van het Strengsche Veld, rechtstreeks toegang tot sportpark 't Doornslag.

Beter bereikbaar

Mart de Kruif, voorzitter van HC'03, is blij dat de nieuwe weg er eindelijk komt en noemt de betere bereikbaarheid voor hulpdiensten het belangrijkste voordeel. 'Als voetbalvereniging willen we onze leden en bezoekers uiteraard een plek bieden om veilig te sporten. Als er medische hulp nodig is, dan graag zo snel mogelijk want elke seconde telt.' Daarnaast levert de weg volgens hem nog meer voordeel op. 'Ons sportcomplex wordt beter zichtbaar vanaf de weg. We ontvangen hier nog steeds bezoekers die lang rond rijden in het dorp, omdat ze de ingang niet kunnen vinden. Dat wordt straks echt anders. Daarnaast krijgen we met de nieuwe weg ook een aantal parkeerplaatsen voor mindervaliden dicht bij ons sportpark. Die plekken hebben we nu niet. Beter toegankelijk worden, vind ik een aanzienlijke vooruitgang.'

Midden in de samenleving

Met de betere bereikbaarheid voor hulpdiensten, betere zichtbaarheid en toegankelijkheid levert de Willibrordusstraat HC'03 straks aanzienlijk voordeel op. Maar voorzitter Mart de Kruif ziet nog een voordeel op lange termijn. 'Ik ben blij met de nieuwe woonwijk. Meer woningen betekent meer ruimte voor jongeren en dus meer kans op nieuwe leden voor onze vereniging. Met de nieuwe woonwijk zo dicht naast ons sportcomplex worden we als vereniging straks nog meer onderdeel van de gemeenschap in Achter-Drempt en dat is precies wat we willen zijn.'

Wie mag er gebruik maken van de nieuwe toegangsweg?

Over een jaar is de nieuwbouwwijk naar verwachting gereed en is de Willibrordusstraat klaar voor gebruik. Via deze nieuwe weg kom je aan het eind direct op het sportpark van HC'03. Het is dus heel verleidelijk om deze route te nemen, maar dat is helaas niet voor iedereen mogelijk, benadrukt Henk Kosstede. 'In de wijk worden parkeerplaatsen aangelegd voor de bewoners en er worden enkele parkeerplaatsen voor mindervaliden voor ons sportpark aangelegd. Verder biedt de wijk geen parkeerplekken aan bezoekers van ons sportcomplex. Uiteraard kun je wandelend of fietsend deze nieuwe weg gebruiken om ons te bereiken, maar voor gemotoriseerd verkeer is deze route alleen bedoeld voor hulpdiensten en leveranciers. De parkeerplaats op het Theo Hoppenreijnsplein biedt voldoende ruimte om je auto te parkeren en te voet via de huidige weg tussen kerk en kerkhof het sportpark te bereiken. Zo houden we het nostalgische weggetje samen nog in stand', lacht Kosstede.

**AUTOBEDRIJF
OVERBEEK**

Verkoop nieuwe en gebruikte auto's
Reparatie
Onderhoud en schadeherstel
APK keuringsstation
Airoo service
Total tankstation

Dorpstraat 4 – 8989 AC – Hummelo – tel. 0314-381674
info@autobedrijfoverbeek.nl www.autobedrijfoverbeek.nl

Dé lederwaren specialzaak

terSteeg
lederwaren

Pedicurepraktijk Pied-à-Terre

PEDICURE EN MEDISCH PEDICURE

Nank van der Boon
Hummelo

Komt ook bij u aan huis!
Vooral voor mensen met DM,
Reuma en COPD

Bel: 06 - 44 50 07 99

Meipoortstraat 4 • Doesburg • www.ter-steeg.eu

voer naar mijn hart

Elke zaterdag tussen 8 en 12 is onze winkel geopend!

Al het voer van Garvo is:

- Gemaakt met liefde voor dieren
- CO2 neutraal geproduceerd
- Van hoge kwaliteit dankzij zorgvuldig geselecteerde grondstoffen.

Wilt u passend voeradvies voor uw huisdier? Wij helpen U graag!

Bel ons op 0313-472321, stuur een mail naar advies@garvo.nl of scan de QR-code voor meer informatie op onze website.

Foto: Duncan de Fey

30 dagen zonder klagen

Op de dag dat ik dit schreef, *Blue Monday*, naar het schijnt de meest deprimerende dag van het jaar, is Achterhoeker Jelle van Gorkom landelijk nieuws met een leuke actie. Bestel een polsbandje genaamd '30 dagen zonder klagen', doe die een maand om en elke keer

dat je toch klaagt doe je 'm om je andere pols. Kiek, dat snap ik zelfs nog! Niet klagen klinkt me sowieso als muziek in de oren, want ik blijf me erover verbazen dat we in het Westen in vergelijking tot de rest van de wereld alles hebben en enorm klagen, terwijl in de werelddelen waar bijna niks is, niet meer, maar juist minder geklaagd wordt. Iets negatiefs kan iemand natuurlijk dwars zitten, maar dan is het beter om er iets aan te doen dan erover te klagen. Niemand houdt van klagende mensen, dus bedenk dat voordat je een klaagzang af wilt gaan steken.

Ik zag van de week op het journaal een meisje van een jaar of zes na een bombardement in Gaza onbedaarlijk huilen. Mijn hart brak, de paniek en het verdriet van dat hulpeloze meisje wekte een intens medelijden op. Verdriet kan mooi zijn en verdriet kan iets opleveren, bijvoorbeeld dat je iemand wilt helpen of desnoods boos worden; welke onverlaat besluit godverdomme om onschuldige burgers en kinderen te bombarderen? Met verdriet schep je empathie. Het zou je kind maar zijn. Maar verdriet, medelijden en woede zijn iets heel anders dan klagen, want klagen kan misplaatst zijn. En: klagen heeft 0,0 zin, dus stop daar gewoon mee a.u.b. 'Ik ben niet wat er met mij is gebeurd, maar ik ben wat ik kies te worden', zei Carl Jung al bijna een eeuw geleden. En hiermee verplaatst je de focus van het verleden, waar niks meer aan te veranderen is, naar de toekomst, en heb je (gelukkig) zelf invloed op je eigen toekomst. Dus je kiest zelf wat je wilt worden.

Jelle van Gorkom had een indrukwekkende carrière als atleet en kreeg toen door een menselijke fout een ongeval waardoor niet alleen zijn topsportcarrière abrupt beëindigd was, maar hij ook te dealen had met een halfzijdige verlamming en hersenschade. Wat ik nog grootster vind dan een medaille winnen op de Olympische Spelen en al zijn behaalde titels, is dat hij de schuldvraag van zijn ongeval meteen achter zich liet. Waar een ander de onderste steen boven zou willen hebben, liet Jelle die hele kwestie rusten. Het doet er niet meer toe, het kan niet meer veranderd worden. Het enige wat veranderd kan worden, is zijn houding om positief te blijven, aan zijn herstel te werken en zich in te zetten voor anderen en daar stopt hij al zijn energie in. Hij bracht het boek uit *Accepteren en doorgaan*, richtte de Jelle van Gorkom Foundation op, werd ambassadeur van Hersenletsel uitleg en begon een trainingscentrum voor NAH-getroffenen, terwijl hij zelf amper kon lopen. Jelle is een man naar mijn hart, een klasse keerl. Elke keer als ik zijn verhaal over Stanley Stekkelvarken in ons kinderboek in het Achterhoeks voorlees in een klas of ergens anders dan raakt het me weer. *'Stanley, loat ow stekkels zien!'* Zelfs invalide keek hij niet terug naar wat met hem gebeurd was, maar wat hij nog wel kon, wat hij koos te worden. Een les voor ons allemaal als we klagen over van alles en nog wat, chapeau!

van Gijs

Gijs Jolink (53) is bekend van de voormalige band Jovink & the Voederbietels en is mede-eigenaar van Feestfabriek, Alles Komt Goed BV, die o.a. de Zwarte Cross en Mañana Mañana organiseert.

Koray studeert bij zijn Dremptse terrariums.

De slangen van Koray

Op een mistige januaridag bezoek ik Koray Bakker (33) in Voor-Drempt en we spreken over zijn hobby en zijn passie: slangen!

Honden, katten, marmotten als huisdier oké, maar slangen?

Koray glimlacht bij de vraag: 'Man, dat hoor ik zo vaak!' Hij vertelt dat hij is geboren in Utrecht. Samen met zijn ouders verhuist hij op jonge leeftijd naar Doesburg. Hij beleeft er een complexe jeugd en blijkt een broze gezondheid te hebben. Opleidingen aan het Graafschap College en Rijn IJssel in de richting van Zorg en Welzijn leidden niet tot een baan. En tot overmaat van ramp verslechtert zijn gezondheid steeds meer. Hij maakt periodes van dakloosheid mee. Koray: 'Ik werd uiteindelijk afgekeurd. Ik heb een uitkering en ik kwam via Site Woondiensten in Drempt terecht. Ik geniet van dit huis en ervaar het als luxe. Ik zeg maar zo: je kunt niet écht genieten van luxe als je nooit ellende hebt gekend.'

En de slangen? Koray vertelt dat hij in de tijd dat hij in Doesburg woonde een vriend had die slangen hield. 'Ik raakte gefascineerd.

Het zijn prachtige dieren. Ik kwam via via met meer mensen in contact die slangen hielden. En zo kon ik mijn kennis op het gebied van herpetologie en terrariumkunde ontwikkelen. Ik ben geen herpetoloog, maar deed de opleiding voor vakbekwaam houder van herpeten bij het opleidingsinstituut Aeres in Barneveld. Mijn kennis en kunde zorgt ervoor dat ik zicht houd op mijn doel. Ik wil mij verder ontwikkelen in de reptielenwereld. En zo kwam ik in contact met iemand die boa's hield: hij had 400 van deze dieren. Ik hielp als vrijwilliger vier jaar bij de verzorging en heb er veel opgestoken. Tja, en toen kwam corona...'

Corona?

'Ja dat was een dreun hoor. De handel in slangen kwam stil te liggen. De handel kan voor sommige soorten lucratief zijn. Voor Europa is Terraristika Hamm in Duitsland een belangrijke beurs waar Chinese, Amerikaanse en andere internationale handelaren elkaar vinden. Hamm viel weg. De kosten voor voer en energie voor de verwarming van de terrariums liepen uiteraard wel gewoon door, zonder inkomsten uit de handel. Omdat ik als vrijwilliger bij de verzorging van de dieren betrokken was, raakte het mij zakelijk niet toen de

activiteiten moesten worden stilgelegd. Maar mijn dag begon er wel heel anders uit te zien. Het doel om mij verder te ontwikkelen op het gebied van de slangenhouderij dreigde op de achtergrond te raken. Om mijn kennis bij te houden, begon ik kleinschalig slangen te houden. Je mag als particulier voor je hobby maximaal dertig slangen hebben. Dat wordt streng gecontroleerd en binnen deze strikte regels heb ik een aantal terrariums gebouwd waarin ik slangen houd en verzorg.'

Slangen!

'Slangen zijn uitzonderlijke, maar voor veel mensen totaal onbegrepen dieren. Gelukkig is er een positief beeld. De slang is het internationale symbool voor de geneeskunde en komt voor in het logo van de World Health Organization.' Dat klopt: de esculaap (een slang die zich om een staf draait) is het symbool dat door artsen en apothekers wordt gebruikt. De esculaap verwijst naar Asclepius, de Grieks-Romeinse god van de geneeskunst. En in het oude Egypte en Mesopotamië werd de slang gezien als een goddelijk wezen dat zorgt voor vruchtbaarheid, wijsheid en genezing. Maar helaas is het negatieve beeld van slangen dominant. Voorbeelden liggen voor het oprapen. Adam en Eva die dankzij de slimme slang met de appel uit het bijbelse paradijs worden gekieperd. De beroemde Duitse schrijver Franz Kafka die nog een duit in het zakje deed met de opmerking dat na het verlaten van het bijbelse paradijs Adams' eerste huisdier een slang was. Tja, voeg daar tv, Disney en andere media aan toe waarbij de slang er negatief vanaf komt en je ziet de bui al hangen. We komen te spreken over een soortgelijk effect door de film *Jaws* (1975). Door die film ontstond een hetze tegen haaien. De stand van deze soort werd na de film behoorlijk uitgedund door de mens. *Jaws*-regisseur Stephan Spielberg gaf in 2022 na 47 jaar toe dat hij spijt heeft van zijn bijdrage aan deze hetze tegen dit roofdier.

Terugkomend op slangen als onderdeel van het dierenrijk, zegt Koray: 'Ik zie het zo: de mens heeft slangen nodig, want waar mensen zijn, is ook ongedierte. Ik noem het ongedierte, anderen noemen het plaagdieren die overlast kunnen geven voor de mens. Deze plaagdieren worden onder controle gehouden door vogels én door slangen. En ja, het houden van slangen is niet weggelegd voor iedereen. Slangen zijn roofdieren en je moet ze met respect behandelen, net als elk ander dier trouwens. Onverantwoord gedrag

Deze *boscobra* (wildkleur, *Naja melanoleuca*) gaat over de tong...

tegen dieren brengt hele negatieve gevolgen met zich mee. Slangen zijn leergierige intelligente roofdieren. Dat veel mensen bang zijn voor slangen komt volgens mij door een paar dingen. Slangen zijn koudbloedig, niet spontaan aibaar en ze vertonen geen empathisch gedrag zoals bijvoorbeeld een hond. Ik geef mijn slangen bijvoorbeeld geen naam. Zoiets past gewoon niet bij ze. Maar ze hebben een heel goed geheugen. Ze herkennen mij bijvoorbeeld door mijn feromonen (signaalstoffen) en zo weten ze dat ik het ben. En dat ze mij kunnen vertrouwen omdat ik ze verzorg. Soms gaat het vervellen niet helemaal tof. Dan kunnen ze last krijgen van hun ogen. Ze laten toe dat ik ze help om de ogen te ontdoen van vervelde huid. Dat onthouden ze!

Wat opvallend is: slangen hebben een gespleten tong. Die gebruiken ze om hun wereld in beeld te brengen. De meeste soorten zien heel slecht met hun ogen maar kijken als het ware met hun tong. Daar ruiken en proeven ze de luchtdeeltjes mee die via hun tong naar het orgaan van Jacobsen (het geurorgaan van slangen in het gehemelte) overbrengen. Andere slangen, zoals de boa constrictor en de python, hebben heel gevoelige zintuiglijke zenuwuiteinden op hun snuit. Dat zijn de pits waarmee ze koud en warm kunnen onderscheiden. Via die pits kunnen ze met een vorm van infraroodtechniek een prooi als het ware 'zien', ook in het donker.'

Terrariums

Koray heeft meerdere terrariums. Je kunt

'n Boa die uit je hand eet! (*Boa constrictor genetica albino*).

Ken ik je ergens van...? (*Boa constrictor genetica albino*).

verschillende soorten slangen niet in één terrarium houden. Dat gaat gruwelijk mis! Het verwarmen van die terrariums luistert nauw. Elk terrarium wordt afzonderlijk verwarmd met elektropanelen tot ongeveer 30 graden. Er zitten thermostaten op die de temperatuur op peil houden. In de bakken zit speciale bodembedekking, afhankelijk van de soort slang en wat die soort prettig vindt. Soms zijn dat beuken-snippen en soms ander materiaal.

Welke soorten heb je in de terrariums?

'Ik heb dus niet veel slangen. Nooit meer dan dertig stuks. Ik heb gifslangen en wurgslangen. Mijn persoonlijke voorkeur gaat uit naar gifslangsoorten. Sommige gifslangsoorten hebben een ongelooflijk mooie huidtekening. Een lust voor het oog! En ik heb zes soorten cobra's in de terrariums. Soms krijgen ze jonkies: die zitten in verwarmde bakken. Een soort couveuse. Eén paartje heeft hier in Drempt jonkies gekregen en voor zover ik weet, is dat nog niemand eerder gelukt met deze soort. Ben ik trots op! In de vrije natuur is er geen nazorg door ma of pa. Slangensoorten planten zich levendbarend of door het leggen van eieren voort. Het kroost moet zichzelf zien te redden.'

Een brilcobra in functie als floormanager!

Is de verzorging gemakkelijk?

'Dat is hoe je het ziet. Ik ben bij de verzorging altijd super geconcentreerd. Ik heb een vast veiligheidsprotocol en daar wijk ik nooit van af. Het is noodzaak om uiterst alert en nauwkeurig te werken en je door niets te laten afleiden. Daarom heb ik bijvoorbeeld geen deurbel. En ik gebruik mijn uitrusting, net zoals bijvoorbeeld een imker bij bijen. Maar het verschonen van de terrariums zelf is niet de grootste klus. Uiteraard moet ik zorgen voor voedsel. Een slang eet niet heel veel, maar het zijn carnivoren. Ik regel daarom knaagdieren en gevogelte voor ze. Als slangenhouders regelen we dat via gezamenlijke inkoop. Of ik wel eens ben gebeten? Ja, dat is mij ooit één keer overkomen. En dat was een nare ervaring. Gelukkig wist ik precies wat ik moest doen en ik overleefde het incident dankzij mijn eigen bloedsnelle handelen en hulpdiensten die snel een antiserum konden toedienen. Niet voor herhaling vatbaar!'

Kun je zien of je met een mannetje of een vrouwtje te maken hebt?

'Ik kan dat door mijn jarenlange ervaring vaststellen. Ik let vooral op de grootte van de kop. En je kunt het ook voelen als je weet wáár je moet voelen. Het lijkt een beetje op het seksen van kuikens. Een manlijke slang heeft een hemipenis. Dat is een geslachtsorgaan in twee delen. Daar is een evolutionaire verklaring voor. Slangen hebben een lange staart en die hemipenis zorgt ervoor dat er letterlijk linksom of rechtsom bevruchting kan plaatsvinden zonder dat die staart in de weg gaat zitten. Het vergt dus wat techniek om het geslacht vast te kunnen stellen.'

Op pad met de tijgerpython (*Python molurus*).

Als een slang ziek wordt?

'Niet alle dierenartsen zijn goed in het behandelen van zieke slangen. Er zijn er die mij liever niet met een slang aan de balie hebben. Ik weet door ervaring wel ongeveer wat er aan de hand kan zijn en wat er moet gebeuren. Maar zelf mag ik een zieke slang in principe niet behandelen. De Dierenkliniek Lunetten in Utrecht is gespecialiseerd in ziekten bij slangen. Maar gelukkig tref ik ook wel dierenartsen die slangen ook mooie dieren vinden en die willen meedenken als er problemen zijn. Mijn ervaring is dat bij slangen luchtweginfecties het meest voorkomen.'

Hoe oud worden slangen?

'Ik heb er eentje van 21 jaar oud. Gekregen van iemand die er niet zo goed mee overweg kon. Je mag hem wel even zien. Het is een hij. Meestal worden slangen niet ouder dan maximaal 20 jaar. Hij is dus echt een uitzondering.'

Kom maar op...! (Boa constrictor).

Komen ze wel eens buiten hun eigen terrarium?

'Jazeker, maar mijn slangen alleen in de tot op drie niveaus beveiligde ruimte. Ik heb een grote slang die ik wel eens uitlaat op het grasveldje achter mijn huis. Moet het wel echt warm weer zijn, want dat is absolute noodzaak voor het dier. Ik merk dat kinderen en ouderen dat interessant vinden en niet bang zijn. En er zijn mensen die wel bang worden bij het zien van deze slang. Ik zie het zo: mensen met honden laten hun dieren ook uit en dat gebeurt een aantal keren per dag. Ik laat een paar keer per jaar deze slang uit. Die slang doet, net als een hond niemand iets. Het een kwestie van beeldvorming. Vroeger nam ik op verzoek ook wel eens slangen mee naar demonstraties. Maar dat doe ik niet meer. Het is voor de dieren en dus ook voor mij nogal stressvol. Beter van niet.'

Aanschouwelijk onderricht

Koray gaat mij voor. De trap op naar het slangenverblijf. Ik kijk naar de slangen in de terrariums. Het zijn inderdaad fascinerende dieren. Na afloop van de rondleiding wassen we beneden samen onze handen. Want er is kans op salmonella als je contact hebt gehad met de huid van een slang.

Nog tips, Koray?

Stel dat je een slang zou willen houden als hobby? Koray drukt mij op het hart: 'Begin er nooit aan als je niet goed bent voorgelicht. Zo'n schattig klein slangetje van een paar decimeter kan over een paar jaar zomaar een joekel van drie of vier meter zijn. Ga eerst een tijdje in de leer bij iemand die slangen houdt en er verstand van heeft. Vertrouw niet op dierenwinkels die slangen verkopen. Vaak is er te weinig kennis en kunde en ligt het accent op winst bij verkoop. De kans is dan aanwezig dat je het dier en jezelf ellende bezorgt. Ik kan het weten want door mijn ervaring en kunde ben ik wel een beetje bekend in Nederland en ook wel daarbuiten. Mensen weten mij te vinden als ze met een slangenprobleem zitten. Mijn toekomst? Ik moet na 10 jaar getob met mijn gezondheid eerst eens goed nagaan of herstel mogelijk is. Als dat zou lukken, dan kan ik met de uitvoering van mijn plan bezig. De markt in de Verenigde Staten is aantrekkelijk dus daar aan de slag. Gezond en wel bezig in mijn eigen slangenhouderij. Dat vind ik een prachtig doel. Zeker weten!'

Na het vervellen: wat rest is de pokkel!

Groene kikker (*Pelophylax*).

Bijzondere natuur:

Amfibieën en reptielen

In voorgaande afleveringen hebben we aandacht besteed aan zoogdieren, één van de vijf groepen gewervelde dieren. Daartoe rekenen we alle organismen met een wervelkolom. Twee andere groepen die minder bekend zijn, namelijk amfibieën en reptielen, vormen dit keer het natuuronderwerp.

Wat zijn amfibieën?

Tot de amfibieën rekenen we kleine gewervelde dieren die als larve uitsluitend in het water leven en als volwassen dieren de meeste tijd op het land doorbrengen. Ze zijn koudbloedig en worden ingedeeld in twee hoofdgroepen: kikkers en padden enerzijds en watersalamanders en landsalamanders anderzijds. De salamander is te herkennen aan het feit dat hij een staart heeft. Ze worden weleens verward met hagedissen, maar dat zijn reptielen te herkennen aan de schubben op hun huid.

De eerste gewervelde dieren die een gedeelte van hun leven op land doorbrachten, waren amfibieën. Ze ademen door longen, hebben een dikkere huid en moeten oppassen niet uit te drogen. De meeste soorten paren in het water en daar worden ook de eitjes gelegd. Uit die eitjes komen larven die langzaam in volwassen amfibieën veranderen die op het land kunnen leven. Amfibie betekent dan ook dubbelleven: deels in het water en deels op het land.

Veel amfibieën (zoals de *vuursalamander* en *geelbuikvuurpad*) zijn zeldzamer geworden. Het aantal poelen in het landschap is sterk afgenomen. Zo zijn veel drinkpoelen voor het vee verdwenen en wordt overtollig hemelwater snel afgevoerd door sloten en riolen. Gelukkig zijn er her en der initiatieven om nieuwe poelen aan te leggen en worden er steeds meer tuinvijvers geschikt gemaakt voor amfibieën. Een zonnige ligging, vlakke schuine oevers en géén vissen zijn voorwaarden.

Kleine watersalamander (Lissotriton vulgaris).

Salamanders

De *kleine watersalamander* is de algemeenste salamander en leeft vooral in zonnige, ondiepe poelen, sloten en beekjes. Het diertje is ongeveer 10 centimeter groot. Mannetjes hebben een gegolfde rugkam en grote, donkere vlekken op de buik en op de kop zwarte lengtestreepjes. Het vrouwtje is valier van kleur, heeft geen rugkam en de vlekken op de buik zijn kleiner.

De eieren van de kleine watersalamander worden in het lichaam van het vrouwtje bevrucht. Ze worden onder water afgezet, waarbij ze bedekt worden met een kleverige stof. Hierdoor blijven de eieren

Adder (Vipera berus)

Boomkikker (Hyla arborea)

Groene kikker (Pelophylax).

Groene kikker (Pelophylax).

aan de bladeren van waterplanten hangen of worden de blaadjes omgekruld (zoals bij de moerasvergeet-me-niet). Na twee weken komen er larven uit de eitjes. Deze voeden zich met algen en kleine diertjes. Ze hebben dan een vinachtige staart, kieuwen en geen poten. Na verloop van tijd komen er eerst voorpoten en later achterpoten. De kieuwen verdwijnen en er ontstaan longen. Als salamanders volgroeid zijn, kruipen ze uit het water. Ze komen hier niet meer terug tot ze zich een paar jaar later gaan voortplanten. Tot die tijd leven ze op vochtige plekken en voeden zich met slakken, insecten en wormen.

Bij de landsalamander ontwikkelen de eieren zich in het lichaam van het vrouwtje. Pas als ze het water ingaat, komen de jonge salamanders uit haar lichaam. Ze is dus levendbarend. Bekende soorten zijn de *vuursalamander* (vooral Zuid-Limburg) en de zeldzame *kamsalamander*.

Kikkers en padden

Het voornaamste verschil tussen kikkers en padden zit in de bouw van de schoudergordel, maar simpel gezegd noemen we exemplaren met een gladde huid een kikker en met een ruwe huid een pad. Kikkers hebben een slank lichaam, padden niet. Padden hebben korte achterpoten en lopen vooral, kikkers daarentegen springen met hun lange achterpoten met zwemvliezen. Verder leggen padden eieren in lange snoeren en kikkers in groepen.

Het kikkermannetje lukt het vrouwtje met gekwaak naar zich toe. De eieren van de kikker worden buiten het lichaam bevrucht. Dat is de reden waarom het mannetje, soms dagenlang, op de rug van het vrouwtje zit (dat noemen we amplex); afwachting totdat de eitjes worden gelegd. Als ze de eieren heeft afgezet, stort hij zijn sperma hierover uit. De eieren blijven bij elkaar door een geleachtige stof die opzwellt in het water: kikkerdril. Uit de eieren komen de kikkervisjes. Die lijken eerst op vissen met een vinachtige staart en inwendige

Bruine kikker (Rana temporaria).

kieuwen. Later verschijnen er achterpoten, de staart wordt kleiner en de romp groter. Uiteindelijk ontwikkelen zich ook de voorpoten. De staart verdwijnt en er vormen zich longen. De jonge kikker gaat nu steeds naar de oppervlakte om te ademen en voedt zich met insectenlarven. De volgroeide kikker verlaat het water en leeft op vochtige plekken, daarbij voedt hij zich met insecten, slakken en wormen. Vliegt er een insect langs, dan schiet zijn tong naar buiten tegen het insect, dat blijft plakken. Het duurt een jaar of drie voordat een kikker geslachtsrijp is.

Kikkers en padden kwaken. Meestal kwaakt het mannetje om een vrouwtje naar zijn poel te lokken en doet dat vooral vanaf de schemering tot in de nacht. Het geluid komt vanuit een opgezette keel (*boomkikkers*) of wordt gevormd door twee kwaakblazen aan de zijkant van de kop (*groene kikker*). Bij deze twee soorten vormen de mannetjes ook koren waardoor het geluid nog harder klinkt en er meer vrouwtjes worden gelokt.

De *bruine kikker* onderscheidt zich van de *groene kikker* door de kleur en een donkere vlek achter het oog. Ze zijn zeer algemeen en vooral 's nachts actief. In de zomer blijven ze in de buurt van de voortplantingsplaats.

In de Achterhoek leeft een toenemende populatie *boomkikkers*. Deze zijn eenvoudig te herkennen aan het kleine formaat, de gifgroene kleur en de zwarte streep over de zijkant van kop en lijf. Aan de tenen zitten zuignapjes waardoor ze een glad oppervlak gemakkelijk kunnen beklimmen.

Ze leven in bosjes en vooral bramenstruiken in de buurt van de voortplantingsplaats: zonnig gelegen, grote poelen met dichte watervegetatie. Van eind april tot begin juni roepen de mannetjes, meestal in koren en vooral 's avonds of na een flinke regenbui. Het geluid is op grote afstand te horen.

Gladde slang (Coronella austriaca)

Kamsalamander (Triturus cristatus)

Knofflooppad (Pelobates fuscus)

Gewone pad (Bufo bufo).

Padden zijn eigenlijk nachtdieren, maar als het somber weer is, komen ze overdag ook weleens tevoorschijn. Ze leven graag in donkere beschutte natte plekjes, zoals een boomstam of onder bladeren. De pad eet wormen, slakken, spinnen en andere insecten die hij vangt met zijn tong die naar buiten rolt. Het dier is koudbloedig en kan dus zijn eigen lichaamswarmte niet zelf regelen. In de winter houdt de pad daarom een winterslaap.

De *gewone pad* heeft een grijs- tot roodbruine wratachtige huid. De ogen zijn oranje gekleurd. Padden zijn tussen de 8 en 13 centimeter groot, waarbij het mannetje kleiner is dan het vrouwtje. De soort is vrij algemeen en leeft in allerlei biotopen zoals tuinen, parken en bosgebieden. Verder kennen we in ons land nog de *rugstreeppad* (vrij algemeen), *knofflookpad* (vrij zeldzaam), *geelbuikvuurpad* (Zuid-Limburg) en de *vroedmeesterpad* (Zuid Limburg).

Paddentrek

Als in het voorjaar de temperatuur overdag weer toeneemt, ontwaken de padden (en andere amfibieën) uit hun winterslaap. Ze gaan dan massaal op weg naar het water waarin ze geboren zijn om te paren en eitjes af te zetten. Periode van februari tot april. Hierbij moeten ze soms drukke wegen oversteken. Om op te warmen blijven de padden op het warme wegdek zitten en worden er elk jaar veel padden doodgereden. Gelukkig zijn er paddenwerkgroepen die helpen met de oversteek (zie elders in deze uitgave).

Wat zijn reptielen?

Reptielen zijn gemakkelijk te herkennen aan hun huid, die bedekt is met stevige schubben. Hierdoor zijn ze beter beschermd tegen uitdrogen dan amfibieën. Ze leven op het land in zowel vochtige als droge milieus, maar ook in zoet water en in zee water. Ze zijn koudbloedig. Reptielen leggen meestal eieren. Die worden op het land afgezet, ook door de soorten die in het water leven. De

Hazelworm (Anguis fragilis).

eieren zijn bedekt met een leerachtige schaal. Enkele soorten zijn levendbarend.

Voor de paring gaan de mannetjes actief op zoek naar vrouwtjes. Hebben ze er een gevonden, dan baltsen ze. Tijdens de paring bijt het mannetje zich vast aan het vrouwtje, waarna hij zijn staart om het vrouwtje heen slaat. Bij slangen in de nek, bij hagedissen achter de poten. Het vrouwtje houdt vaak een blauw gekleurd paringslitteken over, dat na 4 tot 8 weken weer verdwijnt.

Alle reptielen halen adem met behulp van longen, ook de soorten die onder water leven, zoals zeeschildpadden. De meeste reptielen zijn vleeseters; sommigen eten ook planten.

De groep van de reptielen wordt onderverdeeld in vier subgroepen: slangen, krokodillen, hagedissen en schildpadden. In ons land komen weinig reptielen voor, met uitzondering van enkele soorten hagedissen en slangen.

Reptielen zie je veel minder vaak dan amfibieën. Je moet er actief naar op zoek. Bijvoorbeeld op zonnige dagen in voor- of najaar op heidevelden, in de duinen of open plekjes ruige vegetatie of houtwallen. Ze houden hun lichaam constant op eenzelfde temperatuur en maken daarvoor gebruik van de omgevingswarmte. Zijn ze te koud, dan gaan ze zonnen in het zand of op warme stenen, zijn ze te warm, dan schuilen ze in de schaduw. Soms liggen ze in de volle zon, maar ook onder bladeren of stukken hout. In onze omgeving zijn ze te vinden in Montferland en het Bergherbos.

Hagedissen

De schubben van de huid van hagedissen zijn plat en soms staan er knobbeltjes op. Er zijn soorten die eieren leggen en soorten die levende jongen baren. Ze hebben vier poten, maar er is ook een soort zonder poten: de *hazelworm*. Bij veel hagedissen kan de staart gemakkelijk afbreken en kronkelend blijven liggen als afdeling. De staartstomp groeit weer aan. Omdat de stugge schubben niet

Levendbarend hagedis (Zootoca vivipara)

Muurhagedis (Podarcis muralis)

Ringslang (Natrix helvetica)

*Uw verdriet kunnen wij
niet wegnemen...
wél de zorg van de uitvaart*

Dag en nacht bereikbaar via tel. 0313-474909

Het maakt niet uit of en waar u verzekerd bent.

Rouwcentrum: Meipoortstraat 74, Doesburg

Email: info@patrimoniumdoesburg.nl

Uitvaartverzorging
Patrimonium Doesburg

www.patrimoniumdoesburg.nl

KERMEX

EVENT CATERING

**MET ADVIES
& SERVICE
VOOR UW
EVENT**

HOOGWAARDIGE • EVENEMENTENCATERING
FESTIVALCATERING • PARTYCATERING

TEL. 06 20 27 97 17 • WWW.KERMEX.NL

**Een nieuwe naam,
een nieuw gezicht,
maar de handdruk blijft vertrouwd!**

Te Lindert Notaris heet voortaan
Schipper Elan Notarissen.

We verwelkomen u aan de
Kraakselaan 5A, 6981 HA Doesburg, Tel.: 0313 - 484034

www.elannotarissen.nl

SCHIPPER
elan
NOTARISSEN

meegroeien, vervellen hagedissen meerdere malen per jaar. In ons land komen alleen kleine soorten voor, zoals de *hazelworm*, de *zandhagedis*, de *levendbarende hagedis* en *muurhagedis* (alleen in Limburg).

De *hazelworm* is een bruine, tot wel 50 centimeter lange hagedis die geen poten heeft. Hij lijkt op een slang, ook hij kan zijn ogen niet sluiten, is niet zo lenig en kan zijn staart eenvoudig loslaten. De mannetjes zijn effen gekleurd en de vrouwtjes hebben vaak een donkere streep op de rug. Hazelwormen leven in bosranden, heidevelden, wegbermen en landelijke tuinen. Ze zijn tamelijk schuw en zonnen onder strooisel of in composthopen. Tussen half maart en half oktober zijn de *hazelwormen* actief.

Slangen

Slangen zijn lange dieren. De schubben liggen dicht tegen elkaar of bedekken elkaar dakpansgewijs. Omdat de schubben niet meegroeien moeten slangen regelmatig vervellen. De pupil in de ogen van een slang kan niet groter of kleiner worden. Ook kunnen de ogen niet worden gesloten. Slangen hebben dan ook een starende blik. Typend is zijn gesplette tong, die onophoudelijk in en uit zijn bek schiet. Hij neemt hiermee geuren en smaken op door de tongpunten achter in de bek in een speciaal orgaan (het orgaan van Jacobsen geheten) te steken.

Het meest opvallende kenmerk van een slang is dat hij geen poten heeft, maar zich kronkelend voortbeweegt door zich af te zetten met zijn buikschubben.

Veel slangen hebben gifklieren. Die zijn er om de prooi te verlammen of verdoven en het gif helpt ook bij de vertering van het voedsel. Kleine slangen eten insecten en wormen, grotere slangen eten kleine dieren zoals muizen.

Er zijn eierleggende en levendbarende soorten. In ons land leven alleen kleine exemplaren zoals de *gladde slang*, de *ringslang* en de giftige *adder*. Hun aantallen zijn in het laatste decennium matig achteruitgegaan (min 40%).

De *gladde slang* is bleek- tot grijsbruin van kleur, ongeveer 70 centimeter lang en bedekt met donkerbruine vlekjes. Van de neus langs het oog loopt tot in de hals een zwarte streep. Ze leven op drogere heidevelden, hoogveengebieden, steengroeven en schrale kalkgronden. In april komen ze tevoorschijn om te paren en te baren. Hun jongen ontwikkelen zich in het ei in het lijf van de moeder. Op het moment dat de gladde slang de eieren legt, komen de jongen direct uit het ei gekropen. Zo ook bij hazelworm en adder. In oktober zoeken ze hun winterverblijf weer op. Dat zijn warmere, vorstvrije schuilplaatsen zoals rotsspleten of holen in de grond.

De *ringslang* is te herkennen aan de twee grote, gele vlekken achter het oog die vaak tot een ring met elkaar verbonden zijn. Hij is meer dan één meter lang en heeft een bruine huid. De eieren worden op warme en vochtige plaatsen gelegd zoals composthopen, bergen afval van planten of bulten mos. Door broei in deze hopen en bergen worden de eieren warm gehouden.

Er zijn in ons land meer dan 125 broeihooptergroepen actief. Het aanleggen van broeihopen is een zeer succesvolle manier om de voortplanting van ringslangen te helpen, maar daarnaast ook nuttig voor tal van andere dieren. Ringslangen leven in waterrijke gebieden, zoals het veenweidegebied, de beekdalen en het rivierengebied. Het zijn goede zwemmers.

De *adder* is schuw en sloom, ongeveer 70 centimeter lang, grijsachtig bruin met zwarte zigzaglijn over de rug (mannelijke) of bruin met donkerbruine ruglijn (vrouwelijke). Ze leven vooral in vochtige heidegebieden, op zandgronden en in het hoogveen. Soms in ruige vegetatie langs de bosranden. Ze liggen dan graag te zonnen op pollen gras. De *adder* is levendbarend. Een beet van een adder bij mensen kan gevaarlijk zijn, er moet dan ook snel een arts worden geraadpleegd.

Bronnen

Diverse publicaties IVN Natuurgidsenopleiding en KNNV; Algemene informatie: Ravon en Broeihopen.nl.

Rugstreppad (*Epidaleia calamita*)

Vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*)

Vuursalamander (*Salamandra salamandra*)

Zandhagedis (*Lacerta agilis*)

Op pad met amfibieën

Over de paddentrek en het overzetten van padden en andere amfibieën op de Loenhorsterweg, Hummelo

Bent u ze de afgelopen maanden ergens tegengekomen? De gele bordjes met daarop 'paddentrek'. Ging bij u het licht aan en de voet op de rem? Of drong het niet echt door, dat u zich op een traject met amfibieëntrek bevond en dat door vaart te minderen er al heel wat verkeersslachtoffers voorkomen kunnen worden? Kan hoor, vandaar dit opfrissertje.

De zogenaamde paddentrek is een jaarlijks terugkerend fenomeen, waarbij padden, maar ook andere amfibieën, hun winterverblijf verlaten en naar de poelen trekken waar hun leven is begonnen. De voorjaarstrek gebeurt massaal, met mannetjes en vrouwtjes die tegelijk op stap gaan. Feilloos weten ze hun geboortewater te vinden, het schijnt dat padden water op 300 meter afstand kunnen ruiken! Deze verhuizing vindt plaats in de periode februari tot en met april. Wanneer gaan ze lopen? Is niet precies te zeggen, zeker is dat tenminste aan twee voorwaarden moet worden voldaan: de temperatuur moet, liefst een aantal dagen achtereen, minimaal 6 graden bedragen, zo warmen de koudbloedige dieren op en de

luchtvochtigheid moet hoog zijn (hoe natter, hoe beter). Een harde wind is ongunstig, doordat de gevoelstemperatuur daalt en de dieren sneller uitdrogen. Tijdens milde, natte omstandigheden kan het in zeer korte tijd bij een grote populatie wel om duizenden dieren per nacht gaan!

Gedurende het jaar gebruiken amfibieën verschillende biotopen (leefgebieden) en leven ze zowel in het water als op het land. Voor veel soorten liggen het zomer- en winterbiotoop binnen een straal van enkele tientallen tot honderden meters rond het voortplantingswater. Er zijn altijd uitzonderingen, voor de gewone

pad kan deze afstand wel enkele kilometers bedragen. De trek van deze soort is daarom langer, opvallender en met een grotere kans dat er wegen overgestoken moeten worden, gevaarlijker! Een hachelijke onderneming, in een dichtbevolkt land als het onze, met een druk wegennet dat leefgebieden doorkruist, trekroutes van en naar de voortplantingswateren afsnijdt en ieder jaar weer voor grote aantallen slachtoffers als gevolg van overrijden zorgt. Daarbij komt, dat padden geen snelle passanten zijn dus... Naast het verkeer is er in het stedelijk gebied nog een ander gevaar: rioolputten. Dit zijn ware valkuilen voor de amfibieën op trek, overigens ook vele muizen vinden hierin hun einde.

Gelukkig worden er steeds meer maatregelen getroffen om een veilige reis van amfibieën

De inhoud van de overzettemmer.

over, maar ook onder wegen mogelijk te maken of in ieder geval het aantal slachtoffers te beperken.

De stichting RAVON (reptielen-amfibieën-vissen-onderzoek-Nederland) initieerde al menig reddingsplan. Zoals padden overzetten, beïnvloeden van het verkeer, faunapassages en het anders inrichten van de waterkolken. Mocht u er meer over willen weten, raadpleeg dan www.padden.nu van RAVON, zo wordt u wijzer.

Graag vertellen we u over hoe het padden overzetten in zijn werk gaat. Het is een leuke sociale bezigheid, waarbij je de beesten in de hand hebt en de diverse soorten leert te herkennen. Je ziet meteen resultaat van je werk.

De meeste paddenwerkgroepen maken gebruik van schermen met emmers bij het overzetten. Maar er zijn ook groepen die zogenaamde raapacties houden, zonder schermen, waarbij de dieren op en langs de weg worden verzameld. Op deze manier worden echter alleen de padden gered die tijdens de acties trekken en niet de exemplaren die later die nacht passeren. Het plaatsen van schermen met strak ertegenaan de ingegraven emmers heeft de voorkeur. Hierdoor worden amfibieën die de weg willen oversteken, tegengehouden door het scherm en komen vervolgens in de emmers terecht. De emmer worden elke dag door vrijwilligers gecontroleerd. Zij verzamelen de dieren om ze daarna veilig aan de andere kant van de weg bij het voortplantingswater vrij te laten.

Het plaatsen van de schermen aan de Loenhorsterweg.

Tuincentrum Bloemendaal

www.tuincentrumbloemendaal.com

Rijksweg 14

6996 AC Drempt

0313 - 47 30 33

Tuincentrum

Bloemisterij

Hovenier

Kwekerij

De paddenwerkgroep Loenhorsterweg Hummelo zag op 1 maart 2016 het levenslicht, nadat wandelaars meldden dat er al jaren veel dieren werden doodgereden op het stukje asfalt langs het bos Groot Hagen. De overkant wordt als landbouwgrond gebruikt. Het was pionieren in het begin, wij zijn een zoogdierenwerkgroep en van deze tak van sport hadden wij geen kaas gegeten. Na de eerste succesvolle - althans zo leek het - overzetactie bleek echter dat de padden verderop alsnog geplet werden. De voortplantingspoel die ons voor ogen stond, bleek enkele maanden eerder dichtgegooid te zijn. De dieren liepen dus door, op zoek naar een volgend water met alle gevolgen van dien. We plaatsen deze Hummelose amfibieën daarom nu al jaren op een natuurterrein van de gemeente Doetinchem, zo'n 500 meter verderop. Daar zijn diverse poelen gemaakt met bosjes eromheen, voldoende schuilgelegenheid en voedsel aanwezig. In de hoop dat de dieren niet terug zouden lopen. De verwachting dat het aantal gevangen dieren van lieverlee af zou nemen en wij ons in de nabije toekomst overbodig zouden kunnen maken, moet nog uitkomen, zover is het nog niet. Voordeel is dat we nu in de gelegenheid zijn om steeds meer ervaring op te doen, waardoor ook het determineren beter gaat.

Dit jaar hebben we eind februari de schermen gezet, achteraf gezien misschien te laat. Er ging namelijk een mooie week met regen aan vooraf. Wellicht is er toen al flink getrokken! In de daaropvolgende weken zijn de weersomstandigheden niet gunstig geweest. Er was sprake van nachtvorst, weinig regen en veel wind. In het bos van het Geldersch Landschap & Kasteelen waar 'onze' dieren uitkomen is in 2017 en 2018 flink gekapt. Het aantal schuilmogelijkheden gaat zo achteruit, het bos wordt koud en droog. Daar waar andere werkgroepen vooral padden zien, hebben wij de mazzel dat we ook diverse soorten amfibieën aantreffen: groene en bruine kikkers, kleine

watersalamanders, een enkele kamsalamander en natuurlijk padden. Wij rapen alleen 's morgens uit de emmers en brengen de dieren aansluitend naar het voormalige AZC-terrein. Bij elke emmer is het spannend: zit er iets in en zo ja wat? Ook precies te werk gaan is van belang, want met name de jonge diertjes kunnen zo klein zijn dat je ze over het hoofd ziet. De bodem van de emmers is gevuld met vochtig zand en bladstrooisel, zodat de dieren er zich in kunnen verstoppen en niet uitdrogen. We zetten er ook een tak in, muizen die erin vallen kunnen er zo uitklimmen. Door de weinige regen en veel wind werd het in nogal wat emmers in de loop van de 24 uur te droog. Met name diverse kleine watersalamanders hebben dit niet overleefd. Daarentegen zaten er wel veel torren en spinnen in de emmers.

Het resultaat van 2021 was 23 kleine watersalamanders, 14 bruine kikkers, 4 groene kikkers en 51 gewone padden, totaal 92 exemplaren. Op 3 april hebben we het scherm opgeruimd. Er was de laatste jaren al een voorzichtig dalende lijn wat betreft het aantal overgezette dieren, maar dit jaar spant de kroon! De reden? Wellicht hebben we een vroege trek gemist of zijn het de droge zomers die achter ons liggen met veel dode larven of het open gekapte bos? Maar het kan ook zijn dat we inmiddels al zoveel dieren hebben verhuisd (vanaf 2016 zo'n 2.500 exemplaren!) dat het zijn vruchten gaat afwerpen.

Hoe dan ook, elk gered dier is er een, en dat samen met de geïnteresseerde en spontane reacties van voorbijgangers terwijl je de emmers controleert, maakt dat we volgend jaar weer van de partij zijn.

Mocht u door dit verhaal enthousiast geworden zijn en ook eens mee willen helpen, meld u zich dan aan bij een van vele paddenwerkgroepen.

Gasthuisstraat 20
6981 CS Doesburg
Tel: 0313-472878

Openingstijden:
maandag gesloten
dinsdag van 9.00 tot 18.00
woensdag van 9.00 tot 18.00
donderdag van 9.00 tot 18.00
vrijdag van 9.00 tot 18.00
zaterdag van 9.00 tot 17.00

Wilt u ook een keer beleven hoe een e-bike met middenmotor fiets?
Komt u gerust langs om de verschillen zelf te ervaren.
Sonneveld Rijwielen voor kwaliteit en service.

Ff kletsen met... *Suzanne Markerink*

Suzanne Markerink is 42 jaar en woont samen met partner Bram en kinderen Nisrin, Yassin, Tirza en Jonah in Hummelo. Je kunt haar kennen van haar zelfstandige onderneming: Mevrouw Regelt 't. Daarnaast is ze penningmeester bij het Oranjecomité in Drempt en gaat ze meedraaien in het kermiscomité van de Dremptse kermis. Stilzitten is dus niet besteed aan deze bezige bij.

Wat is een verrassend feitje over jezelf dat weinig mensen weten?

'Dat zijn er eigenlijk twee. Eén: ik ben een echte huismus. Ik vind het geweldig om thuis lekker bezig te zijn. Dat zullen mensen misschien niet zo snel van mij verwachten, want als ik ergens ben is het een grote gezelligheid, maar stiekem vind ik het heerlijk om lekker thuis te zijn. En wat ik dan doe in huis? Dan komen we bij het tweede feitje: klussen. Ik ben erachter gekomen dat ik dat ontzettend leuk vind om te doen. Ik heb een partner die alles bouwt en ik ben van de *finishing touch*. In ons eigen huis heb ik ook alles zelf geschilderd en behangen. Ik vind het zo rustgevend. De volgende klus is het maken van een stencil muurschildering. Dit ga ik doen in de slaapkamer van mijn schoonouders. Ik heb het nog nooit gedaan, maar ik denk dat het een groot succes wordt.'

Wat is een mooie herinnering uit je jeugd?

'Ik ging vroeger in de zomer altijd op kampeervakantie met mijn opa en oma. Tijdens een van onze vakanties wilden we een draaiende molen in Brielle op de foto zetten. We keken dagenlang of de molen

eindelijk draaide, maar toen realiseerde ik me opeens: een draaiende molen zie je helemaal niet op de foto! We hebben zo hard gelachen dat de tranen over onze wangen liepen. Aan die jaarlijkse kampeervakanties heb ik mooie herinneringen overgehouden. Ik heb veel plekken in Nederland gezien. Ik ben een kampeer fan en heb Bram hier ook in meegekregen. We hebben nu een eigen caravan, waar we jaarlijks mee op pad gaan.'

Welke drie dingen mogen nooit ontbreken in jouw dagelijkse routine?

'Om goed wakker te worden, is een warme douche essentieel. Ook gebruik ik dagelijks make-up van L'OYÉ Cosmetics, omdat ik last heb van couperose op mijn gezicht. Zo kom ik stralend de dag door. Daarnaast drink ik elke dag een kop koffie bij mijn schoonouders. Mijn kantoor zit bij hen in Achter-Drempt. Wanneer ik de kinderen naar school heb gebracht, laat ik onze hond Tara uit en klets ik even bij.'

Wat doe je het liefst in het weekend?

'Het liefst zou ik op zaterdag een bezoekje brengen aan de markt in

Zutphen om wat groente en fruit te kopen en een visje te eten. Ik kom daar zelf vandaan en vind het heerlijk om daar rond te lopen. Dit doe ik niet heel vaak, want de realiteit is meestal anders. Zaterdag staat meestal in het teken van de sportactiviteiten van de kinderen: turnen, zwemmen en voetbal. In de tijd die over is, ga ik graag wandelen met mijn hond in het bos. En vergeet ook het huishouden niet met een gezin van zes.'

Wat doe jij om tot rust te komen?

'Rust? Dat ken ik niet! Maar wanneer ik een momentje voor mezelf heb, lees ik een boek op mijn e-reader of kijk ik een serie op Netflix of Videoland. Op dit moment lees ik een boek van Nora Roberts. Ik hou van mysterie en criminaliteit. Series die ik kijk zijn dan ook: *The Lincoln Lawyer*, *Dexter* en *How To Get Away With Murder*. Ik ben ook een groot fan van *Wie Is De Mol*. Ik kijk het al jaren en mijn verdenkingen kloppen vaak. Vorig jaar zat ik er helaas helemaal naast, maar dat mag de pret niet drukken.'

Wat is jouw favoriete plek en waarom?

'Ons eigen plekje onder de zon, ons onderkomen, oftewel: gewoon thuis. Ik ben naar de Achterhoek verhuisd en heb hier mijn eigen plekje gekregen. Daar ben ik trots op. Ik vind het thuis helemaal geweldig. Ik ben in huis ook altijd met van alles bezig en daar geniet ik van!'

Wat is het leukste feest dat je ooit hebt meegemaakt?

'Ik heb veel feestjes meegemaakt, maar de Dremptse Kermis overtreft het wel. Vooral een paar jaar geleden toen er op maandag hooi in de tent werd gegooid. Wat een feest was dat. Ik ben ook een keer op de surfplank door de tent gegaan. Het was het eerste of tweede jaar dat ik hier woonde en ik had dit nog nooit meegemaakt. Wist ik veel dat mij een flinke bierdouché te wachten stond...het was fantastisch!'

Wat is jouw favoriete vakantieherinnering?

'Toen ik hier als alleenstaande moeder naartoe verhuisde met mijn twee jonge kinderen Nisrin en Yassin, wist ik niet zo goed waar ik naartoe zou gaan in de vakantie. Ver weg leek mij niet zo prettig. Toen heb ik gezamenlijke vakanties gehad met Erik en Cindy Herberts en onze kinderen. We gingen naar Zeeland, Frankrijk en Spanje. Daar beklommen we bergen en bekeken we grotten. Het waren superleuke zomers. Muziek in de auto en gaan met die banaan! Als ik nu sommige nummers uit die tijd aanzet, komen alle herinneringen weer naar boven. Ook mijn kinderen merken dit op: 'Weet je nog, dit nummer luisterden we toen we naar Frankrijk gingen!'

Wat is een gerecht of snack waar je nooit genoeg van krijgt?

'Dat is mijn zelfgemaakte spaghettisaus. Dat eten we ook één keer per week. Een lekker bord spaghetti gaat er hier thuis wel in. Ik heb het recept voor deze saus van Project Gezond. Het is *super easy* en hartstikke lekker. Ik moet erbij zeggen dat ik de eigen gemaakte pizza's van mijn oudste dochter Nisrin ook niet kan weerstaan. Zij heeft enkele jaren bij Pizzeria Attraverso gewerkt en daar plukken wij nu de vruchten van.'

Wat staat er altijd bovenaan jouw boodschappenlijstje?

'Daar hadden mijn dochter en schoondochter een goed antwoord op: zoete rode puntpaprika. Het viel mijn schoondochter op dat dit product altijd in onze koelkast te vinden is. Het komt altijd van pas: als snack, in recepten of in de broodtrommel. Als ik in de winkel ben, neem ik altijd wat van deze zoete rode puntpaprika's mee.'

Wat is volgens jou het beste nummer ooit gemaakt?

'Er zijn zoveel nummers die geweldig zijn. Mijn Spotify playlist bestaat onder andere uit nummers van Whitney Houston, Adele, Usher, Queen en Tino Martin, maar ik zing ook de bekende nummers van Aerosmith mee. Maar tijdens kerst dans ik door de kamer op *All I Want For Christmas Is You*. Tijdens mijn werk luister ik bijna geen muziek, omdat het mij te veel afleidt. Thuis luisteren we muziek via YouTube op de televisie, of staat de Sonosbox aan.'

Wat is het leukste dat je recent hebt geleerd?

'Dat is de uitspraak: 'Het is een kleine wereld', klopt. Ik ben in mijn werk vaak betrokken bij aanbestedingstrajecten. Dan kom je in contact met veel verschillende mensen. Zo keek ik in de kerstvakantie een vuurwerkdocumentaire op Videoland waar de directeur van een bedrijf uit Emmerich in voorkwam. Toevallig had ik die man één dag ervoor gesproken. Of we kijken thuis naar een wedstrijd van het Nederlands elftal, zie ik in het publiek dat een doelpunt uitbundig wordt gevierd door een directeur van een leverancier van kerstpakketten. Enkele dagen later sprak ik hem toevallig weer. Het blijft bijzonder hoe snel je mensen weer tegenkomt.'

Waar word jij enthousiast van?

'Daar is weinig voor nodig, ik ben al snel enthousiast. Sinds eind januari ben ik begonnen aan een nieuwe opleiding tot uitvaartbegeleider. Ik word er enthousiast van om iets nieuws te leren en vind dit al jaren een mooie branche. Het is eervol werk. Je kunt echt wat voor anderen betekenen. Deze opleiding duurt een jaar. Na deze opleiding ga ik mijn opgedane kennis inzetten bij het werken in de uitvaartbranche. Mag ik ook mijn schoonouders even extra in het zonnetje zetten? Zij passen elke vrijdag op de jongste kinderen zodat ik naar deze opleiding kan. Heel erg bedankt Wilbert en Henny Verheij!'

Aan wie heb je voor het laatst een compliment gegeven?

'Aan mijn twee oudste kinderen. Nisrin zit op de politieacademie en ik ben ontzettend trots op haar. Ze doet het hartstikke goed, ze heeft echt haar roeping gevonden. Yassin heeft afgelopen jaar een dubbele beenbreuk opgelopen tijdens een voetbalwedstrijd. Het herstel duurde lang. Hij doet een opleiding om te werken bij Defensie, maar lopen met bepakking ging in die tijd niet. Hierdoor moest hij opnieuw aan het eerste jaar van de opleiding beginnen. Ik ben trots op hem dat hij zo veerkrachtig is en dat hij toch de moed heeft verzameld om weer opnieuw te beginnen aan het eerste jaar.'

Wat zou je absoluut niet kunnen missen?

'Daar kan ik kort en krachtig over zijn. Zakelijk gezien mijn laptop en op privégebied mijn gezin. Ook mijn digitale agenda zou ik niet kunnen missen. We hebben een familieagenda en ook voor privé-zaken werkt dit super goed. Maar... dan moet ik wel de meldingen aanzetten, want het is wel eens voorgekomen dat de pedicure mij opbelde om te vragen waar ik bleef...'

Als je een tijdsmachine had, naar welk moment in jouw leven zou je teruggaan?

'Dan zou ik teruggaan naar de jaren 90. Ik was toen ongeveer 16. Ik werkte in de Boulevard in Zutphen, een discotheek. Daar hadden we schuimparty's en de leukste artiesten traden er op. Ik heb daar twee jaar gewerkt. Met de wetenschap van nu zou ik best wel terug willen gaan naar dat schoolleven, want dat was zo slecht nog niet.'

DE
HEEREN
BRASSERIE - CATERING - EVENTS

WIJ ZOEKEN

COLLEGA'S

Ben jij gastvrij en wil je deel uitmaken van een dynamisch horecateam?
Zoek niet verder!

Wij zijn op zoek naar enthousiaste en gemotiveerde individuen om ons team te versterken. Of je nu ervaren bent in de horeca of net begint, bij ons krijg je de kans om te groeien en je vaardigheden te ontwikkelen.

Kom bij ons werken en word deel van ons team!

SOLLICITEER VIA: INFO@DEHEEREN-CATERING.NL

De Heeren van de Brasserie Burgemeester Vrijlandweg 35 Hoog-Keppel
-0314 782 502-

**YOUR BIKE.
CUSTOM MADE.**

**Compact,
stabiel en
veilig!**

Xycleservice

fietsenwinkeldoeburg.nl

Leigraafseweg 33f • 6983 BR Doesburg • t 0313 412 727

**Kom jij werken
bij Rometron?**

**DUIK IN DE WERELD VAN
PRECISIE LANDBOUW**

**SCAN DE QR CODE VOOR
HET VACATURE AANBOD**

WEED·IT
powered by Rometron

WWW.WEED-IT.COM

Welke gave zou je wel willen hebben?

'Ik zou willen dat ik kan zingen zoals Beyoncé of Adele. Dat mensen het fijn vinden als je aan het zingen bent, haha. Ik kan het niet en ik ga ook geen zangles nemen. Het optreden zelf lijkt me fantastisch, ik heb er alleen het zangtalent niet voor.'

Wat zou je doen als je vandaag de loterij zou winnen?

'Dan zou ik met mijn gezin op vakantie gaan naar een warm oord. Ook zou ik nog wel eens naar Nieuw-Zeeland willen gaan. Én ik zou de kerk in Achter-Drempth kopen. Ik zou daar dan uitvaarten regelen, maar het lijkt me ook leuk om daar activiteiten voor de jeugd te organiseren. Denk dan aan schaatsen in de kerk, een paasontbijt of een kerstmarkt. Ik heb dan wel een eventmanager nodig, want hoe zorg ik ervoor dat al die activiteiten kunnen plaatsvinden?'

Met welke bekende persoon zou je wel een week van leven willen ruilen?

'Dan word ik een man en dan word ik Bas Smit, de man van Nicolette van Dam. Hij is zo enthousiast en krijgt zulke leuke zakelijke uitdagingen. Hij heeft heel veel contacten en plekken waar hij naartoe kan. Hij verzint echt van alles, dus ik zou wel graag in die hersenpan willen kijken. Het lijkt me fantastisch om te doen wat hij doet. Niks is voor hem te gek.'

Wat staat er nog op je bucketlist?

'Een rondreis door Amerika met een camper. Ik ben nog nooit in Amerika geweest, dus het lijkt me heel gaaf. Het rondtrekken lijkt me helemaal geweldig. Ook zou ik nog graag het Noorderlicht willen zien en dan het liefst rond de kerstperiode. Dat zou ik dan graag samen met Bram willen doen.'

SINDS 1842

De Gouden Karper

HOTEL

CAFÉ

RESTAURANT

Dorpsstraat 9 - 6999 AA Hummelo - Tel.: 0314 - 38 12 14 - welkom@degoudenkarperhummelo.nl

www.degoudenkarperhummelo.nl

Dorpsbelang Drempt

Uitwerking Dorps Ontwikkelingsplan

Het Dorps Ontwikkelingsplan (DOP) is van start gegaan en inmiddels zijn de eerste tussenresultaten te melden.

De uitwerkgroep Ontmoeten ziet zichzelf als een denktank, een 'ideeënfabriekje', maar wil ook concrete resultaten bereiken. Er wordt gewerkt aan het realiseren van een onbemande pakketwand bij het Dorpshuis waar pakketten zowel gehaald als gebracht kunnen worden.

Verder is er een 'prikbord' in de maak voor in het Dorpshuis waar vraag en aanbod van bijvoorbeeld activiteiten, klusjes en spullen elkaar kunnen ontmoeten. Mogelijk volgt later een digitale versie. Ook denken wij mee over de herinrichting van het buitenterrein van het Dorpshuis met onder andere een terras, zodat dit een echte ontmoetingsplek voor Drempt kan worden. Er komt in elk geval een boekenuitleenkastje als aanvulling op de bibliotheek binnen in het Dorpshuis. Meer ideeën wachten nog op nadere uitwerking.

De uitwerkgroep Omgeving noemt zich Bezige Bij en houdt zich momenteel bezig met het vergroenen in Drempt. Plan is om de lantarenpalen te behangen met plantenbakken in Voor- en Achter-Drempt (de Kerkstraat en de Zomerweg in Drempt hebben een opfleuring nodig). In het voorjaar wordt er een plantjesmarkt georganiseerd met daaraan gekoppeld een speurtocht voor de jeugd met als thema 'Hoe biodivers is Drempt?' Het is de bedoeling om op de lange termijn een voedselbos te realiseren.

De speeltuin in Voor-Drempt.

De uitwerkgroep Verkeer heeft de gemeente en provincie wensen en suggesties meegedeeld die in de DOP zijn uitgewerkt. Denk hierbij aan het versmallen van de inrit vanuit de Rijksweg in de Kerkstraat en het verbreden van de oversteek op de Rijksweg ter hoogte van de Veldweg. Volgens de huidige planning van de provincie zal in 2027 weer onderhoud worden gepleegd aan de N317 tussen Doesburg en Doetinchem. Zo'n anderhalf jaar van tevoren wordt hiervoor

de verkenningsfase uitgevoerd en worden deze verbeteringsuggesties beoordeeld. Wordt vervolgd.

Extra speeltoestellen in speeltuinen Drempt

In 2024 heeft de Dorpsraad Drempt in het kader van gebiedsplannen voor Leefbaar & Sportief Bronckhorst een plan ingediend om te investeren in de speeltuinen in Drempt door aanschaf van nieuwe (houten)

speeltoestellen. In december 2024 is dit toegezegd en in februari worden de mogelijkheden samen met de gemeente in meer detail bekeken. Het is de bedoeling om zowel in Voor- als Achter-Drempt een toestel bij te plaatsen. Bij de realisatie van het plan zullen de kinderen inspraak krijgen. De speeltuinen liggen mooi centraal in de kernen, vernieuwing en verfrissing zal de aantrekkingskracht op kleine en basisschoolkinderen vergroten waardoor we verwachten dat het gebruik toeneemt.

Woningbouw Achter-Drempt

Op 16 januari jl. was het een drukte van belang in 't Hessenhuus om te proosten op de start van de bouw van 32 woningen in de nieuwe wijk 't Doornslag in Achter-Drempt. Toekomstige bewoners met veel blije gezichten, burens, bouwers en vertegenwoordigers van Gemeente Bronckhorst en Dorpsbelang Drempt werden toegesproken door de initiatiefnemers Jeroen Huisintveld en Ceciel Bremer, projectontwikkelaar Gerrit Nijenhuis en een trotse wethouder Emmeke Gosselink. Daarna was er voldoende tijd om met elkaar kennis te maken.

Toekomstige bewoners nemen een kijkje op de bouwplaats.

Dorpsraad Keppel en Eldrik

Het wordt weer een jaar met uitdagingen en kansen met hier en daar een hobbel op de weg. We gaan weer proberen er een mooi jaar van te maken en met uw hulp moet dat lukken.

Zo ook het afgelopen jaar waarin we een heel eind zijn opgeschoten met het Dorps Ontwikkel Plan. Met de inzet van een groep vrijwilligers is er een mooi basisplan gemaakt, dat nu verder uitgewerkt gaat worden, weer door vrijwilligers. Een plan voor en door de inwoners van Keppel en Eldrik. Een plan waar we de komende jaren weer mee vooruit kunnen.

Afgelopen jaar hebben we het Dorps Energie Plan, zoals wij dat voor ogen hadden, afgerond. Ook hier weer met hulp van

vele vrijwilligers. Een aantal onderwerpen uit dit plan zijn nog steeds voor iedereen beschikbaar. Zo kunt u zich melden als u in aanmerking wilt komen voor een warmtescan bij Agem (energieloket). De groep verduurzaming monumenten gaat verder in samenwerking met de gemeente. De bedoeling is dat er uiteindelijk op de website (van de dorpsraad en de gemeente: op-morgen.nl) genoeg informatie te vinden zal zijn, zodat eenieder met een monument daar informatie kan halen wanneer zij eraan toe zijn om stappen te zetten in het verduurzamen van hun monument. Op de valreep was er nog een mooi bericht. De gemeente heeft geld toegezegd voor het verduurzamen van de Hessenhal (€ 270.000) en het Hessenbad (€ 150.000). Na een lang en moeizaam traject was dat een mooie afronding.

In 2025 gaan we verder met de verkeerssituatie rondom de Dorpsstraat en de Hummeloseweg. Er gaat een proef

plaatsvinden van een jaar en als de uitkomsten daarvan door de provincie goed worden bevonden, wordt die situatie blijvend. Mochten de uitslagen tegenvallen, dan kijkt de provincie weer naar de situatie met een landbouwsluit bij de TOP. We volgen het op de voet.

En dan de windmolens. Fantastisch dat zoveel mensen gehoor hebben gegeven aan de oproep om de raadsavonden bij te wonen in verband met grootschalige opwek. In de Algemene Ledenvergadering van november is gesproken over een enquête. Wij zijn aan het kijken hoe we daar invulling aan kunnen geven. Wij vertegenwoordigen alle bewoners en in deze zijn er verschillende belangen, die ook nog eens kaarsrecht tegenover elkaar staan. Wij zullen die enquête dus zorgvuldig moeten opstellen, dus dat kost wat tijd. We volgen de hele ontwikkeling natuurlijk op de voet en schromen niet om een extra vergadering te beleggen, mocht dit nodig zijn. We blijven u op de hoogte houden.

Vormgeving, softwareontwikkeling, AI-engineering en marketing; alles onder één dak bij New Default

Robin de Jong, softwareontwikkelaar / AI Engineer, en Pauline de Jong-Edens, marketeer en vormgever, vullen elkaar aan in de onderneming New Default. Letterlijk de nieuwe standaard, want de jonge ondernemers zijn volledig op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van marketing & branding, it-diensten en AI-workshops & implementatie

'Ik ben altijd op zoek naar iets nieuws en houd van afwisseling. Dat was een belangrijke reden om drie jaar geleden samen een bedrijf te starten', zegt Pauline. Samen aan verschillende projecten werken is wat Robin energie geeft. 'We helpen bedrijven om creatieve oplossingen te vinden, waarbij we onze passie voor design, marketing en strategie combineren met een persoonlijke aanpak', voegt hij eraan toe.

Complete digitale ondersteuning

Beiden werken ze deels in loondienst en deels voor New Default. Websites en webshops bouwen, posters en flyers ontwerpen, campagnes maken voor social media en maatwerkapplicaties bouwen. Dat is wat het jonge stel al een paar jaar met succes aanbiedt. Komend jaar breiden ze hun diensten uit met lezingen en workshops over Artificial Intelligence (AI).

Verrassende oplossingen

Robin is als lead AI-engineer bij een IT-consultancybureau verantwoordelijk voor het leiden van de AI-afdeling, waar hij samen met het team op maat gemaakte AI-oplossingen ontwerpt en implementeert. 'Bij New default bieden we vergelijkbare diensten aan, specifiek gericht op het midden- en kleinbedrijf. Veel

ondernemers weten dat AI enorme kansen biedt, maar worstelen met de vraag hoe ze dit kunnen toepassen. Tijdens onze praktische eendaagse workshop kijken we samen naar de specifieke processen binnen jouw organisatie. Waar loop je tegenaan? Welke taken kosten onnodig veel tijd? Hoe kunnen we die processen efficiënter maken door ze te automatiseren want AI biedt verrassende oplossingen die jouw bedrijf vooruit helpen.'

Wil je ontdekken hoe Robin en Pauline jouw bedrijf naar een hoger niveau kunnen tillen? Neem dan vandaag nog contact met hen op en laat je inspireren door de mogelijkheden.

Ambachtelijke pizza's

Wist je dat Pauline van moestuinieren houdt en Robin ambities heeft in de horeca? Een eigen restaurant beginnen, is ooit zijn droom. Sinds vorig jaar staan ze samen met hun foodtruck op feesten en partijen om diverse pizza's op ambachtelijke wijze voor je klaar te maken. Meer weten? Stuur vrijblijvend een bericht

New Default
Groeneweg 9
6996 AW Hummelo
T: 06-819 371 28
E: info@newdefault.nl
I: www.newdefault.nl

Beschonken

Als ik dit schrijf, is het drie januari. De oliebollen zijn inmiddels weer vervangen door goede voornemens en de rijen zijn deze week weer aanzienlijk korter bij de Intratuin en aanzienlijk langer bij de sportschool en de glasbak. Er is weer heel wat af geproost en getoost en geschonken.

Dat brengt me op het notariaat: ook daar is in december weer heel wat geschonken, maar dan over het algemeen meestal van de ouders naar de kinderen.

Een deel van de traditionele decemberhectiek komt vanwege diegenen die zich pas bij het vertrek van Sinterklaas, of zelfs pas onder de kerstboom, realiseren dat men vergeten is om nog even gebruik te maken van de jaarlijkse vrijstelling, om zo nog een stukje van hun vermogen over te hevelen naar (over het algemeen) de kinderen.

Is een jaar eenmaal voorbij, dan is ook de vrijstelling voor dat jaar definitief verdwenen, dus dat is op zich een legitieme reden om het nog per se voor het einde van het jaar te willen doen. Toch blijft het einde van het jaar altijd een psychologische grens, waardoor er ook elk jaar weer mensen zijn die om onduidelijke redenen nog per se voor de jaarwisseling bijvoorbeeld hun testament willen ondertekenen. Terwijl de kans toch aanzienlijk is dat men op één januari gewoon weer opstaat. Tenzij u het gezellig vindt om het nieuwe jaar in te luiden met uw zelf geknutselde in Duitsland bestelde vuurwerk natuurlijk.

Maar goed, de vrijstellingen voor 2025 zijn inmiddels ook bekend: voor ouders aan hun kinderen € 6.713 per jaar per kind, of (tussen het 18e en 40e levensjaar van het kind) eenmalig € 32.195 en € 2.690 (per jaar) voor iedere willekeurige derde.

Om daar nog even wat educatiefs aan toe te voegen: Notarieel gezien kennen we de gift en de schenking. In het dagelijkse spraakgebruik lijkt het hetzelfde, maar dat is het juridisch niet. Een gift is een ruimer begrip, waardoor een schenking wel altijd een gift is, maar een gift niet altijd een schenking. In beide gevallen moet er sprake zijn van vrijgevigheid en daarnaast verrijking van de één en verarming van de ander. Een gift is echter iedere bevoordeling, een schenking is 'om niet', dus zonder tegenprestatie. Dus als u uw huis voor een te

lage prijs aan uw kind verkoopt, is dat wel een gift, maar geen schenking. Overigens kennen we alleen de schenkbelasting en daarvoor maakt het niet uit hoe u het noemt: beide zijn even belast.

Er moet echter wel daadwerkelijk sprake zijn van vrijgevigheid: zo zou u uw kind een koopoptie kunnen geven op uw huis voor de huidige waarde, uit te voeren binnen bijvoorbeeld tien jaar. Op het moment van verlenen van de optie is er geen gift: de waarde van de koopoptie is de daadwerkelijke waarde van de woning op dat moment, dus geen verarming en geen verrijking. Als het kind tien jaar later de optie uitoefent en de woning overneemt tegen het (destijds) vastgelegde bedrag, is er mijns inzien wederom geen gift, ook al is nu de waarde flink hoger. Het gebeurt namelijk op grond van een contractuele verplichting. Dus niet uit vrijgevigheid en dus is het geen gift (en dus geen schenkbelasting!).

Al met al wordt er in het notariaat in december dus ook behoorlijk wat geschonken, maar dan zonder dat dit tot hoofdpijn leidt. Hoogstens tot hoofdbreken.

Maar, hoewel we dus de gift kennen en de schenking, noemen we de ontvanger altijd 'de begiftigde' en niet in geval van een schenking, zoals ik onlangs hoorde, de 'beschonkene'...

Foto: Wim van Hof

van de notaris

Mr. Jeroen te Lindert (51) is notaris te Doesburg. In zijn vrije tijd is hij zanger/pianist in een jaren 50 rock-'n-rollband.

1945-2025: 80 jaar Bevrijding

Een gedeelte van deze foto werd gepubliceerd in The Times van vrijdag 6 april 1945. In het onderschrift lezen we:
Opname bij Hummelo, ten zuiden van Zutphen, terwijl troepen van het Canadese Eerste Leger van Generaal Crerar doortrokken op

hun opmars naar Zutphen, waar ze de laatste greep van de vijand op het noorden van Nederland en het gebied waarlangs de V-2 raketinstallaties werden bevoorrad, doorbreken. Langs de weg zien we juichende inwonsteren en Canadese pantsers voorbij denderen.

Onze huidige bestemming, het eiland Koh Rong Sanloem in Cambodja.

De wereldreis van Tjin en Noa [deel 1]

In onze vorige uitgave vertelden Tjin Koenders (25) en Noa Schlieff (23) uit Achter-Drempt enthousiast over hun plan om een wereldreis te maken van acht maanden. Begin oktober vertrokken ze naar Sri Lanka en in deze uitgave vertellen ze over hun ervaringen in de eerste maanden.

Het is dinsdag 21 januari 2025, dag honderd en nog wat van onze reis. Het is 12.40 uur terwijl wij ons aan het strand bevinden op Koh Rong Sanloem, een klein eiland voor de kust van Cambodja. Ons hostel bevindt zich direct aan het strand. Vanaf de ingang is het uitgemeten tien passen over heet zand voordat wij ons in de Golf van Thailand bevinden. Wat we op dit eiland doen? Daar kunnen we een snel en kort antwoord op geven. We doen precies niks!

Een groot avontuur

Want wat een reis hebben wij de afgelopen maanden gemaakt. Vanuit onze eerste bestemming Sri Lanka, vlogen we door naar Maleisië. Na een reis van ruim twee weken hebben we vanaf hier een boot gepakt naar het zuidelijkste eiland in Thailand. We hebben vier weken over land en zee gereisd om uiteindelijk in het noorden van Thailand de oversteek naar Laos te maken. Ook hier verbleven we een ruime twee weken. Onze langste reisdag is tot nu toe een 22 uur durende busreis van Vientiane in Laos naar Hanoi in Vietnam geweest. Doordat de goedkeuring van ons visum voor Vietnam even op zich liet wachten, hebben we deze busreis net niet voor Kerstmis kunnen maken waardoor we kerstavond en Eerste Kerstdag gezellig in deze bus hebben doorgebracht. Ook de weg van Noord- naar Zuid-Vietnam hebben we met de bus afgelegd. Dit is echter geen probleem met de bussen die in Vietnam worden ingezet.

Overnachten boven op een berg in Laos.

We hebben al veel gedaan, gereisd en gezien en dan zijn we nog niet eens op de helft. Ieder land heeft zo z'n eigen charmes, maar we hebben het echt overal naar ons zin. We kunnen dan ook met absolute zekerheid zeggen dat deze reis tot zover voldoet aan onze verwachtingen en misschien nog wel iets meer dan dat. De plekken waar je komt, de mensen die we ontmoeten, de ervaringen die we opdoen en vooral het avontuur op zich is niet met video, foto of tekst vast te leggen.

We zijn ons er goed van bewust dat de vrijheid die we hier hebben waarschijnlijk nooit meer terugkomt in deze vorm. Dit zorgt er ook voor dat we er alles uit willen halen wat erin zit. Dit maakt het reizen, hoe gek het misschien klinkt, soms best intensief. Dagen als deze aan het strand zijn nodig om een 'backpackers burn-out' te voorkomen.

Snorkelen, hiken en meer

Het aanbod van activiteiten en bezigheden van de afgelopen maanden is enorm. Kooklessen, diepzeeduiken, surfen, motortourtjes, door de stad slenteren, zwemmen, kleding laten maken, snorkelen, eindeloos veel musea, hiken, kajakken, sightseeing en nog zoveel meer. Elke dag is door de nieuwe indrukken een activiteit op zich. De cultuur, het dagelijks leven en het eten, alles werkt hier anders. Je blijft je ogen hier uitkijken en je smaakpapillen verrassen! Misschien wel de meest energievretende dagen zijn de reisdagen zelf; 22 uur in de bus, drie dagen op de motor, de benenwagen, een nacht op een boot of met de trein, het verschilt enorm hoe wij van A naar B komen. Wat de meeste indruk op ons heeft gemaakt? Dat is lastig te beantwoorden. Dat is alsof je aan ouders vraagt wie hun leukste zoon of dochter is. Elk mens is verschillend en uniek op zichzelf, zo ook de landen waar we komen. Daarom geven we op deze vraag allebei een ander antwoord in een top 3.

De luxe slaapbussen in Vietnam

De top 3 van Tjin

1. *Duiken naar een scheepswrak*

Op Koh Tao, een Thais eiland, hebben we voor de tweede keer gedoken. Hierbij hebben we ook ons certificaat *Advanced open water* behaald. Vergelijk het met zwemdiploma B. Met dit brevet mag je duiken tot 30 meter diepte, ook de diepte waarop het wrak zich bevond. Veel backpackers kiezen voor duiken op Koh Tao omdat het extreem goedkoop is, maar voor ons gaf het scheepswrak de doorslag! De HTMS Sattakut, de naam van het wrak, kent namelijk een hele gave geschiedenis. Het schip, gebouwd in de VS, was tijdens de Tweede Wereldoorlog actief betrokken in de strijd tegen Japan. Als toekomstig docent geschiedenis was dit natuurlijk *een absolute once in a life time experience!*

Motorrit door de bergen in Vietnam.

2. *De Ha Giang Loop*

In het noorden van Vietnam, aan de grens met China, ligt de plaats Ha Giang. Deze plek is de laatste jaren bekend geworden door de zogeheten Ha Giang loop. Dit is een motorrit van drie of vier dagen die dwars door de bergen gaat. Je rijdt meestal in een groep, waarbij de meeste toeristen ervoor kiezen om achterop te springen bij een *easydriver*. In ons geval was ik de *easydriver*, Noa zat bij mij achterop. Naast het uitzicht is de sfeer geweldig. De accommodaties in de bergen waren uitgerust met karaoke, bier en Holywater (lokaal gestookte jenever). Ook viel de loop samen met de jaarwisseling, zonder al te veel uit te wijden kan ik zeggen dat wij 2025 goed van start zijn gegaan!

3. *Ho Chi Minh Stad, Cu Chi tunnels*

In Zuid-Vietnam vlakbij Ho Chi Minh Stad, voorheen Saigon, liggen de Cu Chi tunnels. Dit tunnelnetwerk, gegraven door de Vietcong, is de grootste toeristentrekpleister van Vietnam. Dit bolwerk heeft een cruciale rol gespeeld tijdens de Vietnamoorlog. Vandaag de dag is het een museum dat het verhaal vertelt over de guerrillastrijders die hier hebben geleefd en gevochten voor de 'vrijheid' van Vietnam. Als liefhebber is het heel gaaf om hier rond te lopen, ook hadden we een gids die veel wist te vertellen. Leuke feitjes die ik straks weer kan delen als ik voor de klas sta. Als kers op de taart kon je hier schieten met automatische vuurwapens die destijds gebruikt zijn. Een kans die ik zeker niet aan mij voorbij heb laten gaan.

De top 3 van Noa

1. *Tempelbezoek in Sri Lanka*

In Sri Lanka hebben we het dorpje Ella bezocht. Dit dorp ligt in het hoge landschap van Sri Lanka en is omringd door theeplantages. We besloten hier een dag een scooter te huren en eropuit te gaan. We reden door de bergen en bezochten enkele watervallen toen we boven op een berg in de verte een prachtige tempel zagen. De nieuwsgierigheid nam de overhand en we besloten de tempel, die op ongeveer 3.000 meter hoogte lag, te bezoeken. De weg ernaar toe was prachtig en we keken boven de wolken uit. Eenmaal aangekomen bleek de tempel pas net af te zijn. Er waren nog enkele monniken in de weer met kwasten om de puntjes op de i te zetten. Het was prachtig. Wat deze ervaring nog meer bijzonder maakte, is dat wij werden benaderd door een monnik die vroeg of wij met hem op de berg wilden mediteren en of wij vragen voor hem hadden over het boeddhisme. Een hele bijzondere ervaring.

2 *Bergdorp Nong Khiaw in Laos*

In het bergdorpje Nong Khiaw in Laos besloten we een hike te doen met overnachting op een van de bergtoppen. Het was erg koud en de hike was absoluut niet gemakkelijk. Boven op de berg aangekomen, stookte onze gids een vuurtje en roosterde hij kip. We kregen thee uit kokers gemaakt van bamboe om ons op te warmen. De nacht was alles behalve comfortabel. Het houten plateau was hard om op te slapen, maar het uitzicht de volgende ochtend maakte het absoluut de moeite waard.

3. *Ik kan niet kiezen*

Een derde hoogtepunt opnoemen vind ik lastig, naast de ontzettend gave ervaringen die Tjin al opgenoemd heeft, zijn het juist ook met name de kleinere dingen die het reizen zo leuk maken, zoals het gebruik maken van het openbaar vervoer in Sri Lanka dat bestaat uit discobussen, verschillende traditionele gerechten proberen in elk land, het feit dat je op elke hoek van de straat vers fruit en kokosnoten kunt nuttigen, het wakker worden en meteen de zee in kunnen duiken op een eiland in Cambodja en voor het eerst de Petronas Twin Towers in Kuala Lumpur (Maleisië) zien. Het zijn al deze verschillende dagelijkse dingen die het reizen juist zo leuk maken.

Koh Lipe, de Malediven van Thailand.

Leren duiken

Surfen en duiken stond hoog op ons verlanglijstje. Ik kan je verklappen dat we allebei al hebben gedaan. We waren nog geen

twee weken onderweg toen we op Sri Lanka aankwamen in de plaats Mirissa. Vlakbij deze stad ligt Weligama Beach, een walhalla voor surfers. Een groot zandstrand zonder stenen of rotsen in het water, ideaal voor de beginner. Op het strand staan tientallen surfscholen die alles aanbieden wat je nodig hebt: een wetsuit, surfplank en instructeur. We hebben hier twee dagen doorgebracht, op beide dagen hebben we ook les gehad. Het was moeilijker, maar vooral intensiever, dan vooraf gedacht. Ondanks dat is het ons zeker gelukt om op de plank te staan. Wat ook goed lukte, was kopje onder gaan... We hebben vooral veel schik gehad, daar doe je het uiteindelijk voor.

Ook zijn we onderhand gecertificeerd duikers. Op het Thaise eiland Koh Lipe, hebben wij ons eerste duikbrevet gehaald. Koh Lipe kun je zien als de Malediven van Thailand. Witte zandstranden en water helderder dan wat in Nederland uit de kraan stroomt. De vele vissen en het gekleurde koraal wat je hier kunt bewonderen, vind je haast nergens anders ter wereld! In totaal hebben we hier zeven duiken gemaakt, verdeeld over drie dagen. Een topervaring die vooral naar meer smaakte!

Zoals we al zeiden, zijn we ook gaan duiken op Koh Tao, hier hebben we de vervolgcursussen gevolgd en daarmee ons tweede duikbrevet behaald. Vergeleken met Koh Lipe was het koraal in Koh Tao niet zo mooi. Wij balen nog wel eens dat we Koh Lipe zo vroeg in onze reis zijn gepasseerd. Overal waar we nu komen, is het mooi maar niet zo mooi als op Koh Lipe... Wel hebben we op Koh Tao voor het eerst een nachtduik gemaakt. Heel spannend, maar vooral heel gaaf! Je ziet 's nachts vissen die overdag niet te zien zijn, bijvoorbeeld pijlstaartroggen.

Een bijzondere tempel bezoeken in Sri Lanka.

Thuis

Heel cliché, maar wat we het meest missen zijn onze familie en vrienden. Tjin mist Kenzo (de hond) misschien nog wel het meest, want je kunt hem niet spreken via WhatsApp of FaceTime. Tijdens de reis maken we een hoop foto's en video's, deze zetten we bijvoorbeeld op TikTok om iedereen toch een beetje op de hoogte te houden van waar we zijn en wat we allemaal doen. Andersom nemen vrienden en familieleden ons ook mee met wat er zich thuis afspeelt door ons af en toe een leuke foto of video te sturen. Bijvoorbeeld van de vorderingen van ons nieuw-

bouwhuis in Drempt of hoe slecht het weer in Nederland is.

Naast familie en vrienden missen we ook het westerse eten wel eens. Het eten is hier ontzettend goed, maar na een paar dagen op rij rijst, noodles en curry's ga je wel eens verlangen naar wat anders. Dan gaan we ergens zitten waar we een pizza of een hamburger kunnen bestellen en dan is het verlangen naar de westerse luxe wel weer gestild voor een paar dagen. We hebben het er tijdens onze reis wel eens over wat het eerste is dat we gaan eten wanneer we weer thuis komen. Rond Sinterklaas misten we bijvoorbeeld pepernoten en chocoladeletters heel erg. Dit hoefden we echter maar één keer te benoemen en beide moeders hadden al het een en ander ingeslagen dat thuis op ons ligt te wachten.

Gelukkig is er geen moment geweest dat het gemis naar huis dusdanig aanwezig was dat we hebben overwogen om eerder naar huis te gaan. Daarnaast is het gevoel helemaal niet meer naar huis te willen, zoals dat bij vele mede backpackers speelt, ook niet aan de orde omdat we ontzettend kunnen uitkijken naar de mooie toekomst die er in Drempt op ons wacht.

Leven uit een rugzak

Doordat we voor ons backpackavontuur al ruim anderhalf jaar samenwoonden, hebben we tijdens de reis gelukkig niet hoeven te wennen aan het vele samen zijn. We kunnen veel van elkaar hebben en voelen elkaar goed aan. Alles is bespreekbaar dus het loopt gelukkig niet snel uit op ruzie. We beseffen ons heel goed dat de tijd die we nu met elkaar kunnen spenderen niet meer terugkomt en een enorme luxe is. Je leert elkaar nog beter kennen en bepaalde eigenschappen, zoals Tjin's eindeloze geduld, nog meer te waarderen. Tijdens de reis hebben we allebei taken op ons genomen die we leuk vonden. Zo zet Tjin regelmatig leuke video's voor het thuisfront in elkaar en draagt hij onze tassen. Ik stippel de reis uit, boek onze accommodaties en vervoer en zoek informatie over onder andere visums en bezienswaardigheden uit. Het is fijn dat je het samen kunt doen, zodat je niet helemaal overweldigd raakt. De vele indrukken en ervaringen onderweg maken ook dat je snel uitgepraat raakt.

Dan hebben we nog het leven uit een rugzak. Een belangrijke, maar intensieve voorwaarde om te backpacken. Reizen en vakantie verschillen in die zin erg met elkaar. Tijdens

Leren surfen in Sri Lanka.

het reizen verplaatsen we ons ongeveer elke drie tot vier dagen waardoor je elke paar dagen je tas opnieuw in- en uitpakt. Wat het daarbij nog intensiever maakt, is dat wij beide te veel hebben ingepakt. Na een paar weken gaven we de eerste shirts en broeken weg aan locals of lieten we ze achter op de hotelkamer om meer ruimte in onze rugzakken te creëren. Wat het wel makkelijker maakt, zijn *packingcubes* en *organizers*: kleine tasje waarmee je kleding en spullen kunt organiseren. Hierdoor hoef je niet je hele tas overhoop te halen als je een schone onderbroek nodig hebt.

Voor onze Ha Giang Loop motorrit hadden we thermokleding nodig. Dat zit nog steeds in onze rugzak, omdat we dit binnenkort weer nodig hebben. Maar hierdoor kan de rugzak momenteel nauwelijks meer dicht. Binnenkort sturen we daarom een pakket met onze souvenirs en wat kleding naar huis om ruimte te maken voor de rest van ons avontuur.

We zitten nu nog in Cambodja en uiteindelijk willen we vanaf hier met de trein terug

naar Bangkok om hier voor het eerst in drie-en-een-halve maand weer een vliegtuig te pakken. De volgende bestemming wordt Nepal. Wandelen en hiken is ons goed bevallen de afgelopen maanden, het Himalayagebergte is een geschikte locatie om dit te beoefenen.

Vervolg van de reis

Grenzend aan Nepal ligt India, daar willen we na Nepal graag naartoe. De afgelopen maanden zijn we verliefd geworden op de Indiaanse keuken. Bijna wekelijks brengen we een bezoek aan een Indiaans restaurant. Waarschijnlijk zijn we tijdens de feestdag Holi in India, een feest dat wereldwijd bekend is. Zo goed als de kermis in Drempt zal het echter niet zijn.

Daarna weten we het nog niet precies. Er zijn ontzettend veel mogelijkheden: een reis door Indonesië, de Malediven en zelfs een rit door Europa terug naar huis zijn we aan het overwegen. Voor ons blijft het ook nog even een verrassing. Tegen die tijd kijken we wel waar onze behoefte ligt.

Krasse knarren

Betty Eggink-Schoemaker (88): Avontuurlijk en reislustig

'Ik woon in de tuin', zegt Betty Eggink met een glimlach bij onze binnenkomst in het huis Den Hof in Hummelo. We zijn op bezoek bij de 88-jarige Betty Eggink-Schoemaker.

Het jarendertighuis, met een tuin voor en achter, wordt gedeeld met dochter Geertje en schoonzoon Thijs. Betty woont links, Geertje en Thijs rechts. 'We hebben zorg en aandacht voor elkaar', zegt Betty. Tweemaal per week kookt zij voor haar dochter en schoonzoon. De overige dagen is zij daar te gast. En lekker eten doen ze. Betty was niet voor niets jarenlang te vinden in de keuken van De Gouden Karper. Haar kinderen hebben de liefde voor het koken van haar geëfd. Ook nu, zo vlak voor de kerst, het tijdstip van het interview, plant Betty al een heerlijk maal met kalkoen en 'ouderwetse' chipolatapudding. En met oud en nieuw bakt ze wafels en poffertjes. 'Niet

meer zoveel als een aantal jaren geleden, maar toch. Zo lang als ik er plezier in heb, blijf ik dit doen', zegt Betty.

Liefde uit Hummelo

Betty woont sinds 26 maart 1960 in Hummelo. Ze trouwde toen met Hendrik Eggink. Ze kregen samen vier kinderen, twee meisjes, Janneke en Geertje, en twee jongens, Andries en Hendrik. Hendrik en zij ontmoetten elkaar bij De Gouden Karper. 'Ik werkte daar in de keuken en Hendrik was daar graag op bezoek bij zijn nicht Willemien. Ook was hij lid van de Sociëteit die daar de wekelijkse bijeenkomst

Links de voormalige boerderij van de familie Eggink in de Dorpsstraat van Hummelo in 1925. De boerderij is omstreeks 1965 afgebroken.

had. Ik vond het meteen een leuke man.’ Tijdens een van deze ontmoetingen sloeg de vonk over en kregen ze verkering. Na hun trouwen gingen ze wonen aan de Keppelseweg. In de schuur achter hun huis stonden de koeien die gemolken moesten worden. Betty staat op en laat een foto zien van de vroegere boerderij van de familie Eggink aan de Dorpsstraat. De zogenaamde vetweiders waren ondergebracht op diverse percelen rondom Hummelo. Met een glimlach vertelt Betty dat zij, op advies van een nicht, nooit heeft leren melken: ‘Anders zou ze het altijd moeten doen, zei ze.’ En melken kon ze niet, dat had ze in haar jeugd niet geleerd. Wel ging ze altijd mee met Hendrik om de koeien te verzorgen. Zo raakte ze steeds meer vertrouwd met het boerenleven.

Jeugd in Steenderen

Betty groeide op in Steenderen. Haar vader en ook haar grootvader waren timmerman/aannemer. Ze woonde in haar vroege jeugd in Concordia aan de Dorpsstraat, een ontmoetingscentrum met een woning, café en zaal. ‘Ik herinner me dat nog goed. Ook tijdens de oorlogsjaren was dat ons huis. In de zaal waren Duitse soldaten ingekwartierd. Dat was meestal rustig, maar soms kon dat zo maar ineens omslaan. Ik weet nog heel goed, hoe klein ik ook was, dat mijn moeder bevelen van deze soldaten op moest volgen. Toen ze dat een keer niet deed, werd er een geweer op haar gericht. Gelukkig liep deze bedreiging met een sissert af en keerde de rust terug.’ Later verhuisde het gezin naar de Landlustweg, een paar honderd meter verderop. Daar was het aannemersbedrijf van haar vader en grootvader gevestigd. Een jongere zus van Betty woont nu nog in Steenderen, een andere zus overleed al op jonge leeftijd.

Opleiding

‘Eind jaren veertig ging ik, na de lagere school, naar de Vakschool voor meisjes aan het Vispoortplein in Zutphen. Het gebouw staat er, hoewel niet meer in gebruik als school, nog steeds. Door weer en wind op de fiets. In die tijd werd de dijk langs de IJssel tussen Baak en Zutphen verhoogd waardoor de weg afgesloten was. Als alternatief hadden we de route via Wichmond en Vierakker of met het pontje van Bronkhorst naar Brummen en dan langs de andere kant van de IJssel verder richting Zutphen. Dat was soms wel heel pittig. Ik had een geweldige tijd op de Vakschool en heb er veel geleerd. Onder andere mijn liefde voor koken. Daar heb ik later veel profijt van gehad’, vervolgt Betty. ‘Nadat ik de opleiding had afgerond in 1951 vond ik een baan in de keuken van het ziekenhuis in Zutphen. Daar

heb ik korte tijd gewerkt. Avontuurlijk als ik toen al was, vertrok ik naar de Lage Vuursche om daar te gaan werken in de keuken van een conferentieoord. Daar was alleen in de zomer werk zodat ik besloot opnieuw te solliciteren. Het werd het ziekenhuis in Baarn.’

Avontuur in Zwitserland

‘In het weekend ging ik van Baarn terug naar huis, met de trein en daarna met de bus. Op een van deze ritten ontmoette ik een dame, huishoudster bij een familie in Zutphen, die me vertelde dat ze in Genève, bij de zoon van haar werkgever, een huishoudster zochten. Toen praatte je nog met je medereizigers. Nu kijkt iedereen op zijn of haar mobieltje. Zijn echtgenote was zwanger en ik kon na de bevaling au pair worden bij hen. Nou dat liep wat anders.

Op 15 januari 1957 arriveerde ik na een lange treinreis, in Zwitserland. Zo’n reis was begin jaren vijftig wel een hele onderneming kan ik je vertellen. Als jonge vrouw in haar eentje naar een land waar ze alleen Frans, Duits en Italiaans spreken. In Genève sprak de familie alleen Frans. Dat was wel lastig. De eerste kennismaking was niet echt gastvrij. Ik kreeg echt het gevoel dat ik er alleen was voor het werk en het bedienen van de familie. Dat bleek ook zo. Toen ik het huis schoon had, kon ik gaan. En nu...? Gelukkig had ik inmiddels gehoord dat Riek Meutstege uit Bronkhorst ook in Genève werkte. Toen ik haar vertelde wat mij was overkomen zei ze tegen mij: ‘Het komt goed. Ik ken wel een familie waar je kunt werken.’ Het was een zeer vermogende familie met vijf dochters, die altijd in het wit gekleed waren en nog een inwonende oma en oom. Ik was er huishoudster. Ik kookte er twee keer per dag, om vijf uur voor de kinderen en daarna voor de volwassenen. Het bedienen aan tafel, om half negen, hoorde ook bij mijn taak. Daarna volgde de afwas. Dat waren lange dagen, dat kun je je wel voorstellen. Gelukkig had ik af en toe ook de mogelijkheid om een uitstapje te maken met mijn vriendinnen die ik daar inmiddels had door het koor waar wij lid van waren. We gingen onder andere naar Chamonix. Niet om te skiën, dat kon ik niet, maar om te wandelen. Wat een ervaring, om nooit te vergeten.’ Betty haalt een fotoalbum tevoorschijn en laat de vele foto’s zien die ze maakte van haar tijd in Zwitserland.

Terug naar Nederland

‘Na enkele maanden in Zwitserland was het tijd om te vertrekken naar Nederland. Mijn vriendin Gerry Evers uit Zeist en ik hadden er genoeg van. Hoe gaan we dat organiseren? We hadden heel weinig geld en konden dus niet met de trein. We besloten om te gaan liften.

De jonge Betty (Eggink) Schoemaker op een zonnige vrije middag op een terras in Genève.

DOESBURG
OPTIEK

Ingrediënten:

Lenzen & Brillen

De Mooiste Monturen

Liefde & Passie

Oog voor detail

Eerlijk advies

Zorg voor ogen

Lekkere koffie

*Kom snel een kijkje nemen in
onze gezellige "huiskamer!"*

Meipootstraat 22A | 6981 DK Doesburg
T: 0313-48 48 70 | E: info@doesburgoptiek.nl

DE HANDELSPECIALIST
VAN DE ACHTERHOEK

Autobedrijf

Bergsma

- Verkoop van nieuwe en gebruikte auto's
- Reparatie en onderhoud van alle type auto's
- APK keuringstation
- Schade reparatie & expertise
- Airco service

Autobedrijf Bergsma
Dorpsstraat 27, Hummelo
tel. 0314-381860
www.bergmahummelo.nl
info@bergmahummelo.nl

Waar kunnen we u mee helpen?

Zutphen-Emmerikseweg 13b ■ 7227 DE Toldijk
T: 0575 452041 ■ info@verheytdijk.nl ■ www.verheytdijk.nl

Dat kon, hoewel avontuurlijk, nog in die tijd. Maar dan wel via de Riviera. Daar hadden we veel van gehoord en dat wilden we dus zien. We bezochten onder andere Cannes, Nice en Monaco.' In het fotoalbum zien we foto's van deze plaatsen. Op de vraag waar de twee jonge vrouwen sliepen, antwoordt Betty: 'Op het strand, onder de blote hemel.' En eten? 'Dat scharrelden we wel bij elkaar. Het was een groot avontuur en we keken onze ogen uit. Maar na enige tijd moesten we toch echt terug naar Nederland. En weer kozen we ervoor om te liften. Dat was nog goed uitzoeken welke kant we uit moesten om in Parijs en daarna in Nederland te komen. Onze eerste lift ging, zo merkten we al snel, toch echt de verkeerde kant op. Naar Marokko namelijk. Toen we dat zagen, zeiden we tegen elkaar: 'Bij het eerstvolgende verkeerslicht springen we uit de cabine.' Zo gedaan. En nu op zoek naar, het liefst, een Nederlandse vrachtauto die wel richting Parijs gaat. Een auto van Van den Berg uit Arnhem reed deze route. Parijs hebben we helaas alleen vanuit de verte gezien. Ik had nog vijftig gulden, daarmee moest ik vervolgens thuis zien te komen. Dat lukte. Met de trein naar Brummen en daar werd ik door mevrouw Breukink van Het Hoge Huis uit Bronkhorst opgehaald en naar Steenderen gebracht. Toen ik thuis aankwam, herkende mijn moeder mij eerst bijna niet... daar stond een bruinegebrante Betty geheel onverwacht voor haar neus. Wat was het heerlijk om weer thuis te zijn. Ik besloot om te gaan solliciteren bij De Gouden Karper. Ik werd aangenomen. Om wat gemakkelijker te kunnen reizen, haalde ik ook mijn rijbewijs. Toen was ik 22 jaar.'

We zijn een paar bladzijden verder in het fotoalbum en zien enkele ansichtkaarten uit Engeland en Schotland met als datums op de poststempels september 1958. En Betty vertelt: 'Mijn oom en tante uit Zuid-Afrika kochten een Mercedes in Duitsland. Deze moest in Engeland op de boot naar Zuid-Afrika. Ze vroegen aan mij of ik de auto naar Engeland wilde brengen. Ik ging met de boot van Hoek van Holland naar Dover. Daar ontmoette ik na enige dagen mijn oom en tante die met het vliegtuig kwamen uit Zuid-Afrika. Dat was het begin van twee prachtige en avontuurlijke weken in Engeland, Wales en Schotland. Wij bezochten onder andere Edinburgh en Gretna Green, in die tijd dé plek om zonder toestemming van ouders te trouwen. Na terugkomst uit Engeland ging ik werken bij De Gouden Karper totdat Hendrik en ik trouwden in 1960.'

Amerika

Reizen doet Betty nog steeds graag. Ze bracht vele vakanties door in Zwitserland en Oostenrijk. Daar wandelde het gezin graag in de bergen. En toen haar zoon Hendrik nog in Oost-Duitsland woonde, ging ze daar naartoe. Nu gaat ze twee keer per jaar naar Hendrik in Amerika. Hij woont daar met zijn gezin op een boerderij in de staat Michigan, vlak bij Lake Michigan. Gelukkig heeft ze via FaceTime regelmatig contact met Hendrik, zijn vrouw Annemarie van Beek en de kinderen. Zo blijft ze op de hoogte van het reilen en zeilen daar aan de andere kant van de oceaan. Ze laat een paar filmpjes zien en je ziet daar een gelukkig en actief gezin.

Nu

Op onze vraag hoe Betty haar dagen doorbrengt en wat ze belangrijk vindt, vertelt Betty dat ze elke dag, zomer en winter, gaat zwemmen. Ze staat om 6.00 uur op en vertrekt vervolgens elke dag behalve in het weekend met de auto naar zwembad Rozengarde in Doetinchem. Daar zwemt ze tien baantjes in het verwarmde buitenbad en daarna nog even lekker in de hottub. Het geeft haar heel veel energie zo zegt ze. 'Op dinsdag ga ik na het zwemmen naar de markt in Doe-

tinchem. Daar heb ik zo mijn vaste adressen voor diverse zaken.' Sinds 1980 is Betty lid van de Weefclub de Oude IJssel. Toen ze met het weven begon, maakte haar vader een weefgetouw voor haar. Ze heeft dit nog steeds. Helaas lukt het haar niet meer om grote stukken te weven en moest ze overgaan op wat kleiner werk waar niet zoveel kracht bij nodig is. De maandelijkse bijeenkomsten met de Weefclub vindt ze nog altijd leuk en interessant.

Dan is er nog het wekelijkse bowlen op dinsdag en de diners in het dorpshuis in Voor-Dremp. Gezellige en leuke activiteiten waar ze zich elke week op verheugt.

'Waar ik blij van word? Van heel veel. Ik ben een blij en tevreden mens. Heel belangrijk voor mij. Het contact met mijn kinderen en kleinkinderen is heel goed en warm. Op mijn verjaardag bijvoorbeeld het afgelopen jaar nodigden de kleinkinderen Ippie, zo noemen ze me, uit voor een diner bij De Gouden Karper. Dat was zo'n mooi cadeau.

Zo fijn ook dat ik op mijn leeftijd nog zoveel kan en doe. Ik voel me heel gezond. Al heb ik een stok nodig. Wel een moderne... Ik kan zelfs wisselen: ik heb een rode en een blauwe. Ik doe zelf ook mijn boodschappen. Dat is gemakkelijk omdat de Spar zo dichtbij is.' Op de tafel ligt de leesportefeuille van het leesgezelschap Victoria. Dit bestaat inmiddels al zo'n honderdvijftig jaar. 'De ouders van Hendrik hebben dit opgericht', vertelt Betty. Vijf huishoudens beheren samen deze portefeuille met vijf bladen. 'Leuk om te vertellen: vroeger zat zelfs *De Lach* in de portefeuille. Dat was wat! Ieder heeft een week om de bladen te lezen en geeft deze vervolgens door aan de volgende op de lijst. Er is nog een traditie: We komen elk jaar bij elkaar om af te rekenen. We reserveren een tafel bij De Gouden Karper en bestellen dan een kopje koffie met een saucijzenbroodje en daarna een advocaatje met slagroom of een glaasje brandewijn.'

Verhalenbundel over de angst je kind te verliezen 'Woorden zoeken om ervaringen te delen'

Jelen Muller Kobold (36) woont in Achter-Drempt met haar man Richard en zoons Loek (6) en Wolf (1). In oktober 2023 belandde de toen vijf weken oude baby Wolf op de Intensive Care (IC) door het RS-virus. Over de heftige week die volgde, schreef Jelen een verhalenbundel over haar gevoel en beleving. Twee van haar verhalen delen wij graag met onze lezers.

'Onze oudste zoon Loek is vijf weken te vroeg geboren. Gelukkig hebben we in Nederland goede zorg en is het helemaal goed gekomen. Maar met hem zijn we dus begonnen in het ziekenhuis.

Onze zoon Wolf is thuis geboren, maar na vijf weken moest hij naar het Slingeland ziekenhuis in Doetinchem omdat hij het RS-virus had. Een dag later moest hij naar de IC in het Radboud ziekenhuis

in Nijmegen. In de week dat hij daar was, konden wij in het Ronald McDonald Huis verblijven. Dat is een heel fijne en warme plek voor familieleden van kinderen die in het ziekenhuis liggen. Na een week is Wolf via het Slingeland ziekenhuis weer naar huis gekomen. Ik merkte al snel dat ik een gevoel had hier iets mee te willen doen: dat ik met beide zoons zoiets heftigs heb meegemaakt, wil ik niet voor niets laten zijn. Door mijn verhalen te delen, hoop ik anderen te helpen hierover ook te praten en inzicht te geven in hoe zoiets is als ouders.'

Stressklachten

Het boek is gratis te downloaden. Een donatie aan het Ronald McDonald Huis Nijmegen wordt als mogelijkheid geopend. 'Mijn drijfveer is om te delen hoe het is geweest. Als buitenstaander is het lastig je dit voor te stellen. Ik wil meer inzicht geven op hoe intens zoiets is. Vooral van binnen. En ook erna: we zijn snel geneigd te zeggen 'het is toch goed afgelopen', maar vaak komt het verdriet er pas later nog verder uit. Ik wil me er hard voor maken dat daar meer ruimte voor komt. Ik ben ook nog aan het verder schrijven over dit thema. Er is nog maar weinig over geschreven heb ik gemerkt en ik wil mijn best doen meer woorden aan dit onderwerp te geven. Eén op de drie ouders ervaart posttraumatische stressklachten naar aanleiding van een opname op de IC. Dat is bizar hoog. Dit getal moet naar beneden.'

Reacties

Op haar verhalen krijgt Jelien veel respons: 'Ik krijg vaak te horen dat het heel herkenbaar is. Soms raakt het mensen zó, dat ze erachter komen dat ze er nog iets mee moeten. Met dat gevoel. Met dat opgeslagen verdriet. Ook krijg ik veel reacties op mijn hulpvragen. Ik heb geleerd om te vragen als ik iets nodig heb. Soms heel praktisch, wie kan er eten regelen voor ons, maar ook emotioneel: wie kan me nú een knuffel komen geven? Mensen vinden het vaak juist lastig deze vragen te stellen.'

Veerkracht

'Binnen mijn eigen bedrijf ben ik ook bezig met dergelijke onderwerpen. Als sociaal ondernemer probeer ik onder andere bewustzijn te creëren over veerkracht. Deze ervaringen in mijn eigen leven hebben me laten zien wat veerkracht is. Het is ontroerend hoeveel liefde je in zo'n periode kan voelen. Liefde en verbondenheid. Van daaruit ontstaat veerkracht. De lijm die jou

Jelien Muller Kobold met haar man Richard en zoons Loek en Wolf.

bijeenhoudt als alles uit elkaar valt. De band met mijn ouders is bijvoorbeeld sterker geworden hierdoor. Ze waren er voor ons en ik geef ze nu vaker knuffels. De verbinding met

mensen om je heen voelen, is een vorm van heling. Ik hoop dat mijn ervaringen, mijn verhalen, mijn woorden, bijdragen aan het normaliseren van emoties voelen.'

Het RS-virus

Het RS-virus veroorzaakt een virale infectie van de longen, wat leidt tot een ontsteking van de kleinste longluchtwegen. De eerste symptomen die een baby heeft, zijn hetzelfde als een verkoudheid. Van de duizend kinderen die ziek worden van het RS-virus, zien honderd kinderen de dokter. Daarvan gaan er tien naar het ziekenhuis voor extra ondersteuning van een zuurstofbrillette, soms ondersteund met sondevoeding en de OptiFlow (verwarmde en bevochtigde zuurstof), om energie te besparen en genoeg kracht te houden om het virus aan te gaan. Voor één daarvan is dat niet voldoende en deze moet worden opgenomen op de Kinder Intensive Care. De meeste kinderen die in het ziekenhuis worden opgenomen, waren daarvoor

gezond. In Nederland overlijden weinig kinderen aan het RS-virus. Vanaf dit najaar is het in Nederland mogelijk baby's een RS-prik te geven die ze beschermt tegen ernstige ziekte van het virus. Op de website van het RIVM is te lezen dat ze hiermee hopen 80 procent van de ziekenhuisopnames door het RS-virus bij baby's te voorkomen. Wat veel mensen niet weten, is dat het RS-virus ook bij ouderen een longontsteking kan veroorzaken.

ReSViNET is een organisatie die zich wereldwijd inzet voor bewustzijn rondom het RS-virus. Onder ander met een patiëntenvereniging. Meer informatie via www.resvignet.org.

**Rietdekkersbedrijf
Jan Jansen**

Voor al uw reparaties, onderhoud & nieuwbouw
Bel voor een gratis afspraak of advies

Beekstraat 11 • Toldijk • 06-23628732
janjansenrietdekker@outlook.com

Apparaat stuk?

Wij helpen u graag!

Als er onverhoopt iets mis gaat met uw wasmachine, droger of vaatwasser, dan kunt u rekenen op onze eigen technische dienst. Onze monteur komt bij u thuis om uw reparatie vakkundig uit te voeren. Mocht uw apparaat niet ter plekke gerepareerd kunnen worden, dan regelen wij graag een leenapparaat voor u.

Expert Eliesen

Baak, Zutphen Emmerikseweg 46, (0575) 551000
Hengelo (Gld), Kerkstraat 2, (0575) 464261
Zutphen, Nieuwstad 45, (0575) 543202

expert

- Wij repareren voor alle verzekeringsmaatschappijen
 - Vervangend vervoer • Ruitservice
- Uitdeuken zonder spuiten • 24 uur bereikbaar

FABRIEKSTRAAT 20B • 7005 AR DOETINCHEM • TEL.0314-340637 • WWW.FRITSBLOEMEN.NL

Achmea
Schadeservice

Het boek 'In duizend stukjes gebroken' is gratis te downloaden via de website jelen.nu. Daar staat ook een link met de mogelijkheid een donatie voor het Ronald Mc Donald Huis Nijmegen te doen.

Uit: 'In duizend stukjes gebroken'

Telefoon

's Avonds lig ik met Loek in het grote bed. De co-sleeper naast me is pijnlijk leeg. Enkel gevuld met luiers en doekjes die klaar liggen voor de nachten. Het dekentje ligt nog verfrommeld onderin het bedje. Ik weet niet hoe het me is gelukt, maar blijkbaar ben ik in slaap gevallen en word ik wakker gebeld. Het is Richard. Mijn maag knijpt samen en de angst zet zich als een metalen greep vast om mijn hart. Ik neem snel op, maar wil niet horen wat hij te zeggen heeft. Mijn hoofd weet het al, maar mijn hart is bang voor het nieuws. En daar zijn de woorden.

In Richards stem hoor ik de kwetsbaarheid en zijn daadkracht. Ze zijn onderweg naar Nijmegen en Wolf is al in kunstmatige slaap gebracht.

Die middag heb ik nog een berichtje ingesproken naar mijn familie. Dat het vannacht twee kanten op kan gaan. Of de verwarmde en bevochtigde zuurstof van de Optiflow is voldoende, óf hij gaat meer ondersteuning nodig hebben.

De arts die ik vanmiddag sprak, zei dat er af en toe een IC-opname nodig is, om zo'n kleintje te helpen bij het virus. Hij hoopte van harte dat hij ons nog zou treffen met zijn volgende dienst en we dus niet doorgestuurd zouden zijn.

De regenboog die ik die middag had gezien, stemde me allerminst gerust. Normaal gesproken haal ik veel kracht uit dit soort symbolen. Maar deze regenboog voelde helemaal niet goed. En terwijl Richard mij vertelt over de keuze van het in slaap brengen van Wolf en de rit in de ambulance, voel ik mijn angst groter en groter worden.

Mijn gedachten zijn een grote brei van wat als, stel dat... alle gedachten zijn terug en leiden naar één kernvraag. Een vraag die ik niet wil horen, maar steeds harder tegen de binnenkant van mijn hoofd aanbonkt: 'Wat als hij doodgaat?'

Dansen

Mijn hele lijf zit vast. Mijn spieren staan strak en ik wil bewegen. Beter nog, ik móet bewegen om alles door te laten stromen, ook om me mentaal beter te voelen. Ik sta naast het bedje met stevige plastic randen, waar Wolf onder een dun lakentje in ligt. Alle slangetjes en draadjes die aan hem vast zitten, leiden elk naar een aparte plek op de immens grote apparaten achter hem.

Links de monitoren met de lijntjes voor zijn hartslag, de saturatiemeter, bloeddruk, temperatuur. Daarnaast het beademingsapparaat, dat af en toe flink alarm geeft als Wolf niet genoeg adem krijgt vanwege een snotje voor de slang.

Rechts achter hem staat de grote stelling voor allerlei spuiten, de sondevoeding, slaapmedicatie, pijnmedicatie, etc. Het infuusje in zijn nek heeft vele vertakkingen. Wolf ligt er rustig bij. Af en toe trekt hij een grimas of kronkelt hij iets. Die momenten vind ik lastig, omdat ik daardoor bang ben dat hij bewust meemaakt wat er met hem gebeurt. Maar op dit moment ligt hij rustig. Ik kan verder niks doen en het duurt nog even voor mijn zus langskomt.

Ik moet bewegen. De stress, voor zover nu kan, uit mijn lijf zien te krijgen. Ik zet het speakertje aan en begin een beetje mee te knikken met *Stronger* van de Sugarbabes. De muziek stemt me vrolijk en ik begin wat grotere bewegingen te maken. Ik schommel wat heen en weer, rek me uit en strek me wat. Als ik voorover buig, voel ik de spanning in mijn rug, billen en benen. Ik rol mezelf weer omhoog met *Keep your head up*, terwijl ik tegen Wolfje mompel: '*Keep your heart strong...*'

Daarna schalt *Let's love* uit de speaker. Ik voel de energie in mijn lijf in beweging komen en begin te gapen, draai mijn polsen en schud mijn armen en benen flink uit. Ik kwispel een paar keer, draai met mijn billen, schud ze eens flink heen en weer. Hé, dit is lekker zeg!

Ineens ben ik me bewust van de camera's die er hangen. Ze kunnen vanuit de verpleegpost meekijken in de kamer. Zouden ze ooit een ouder hebben zien dansen bij het bedje? Ach, wat dan ook, denk ik. Dit is wat ik nu nodig heb.

Ik dans lekker door, al vind ik Wolfje wel erg tam publiek. Tranen prikken achter mijn ogen, terwijl ik hem toezing: '*We'll get through it all together! Let's love!*'

Maria van Tuil in gesprek met Ineke van Tongeren.

Toen het oorlog werd op Curaçao

In april en mei vieren we feest omdat Nederland 80 jaar geleden werd bevrijd van de Duitse bezetting. In het verre oosten werd Japan in augustus 1945 verslagen en was het afgelopen met de Japanse bezetting van Nederland Oost-Indië/Indonesië. Maar ook in het Caraïbisch gebied werd gevochten. Een vrijwel vergeten episode in de oorlogsgeschiedenis van de Nederlandse overzeese gebiedsdelen.

Voor *De Hessencombinatie* hebben we de afgelopen jaren gesprekken kunnen voeren met mededorpsbewoners die de oorlog meemaakten in Nederland en in Indië. Nu we in Nederland 80 jaar bevrijding vieren, bezoeken we in Velp Maria van Tuil (88). Zij woonde 37 jaar in Hoog-Keppel. Vanwege haar broze gezondheid verhuisde zij begin juli 2024 naar een verzorgingshuis in Velp. Maria maakte in 1942 als kind de aanval van de Duitse Kriegsmarine op Curaçao mee. Eerst enige achtergrondinformatie over de Antilliaanse eilanden voor de kust van Venezuela.

Het Caraïbisch gebied

Zoals bekend, barst het Caraïbisch gebied

van de aardolie. Venezuela heeft zelfs nu nog de grootste aardolievoorraad ter wereld. Toen de Tweede Wereldoorlog voor Nederland in 1940 uitbrak, bleef het op de Nederlandse Antillen rustig. Nederland was bezet door de Duitsers, maar de Antillen bleven onbezet. Wel springen Britse eenheden als voorzorgsmaatregel bij op de eilanden. Dan volgt op 7 december 1941 de Japanse verrassingsaanval op *Pearl Harbor* en de Amerikaanse oorlogsvloot wordt deels vernietigd. In Berlijn is Hitler donders enthousiast over deze Japanse verrassing en hij verklaart op 11 december 1941 ook de oorlog aan de Amerikanen. Achteraf bezien een stommit, maar de Verenigde Staten worden met deze acties wel binnen een paar dagen de

Tweede Wereldoorlog ingezogen. Nederlands Oost-Indië gaat in 1941-1942 in ijlt tempo verloren aan de Japanners en zo blijven de Nederlandse Antillen en Suriname de enige onbezette Nederlandse Overzeese Rijksdelen.

Van levensbelang

Op de eilanden staan enorme olieraffinaderijen van Shell, Arend en Esso. Die leveren via transport overzee olie en benzine aan de oorlogsmachine van de Verenigde Staten én aan de Britse strijdkrachten die in Noord-Afrika vechten tegen het Duitse Afrikakorps onder leiding van generaal Rommel. Gemiddeld komt zo'n 70% van de olie en benzine die de Amerikanen en de Britten nodig hebben voor de strijd tegen de as-mogendheden¹. uit de raffinaderijen op Curaçao en Aruba. Dat zijn de grootste ter wereld en ze draaien op topcapaciteit. De geraffineerde brandstoffen worden met olietankers vanaf de eilanden vervoerd naar de VS en naar de Britten in Noord-Afrika. Als de Amerikanen ook in Noord-Afrika de Britten bijspringen (*operatie Torch*), wordt de brandstofstroom richting Afrika nog groter.

De Duitse onderzeeër U-67.

De aanval op Curaçao en Aruba

Het ontgaat nazi-Duitsland niet dat de energievoorziening voor de geallieerde strijdmacht voor een groot deel via de Nederlandse Antillen plaatsvindt. Ze bedenken een maritieme ingreep met de operaties *Paukenslag* en *Neuland*. De Duitsers hebben in dit deel van de wereld geen vliegtuigen. Maar de Kriegsmarine beschikt wel over een groot aantal *U-Boote* (onderzeeërs). En die *U-Boote* worden massaal vanuit bezet Frankrijk ingezet om geallieerde schepen waar mogelijk naar de zeebodem te torpederen. Is er gevaar voor een Duitse aanval op de raffinaderijen? Daar zijn de Nederlanders een klein beetje op voorbereid. Op Blaubaai Curaçao staat zware kustverdediging paraat. Maar optimaal is de verdediging nog lang niet. En ja hoor: in de nacht van 15 op 16 februari 1942 vallen *U-Boote* Aruba en Curaçao met een verrassingsactie aan. Eerst wordt op Curaçao nog gedacht dat alleen Aruba de klos is. Met ontzetting kijkt men naar de nachtelijke vuurzee op Aruba dat 75 kilometer verderop in zee ligt. Maar dan duikt bij Willemstad op Curaçao in dezelfde nacht nóg een *U-boot* op bij de ISLA-raffinaderij aan de Bullenbaai. Het is de U-67 die de raffinaderij van Shell wil lamleggen. De Duitse onderzeeër neemt twee olietankers én de raffinaderij onder vuur. Maar de onderzeeër wordt op haar beurt meteen onder vuur genomen door de alerte kustverdediging bij Blaubaai. De U-67 gaat er rap vandoor, maar neemt nog wel even de Nederlandse tanker *Rafaela* onder vuur met vier torpedo's. Er zijn geen slachtoffers maar het schip raakt zwaar beschadigd. Het wordt naar de haven gesleept en zinkt daar alsnog. De *Rafaela* wordt een paar maanden later gelicht, hersteld en weer in de vaart genomen tot de sloop in 1955. In Hong Kong... *of all places...*

Wat kreeg Maria van Tuil mee van de aanval op Curaçao?

In december 2024 bezoekt Ineke van Tongeren uit Hoog-Keppel haar vroegere buurvrouw Maria van Tuil. Ineke en Maria delen een gezamenlijke Curaçoise achtergrond. Ook Ineke woonde jarenlang op Curaçao, gelukkig in een vreedzamer periode dan Maria. Maria

De U-67 neemt de Nederlandse tanker Rafaela onder vuur.

De getroffen Nederlandse tanker Rafaela.

werd in 1936 op Curaçao geboren. Aan de aanval zelf heeft ze geen andere herinneringen dan de verhalen van haar ouders. Haar vader werkte voor de Koninklijke Olie/Shell, dat op 10 mei 1940 haar hoofdkantoor van Den Haag naar Curaçao verplaatste. Omdat in 1940 de oorlog in Nederland uitbrak, ging het gezinsverlof naar Nederland niet door. De herinneringen van Maria aan die jaren gaan over hoe het gezin daar woonde aan de Hendriklaan in de wijk Emmastad bij

Raffinaderij complex op Curaçao omstreeks 1940.

GARAGE PELGROM

- ✓ VERKOOP NIEUWE EN GEBRUIKTE AUTO'S
- ✓ REPARATIES EN ONDERHOUD VAN ALLE MERKEN
- ✓ APK II-KEURSTATION

Broekstraat 5a 6999 DE HUMMELO T 0314 - 381651 E info@garagepelgrom.nl | www.garagepelgrom.nl

Staarink

WARENHUIS

Véél winkels onder één dak

Markt 7 • Doesburg • www.staarinkwarenhuis.nl

Patrick Visser

'wij betalen graag zo weinig mogelijk belasting, u ook?'

HRM + salarisadministratie
Administratieve dienstverlening
Bedrijfsfinanciering Belastingaangifte
Belastingadvies Accountancy

Meander 701, 6825 ME Arnhem
(026) 369 83 00 info@ditismeer.nl

www.ditismeer.nl

Maria van Tuil.

Rio Canario. De kakkerlakken die overal in huis waren, de leguanen in de bomen, de vogels zoals de troepiaal en het suikerdiefje. Haar zoon Erik-Jan vult aan: 'Het zijn herinneringen van een onbezorgde kindertijd. Zwemmen in de Piscaderabaai, wandelen op de Koenoeke, en de vakanties in Colombia, Costa Rica en de Verenigde Staten waar het gezin per vliegtuig heen ging. Maar ook over haar vader die vaak weg moest op één van de olietankers, en de bezorgdheid die dat gaf voor een behouden terugkomst.'

Een Amerikaanse bommenwerper brengt de U-67 in de Sargassozee tot zinken.

Voor een kind van haar leeftijd was het gevaar ver weg. Toch was er het verhaal over een in brand geschoten tanker waar een bekende van Maria's ouders onder de brandende olie doorzwom en kantje-boord aan de dood ontsnapte. Maria merkt op dat er verduisterd moest worden. Dat klopt. In Nederland was deze maatregel ingesteld om de geallieerde luchtmacht geen oriënteringspunten op de grond te bieden. Voor de Nederlandse Antillen gold de verduisteringsplicht om vijandelijke U-Boote vanuit zee geen oriënteringspunt op land te bieden. Ze mijmert kort over de vader van haar klasgenootje. De tanker waar hij op voer, explodeerde bij een torpedo-aanval en niemand overleefde de ramp: 'Boem, dood... Vreselijk!' Maria was 9 jaar toen de oorlog voorbij was. Het gezin keerde in 1946 terug naar Nederland.

Het slot van deze vrijwel onbekende geschiedenis

Chinese zeelieden hebben er in april 1942 genoeg van. De olietankers varen nog steeds onverdedigd op de routes. Het is in die eerste maanden van 1942 dus prijsschieten voor de Duitse U-Boote. Die opereren in zogeheten *Wolfsrudel* en veroorzaken enorme verliezen aan mankracht en materieel. De bemanningen van de tankers zouden zich tegenwoordig als Veluwe schapen voor *Wolfsrudel* wanen! De stakers werken meest in de machinekamers van tankers: de gevaarlijkste plek aan boord. Begin 1942 zijn er al 60 olietankers getorpedeerd. 'Bekijk 't maar', is het stakingsparool en dan in het Chinees. De staking op Curaçao loopt helaas volledig uit de hand. Op 20 april 1942 grijpt het Neder-

landse gezag met grof geweld in. Van de 400 stakers op Curaçao komen bij een bloedige confrontatie achttien zeelieden om het leven en raken er 38 zwaar gewond. De zaak verdwijnt in een doofpot en de bewaking van Curaçao en Aruba wordt aangevuld met Amerikanen. En de U-67? Die torpedeert na de aanval op Curaçao nog dertien schepen en vijf worden zwaar beschadigd. Maar op 16 juli 1943 valt het doek. Een Amerikaanse bommenwerper brengt de U-67 in de Sargassozee tot zinken waarbij 48 bemanningsleden om het leven komen en drie worden gered.

Handel is van alle tijden

Boze tongen beweren dat de vloot U-Boote elders in Zuid-Amerika Antilliaanse brandstof kon tanken. Enkele Zuid-Amerikaanse landen bleken in oorlogstijd niet vies van twee walletjes en hielpen Duitse U-Boote aan brandstof. Hoefden ze alleen terug naar Frankrijk om torpedo's 's te halen...

¹ *De tegenstanders van de geallieerden zijn de zogenoemde As-mogendheden. Duitsland, Italië en Japan zijn de bekendste, maar veel andere landen werken samen met deze drie. Het woord 'as' slaat op de diplomatieke as tussen Berlijn en Rome die bestaat sinds 1936.*

Bronnen:

Familiefotoalbums van Maria van Tuil en Erik Jan de Rijk;
Deutsches U-Boot-Museum Cuxhafen-Altenbruch, met grote dank aan Kaj Steenbuck;
Canada: Uboatarchive.net, met grote dank aan Captain Jerry Mason.

Een niet-ontplondeerde torpedo op het strand van Curaçao.

LOONBEDRIJF SEEGERERS

DREMPT 0313-47 25 85

VOOR ENERGIELABELS IN DE REGIO.

Op vertoon van de advertentie krijgt u **15% korting** op uw energielabel.

Prijzen op de website.

 www.Wintervastgoed.nl

Bel voor een afspraak!

 06-23963521

Grondwerk | Gazon Aanleg | Zaag- en snoeiwerk
| Snipperen | Machinaal knotten | Stobbenvrezers
| Klepelwerk | Machinaal hagen scheren

Bohyl
Boom-, groen- en
landschapsverzorging
Tevens voor grondwerk en drone inspectie

Snoei- en zaagwerk, bomen uitkleden, jacht- en faunabeheer

Zelhemseweg 28 - 6999 DP Hummelo
T: 06- 22 21 78 13 E: info@bohyl.nl I: www.bohyl.nl

DUURZAME (H)EERLIJKE BEEFBURGERS UIT DE STREEK

Rijksweg 88 Laag-Keppel
0314 380050
www.deoldeschole.nl

Dinsdag t/m Zondag geopend
1200u -2100u
Zomervakantie maandag geopend

De schoonheid van een schoon bos

Terwijl ik door het bos wandel, valt me van alles op. Elke maand toont haar eigen esthetiek. In januari zie ik mistige sluiers over de velden en in februari ontwaakt de natuur langzaam uit haar winterslaap. Eind maart geeft de natuur een voorproefje van de lente. In april nestelt een boomklever zich in een oude stam. In mei en juni fladderen libellen en vlinders door het groen en keren zwaluwen, nachtegalen en koekoeken terug van hun migratie om te broeden. Juli en augustus brengen waterbloei en volop bloeiende fruitbomen met zich mee. In september bedekken dauwdruppels de spinnenwebben en oktober onthult een rijkdom aan paddenstoelen in allerlei vormen. De vroege ochtenden in november belonen ons met schitterende lichten en in december sieren vorstlaagjes de gevallen bladeren op de bosgrond. Soms denk ik: wat een geluk dat we hier met z'n allen van kunnen genieten. Maar dan zie ik plots plastic, vastgestrikt in de takken op ooghoogte. Is dit een grap? Een slechte marketingstunt? Helaas, geen van beide. Geen ree die erom lacht en geen uil die er iets van snapt. *Anta Flu* of voorverpakte ontbijtkoeken horen hier niet thuis.

In de nieuwsbrief van de Dorpsraad Keppel en Eldrik van afgelopen najaar 2024 las ik een treffend stuk over zwerfvuil en de impact van stille opruimers. Deze mensen, die vrijwillig het bos en de omliggende natuur schoonhouden en niets terugverwachten, zijn een zegen voor de omgeving. Omdat zij het afval oprapen, kunnen wij blijven genieten van de natuur. Het hoort niet dat plastic op de grond of in bomen wordt achtergelaten.

Een kleine tip: neem uw afval mee of laat de verpakte ontbijtkoeken liggen in de supermarkt. Bak eens zelf een ontbijtkoek en trakteer uzelf bij thuiskomst. Mocht dit te veel van het goede zijn: 'Snelle Jelles' en 'Vlugge Japies' kunnen hun rommel dan het best snel in hun zak stoppen en dat waarschijnlijk vlugger dan ze denken.

Dank aan iedereen die bijdraagt aan het behoud van onze leefomgeving; het is immers een prachtige plek om te wonen. Jullie, stille opruimers, verdienen een eervolle vermelding, *want ware schoonheid laat geen sporen van rommel achter*; dat wordt maar weer bewezen.

Foto: **Yyasa Wolvetang**

Guinevere

'Guinevere Wolvetang (24) is geboren en getogen in Achter-Drempt. Ze is dol op taal, yoga en schapen en schrijft en reflecteert op het leven.'

Wim voor de 'Maneschijn', zijn geboortehuis aan de Kerkstraat in Voor-Dremp't.

Bij 80 jaar bevrijding: Oorlogsherinneringen van een 'Opschötteling uut Veur-Dremp't'

Dit jaar wordt er in ons land natuurlijk weer uitgebreid aandacht besteed aan de bevrijding van de Duitse overheersing tijdens de Tweede Wereldoorlog, 80 jaar geleden. Ook in deze aflevering van De Hessencombinatie. Na zoveel jaren is het bijna niet meer mogelijk om ervaringen en herinneringen op te tekenen uit de mond van inwoners die een en ander nog aan den lijve hebben ondervonden. Toch is het gelukt. In deze bijdrage de herinneringen van Wim Hendriksen (89) die, samen met zijn boezemvriendje Henk Verheij, in Voor-Dremp't als echte kwajongens van alles in hun omgeving zagen gebeuren.

Wim Hendriksen werd in 1935 geboren op boerderij 'Maneschijn' aan de toenmalige Kletterstraat. De straatnaam werd in 1959 gewijzigd in Kerkstraat. Zijn vriendje Hent Verheij (later Henk) groeide op aan de huidige Laakweg op boerderij 'de Laak'. Hij was iets ouder en

overleed 9 juli vorig jaar.

Ondanks dat Wim naar school ging in Hoog-Keppel en Hent in Achter-Dremp't brachten ze vanaf hun vijfde jaar hun jeugd samen door in de Dremp'tse drev'en en haalden uiteraard veel kattenkwaad

Evert Hendriksen, de vader van Wim, bij de 'Maneschijn' omstreeks 1935.

uit. De jongens waren 'bekend' in de buurt. Bijzonder is natuurlijk dat hun vriendschap en contact tot het overlijden van Henk afgelopen jaar, altijd is blijven bestaan.

10 mei 1940

Wim kan zich nog glashelder herinneren dat er op een gegeven moment vanuit het oosten een indringend gebrom richting onze contreien kwam. 'Het geluid zal ik niet vergeten. Al snel kwamen de Duitse vliegtuigen over en was de komst van de Duitsers het gesprek van de dag. Als kinderen kregen we toen, en ook in de verdere oorlogsjaren, niet veel mee van de gesprekken die ouders, familie en buurtgenoten over de oorlog met elkaar hadden. Voor ons was alles spannend en gevaar bestond niet. Al snel kwamen ook de eerste voertuigen door ons dorp en trok men richting Doesburg en de IJssel.'

'In latere jaren werden we 's nachts soms wakker van het geluid van 'overvliegende' V1 en V2 raketten, die door de Duitsers richting Londen werden afgevuurd.'

Henneringen zonder data

Wim en Hent zagen van alles gebeuren en waren natuurlijk erg nieuwsgierig. Ook vonden ze het spannend om op hun jongensmanier de Duitsers te 'pesten' en soms zelfs meer dan dat, gevaarlijk en niet altijd verstandig, maar ja!

Wanneer de belevenissen en herinneringen die we hebben opgetekend zich afspeelden, is natuurlijk niet met data en tijdstippen in een kinderbrein opgeslagen. Dat bleek ook in ons gesprek. Telkens kwamen weer herinneringen boven. We noemen ze hierna in de volgorde van het opborrelen.

'Op een gegeven moment werd begonnen met het graven van tank- en loopgraven. Als in de vooravond de gravers weg waren, vonden wij het spannend om een en ander te gaan bekijken en te onderzoeken, we hadden dan het grootste plezier als het ons lukte om de schuine kanten zodanig te bewerken dat de wanden inzakten.'

'Bij de loopgraven en gegraven putten werden ook planken gebruikt. Dat hout was kurkdroog en leende zich er prima voor om ze in brand te steken. Overdag had een van ons natuurlijk ergens lucifers 'geregeld.'

'Bij onze boerderij waren de Duitsers ook aanwezig. De bezetter had de deel gevorderd en daar een opslag van geweren en munitie ingericht die bewaakt moest worden.'

'Soms waren er Duitse militairen die met deze geweren en scherpe kogels op hazen, konijnen en fazanten gingen jagen. Op een dag schoot een van hen dwars door onze deeldeer.'

'Vanaf de 'vijf bomen' (op de hoek van de huidige Kerkstraat en Dubbeltjesweg) liep een tankval via de 'Zeuvon Dieken' en de 'Laege Laak' naar Denkers ('de Witte Hemel') en de 'Duitse boom'.'

'Af en toe gingen mijn vader en Willem Jansen 'de Vilder', onze overbuurman, bomen zagen bij 't Jagertje (Jan Willem Hamer op de 'Bruune Barg', aan het pad van de 'vijf bomen' naar 'Stokhoven'). We hadden dan weer een tijdje brandhout. Als jongens sleepten we ook altijd brandhout uit het bos naar huis. Als de Duitsers ons betrapten,

namen ze dat vaak in beslag en kregen wij als kinderen een flinke (voor ons niet te verstane) Duitse uitbrander.'

'Willem Jansen had in de schuur ook een zaagmachine. Hij moest daar overdag, gedwongen door de Duitsers, planken zagen voor de loopgraven en putten.'

'Op enig moment was er een 'vordering van rijwielen'. Ook mijn moeder moest haar fiets inleveren. Ze was daar behoorlijk van overstuur en snikkend smeekte ze de Duitsers die op onze deel ook de geweren bewaakten, om het karretje te mogen houden. Ze kreeg het warempel voor elkaar.'

'Het was op een dag dat een wagen met munitie over de Kletterstraat onderweg was naar de commandopost op de Ulenpas. Over de tankval die hij moest passeren, lag een primitieve brug van planken. De oversteek was door enkele Dremptenaren gesaboteerd, de planken braken en wagen en munitie lagen in de eigen val van de Duitsers.'

'Tussen het toen pas gebouwde huis van aannemer Gosselink (het laatste huis voor het verlaten van de huidige bebouwde kom) en ons boerderijtje 'Maneschijn' had de aannemer een primitieve schuilkelder aangelegd. De schuilkelder was gemaakt van een aantal betonnen ringen en had een zitbankje voor ongeveer tien personen. Bij luchtalarm bood het enige beschutting voor de gezinnen Gosselink, Hendriksen en Steintjes. Dieneke Steintjes woonde in een boerderijtje dat later is afgebroken, ongeveer op de plek van de huidige Laakweg 1.'

'Om ervoor te zorgen dat steden en dorpen vanuit de lucht slecht of helemaal niet zichtbaar waren, werd door de Duitsers de stroomtoevoer naar de huizen afgesloten. Ook moesten de huizen 's avonds en 's nachts worden verduisterd. Enkele woningen aan de Kerkstraat werden door de Duitsers gebruikt, onder andere als commandopost en, zoals bij ons thuis, voor bijvoorbeeld opslag van materialen/geweren.

Deze huizen hadden nog wel een stroomaansluiting. Een en ander betekende dat de toen nog bovengrondse elektriciteitskabels moesten worden bewaakt om sabotage te voorkomen. Die bewaking geschiedde door de Duitsers zelf, maar er werden ook Nederlandse kabelwachten ingezet. Mijn vader had illegaal een aftakking gemaakt tot achter de mestvaalt.'

In het midden de inmiddels 'stervende' Duitse boom'.

'Aan 't eind van de oorlog waren er af en toe luchtgevechten tussen Duitse en Engelse vliegtuigen. Als we ergens in het veld waren, gingen we voor de veiligheid plat in het weiland liggen. Soms kwamen de hulzen verspreid om ons heen terecht. Een keer kwam ook een kerosinetank op enkele kilometers afstand naar beneden.'

'Ergens in de loop van die oorlogsperiode werd Evert Hendriksen, de vader van Wim, een tweetal weken tewerkgesteld in Laren en Harfsen. Al snel keerde hij vermoeid, maar gelukkig ongeschonden, weer terug.

Duitse boom

In een van de herinneringen die Wim hiervoor beschreef, is er sprake van de 'Duitse boom'. Het is een imposante eik op een strategische plek dicht langs de Rijksweg in Drempt (min of meer tegenover de huidige benzinepomp). De Duitsers hadden destijds de boom voorzien van zware smeedijzeren klimbeugels, zodat men er gemakkelijk in kon klimmen en van een behoorlijke hoogte de omgeving in de richting Doesburg kon observeren. Doordat de boom slechts af en toe hiervoor gebruikt werd, was het voor het stoere tweetal telkens weer spannend om hier naar toe te gaan en de boom te beklimmen. Ook na de oorlog is het voor vele Dremptse jongens een spannende speelplek gebleven. De boom werd vanaf het begin in de volksmond 'Duitse boom' genoemd.

Blijkbaar vonden de Duitsers dit een strategische plek want in de omgeving van de boom zijn later ook nog enkele Kochbunkers ingegraven. Restanten zijn in het bosgebied nog steeds aanwezig. Kochbunkers werden vanaf de herfst van 1944 in het hele toenmalige Derde Rijk als observatiepunt aangelegd. Het waren eenmansbunkers die bestonden uit een ingegraven betonnen buis met een deksel. Zij maakten deel uit van de Beek-Riegel, een verdedigingslinie die vanaf het najaar van 1944 door dwangarbeiders van de *Organisation Todt* werd aangelegd.

De bevrijding

Na bijna vijf jaren oorlogsdruk en -spanning kwam dan eindelijk de bevrijding. De Canadezen trokken richting Doesburg en uit voorzorg werd een groot deel van de bewoners geëvacueerd. Zij vonden veelal onderdak bij familie en kennissen in de omgeving. Wim kwam ruim een week lang terecht bij familie in Hummelo. Hier 'zag' de jonge Wim voor het eerst Canadese militairen. 'Aardige kerels, wij kregen stukken chocola en de volwassenen sigaretten', aldus Wim. Op de brink in Hoog-Keppel was een kampement van de Canadezen. In Drempt werd er over en weer geschoten. De Canadezen namen vanuit Drempt ruim twee weken Doesburg onder vuur. Zelfs groter geschut vuurde enorme granaten vanaf een standplaats aan de Slijkstraat

in Hummelo, over Voor-Drempt tot in het centrum van Doesburg. Sommige terugkerende inwoners van Drempt hebben van verre in die dagen nog de voltrefter in de Doesburgse toren gezien. Op 15 april werd onder meer de imposante toren van Doesburg door de Duitsers opgeblazen en op 16 april was Doesburg ook bevrijd.

De klimhaken van de Duitsers zijn nog allemaal aanwezig.

Zover je daarvan kunt spreken, keerde toen langzaam maar zeker de rust enigszins terug. De tijd van herstel brak aan.

Op 'Maneschijn' was het een behoorlijke puinhoop. Natuurlijk achtergelaten rommel van de in paniek vertrokken Duitsers en daarna van de tijdelijk ingetrokken Canadezen. Vanzelfsprekend was de hele voorraad spek ook verdwenen...

Wim en Henk troffen elkaar alweer snel op de Kletterstraat en gingen vol nieuwsgierigheid op pad in en rond het dorp. Achtergelaten koppels en tassen, alsmede helmen werden een echte 'oorlogsbuit'. Ook bij de Duitse boom, waar geschut van de Canadezen had gestaan, vonden de Dremptse jongens lege munitiekisten en vele geweer- en granaathulzen. Nog lange tijd waren al deze 'attributen' een belangrijk onderdeel van het 'oorlogje spelen' van de Dremptse jongens. Gelukkig in de eindelijk aangebroken periode van vrede, waar men zo naar had verlangd.

Hoe is het Wim Hendriksen vergaan?

Ook de rest van zijn jeugd bracht Wim door in Drempt. Na zijn opleiding vond hij werk in Rheden en ook na zijn huwelijk met Riki Vreeman woonde hij nog vele jaren in Drempt. Op enig moment verhuisde het gezin naar Doetinchem. Wim ging natuurlijk dagelijks vanaf zijn nieuwe woonplaats naar zijn werk via Voor-Drempt. En uiteraard menigmaal op bezoek bij zijn 'jeugdvriendje' Hent om vooral ook oude herinneringen op te halen.

In 1992 was er gelegenheid voor Wim om met voldoende dienstjaren te stoppen met werken en kon hij samen met zijn vrouw Riki plannen gaan maken voor de diverse reizen die op hun verlanglijstje stonden. Maar anderhalf jaar na hun eerste reis sloeg in 1995 het noodlot toe. Wims' vrouw werd ziek en kwam te overlijden. Een moeilijke tijd brak aan.

Hij ging af en toe nog wel op pad met de auto, maar dit werd steeds minder. Op enig moment stelde hij vast dat hij in een jaar slechts 2.000 kilometer had gereden. In de stad en omgeving gebruikte hij altijd de fiets, maar Wim was geen echte fietser. Toch besloot hij in 1998 zijn auto te verkopen en helemaal te kiezen voor de fiets. Vooral de vrijheid die hem dat gaf, zelf bepalen of je ergens links- of rechtsaf gaat. 'Een prachtige manier om mijn hoofd leeg te maken', aldus Wim. In het begin tochten niet te ver van huis in Nederland en Duitsland, maar in dat jaar toch al 16.000 kilometer omdat het vanuit Duitsland ook niet zo ver was om even door te fietsen naar Oostenrijk en Tsjechië. Hij is dan maar liefst twee-en-een-halve maand van huis. Het hek was van de dam.

De fietsdrang van Wim ging inmiddels veel verder dan Drempt, Doetinchem, de Achterhoek en het naburige Duitsland... Uiteindelijk staat de teller nu op meer dan 250.000 kilometer, ruim zes keer de wereld rond! En allemaal op zijn inmiddels zesde trekkersfiets zonder ondersteuning.

Op zijn lijstje met bezochte 'fietslanden' staan inmiddels onder andere Colombia, Argentinië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, Vietnam, Maleisië, Thailand, Cambodja, Indonesië, Singapore...

Het gaf hem vele jaren heel veel voldoening. 'Het is de natuur, de beleving en de nieuwsgierigheid. Steeds weer een ander land en een andere cultuur ontdekken. De Aziatische landen zijn mijn favoriet.' Inmiddels heeft Wim, mede door een gebroken heup en zijn hoge leeftijd, besloten het 'wat rustiger aan te doen'.

Wim geniet nu van de vele bijzondere herinneringen en ervaringen uit de hele wereld, maar kijkt vooral ook met veel plezier terug aan zijn jeugd jaren in Drempt.

Vanaf 2020 is Wim Hendriksen gaan afbouwen met de fietstochten in de verre buitenlanden.

Jans Buijl: 50 jaar thuiszorg bij inwoners van Drempt, Hummelo & Heppel **'Ik heb er gewoon nog steeds plezier in'**

Jans Buijl (73) werkt inmiddels 50 jaar als verzorgende in de wijk bij Sensire. In onze dorpen is ze een bekend gezicht voor velen. In mei gaat ze stoppen met het werkende leven. Ze staat zelf niet graag in de belangstelling, maar na een beetje aanmoediging van haar collega's wilde ze toch wel haar verhaal met ons delen. Wat volgde is een mooi gesprek over een halve eeuw werkervaring, samenwerking met collega's en passie voor mensenwerk.

Afspreken voor een interview wil Jans graag bij Café FF naar Steef in Hummelo doen: 'Dan maken we er gelijk iets gezelligs van, daar hou ik van. Iets te drinken en een hapje erbij, dan kunnen we ondertussen wel praten.' De locatie is niet toevallig gekozen. Als ze met haar collega Floor even gaat kletsen na het werk, dan zitten ze ook vaak hier. 'Die collega's ga ik ontzettend missen. Ja, het werk ook natuurlijk en de cliënten helemaal, maar de samenwerking in dit beroep is iets wat ik altijd heel fijn heb gevonden.' In mei is Jans 73,5 jaar oud en gaat ze met pensioen. 'Mensen vragen wel eens aan me waarom ik nog steeds werk. Zeker mijn leeftijdgenoten die zelf soms al lange tijd gestopt zijn met hun werkzaamheden. Maar ik heb er gewoon nog steeds plezier in en vind het ook fijn. Het is betekenisvol werk en dat mag ik graag doen. Toevallig nu al 50 jaar.'

Opleiding

Jans is geboren en getogen in Friesland en begint in 1967 haar opleiding in Leeuwarden. 'Dat was een interne opleiding in een rusthuis, dat heette toen zo. Ze hadden daar een zogenaamde

ziekenkamer waar ongeveer twintig bedden stonden en een aantal kamers waar echtparen of alleenstaande ouderen woonden. We zaten dus intern en ik deelde een zolderkamer samen met twee anderen. Dat klikte gelukkig meteen, we hadden het heel gezellig samen. Daar moest je een beetje geluk mee hebben. In principe hadden we één keer per veertien dagen een weekend vrij, maar als er iemand ziek was dan kon dat niet en moest je blijven. We leerden daar het verzorgende beroep: de dagelijkse verzorging, uit bed halen en aankleden van mensen bijvoorbeeld. Een douche bestond toen nog niet, dus we leerden mensen wassen met een washand. Haren wassen deden we voorover gebogen boven een teiltje. Dat was in die tijd heel gewoon. Net als roken trouwens, mensen zaten daar gewoon met een sjekkie op de lip. De kamers van de mensen hadden allemaal een opklapbed tegen de muur. Dat betekende dat we in de ochtend deze tegen de muur omhoog moesten duwen en 's avonds weer naar beneden moesten klappen. Zo hadden ze overdag voldoende ruimte om op hun kamer te verblijven.'

Jans tijdens een van haar laatste bezoeken bij een cliënt.

Structuur

'We startten zelf de dag om 6.00 uur met een ontbijt boven, met de directeur en zijn vrouw. Dan werd gecheckt of onze nagels goed schoon waren en of we geen sieraden om hadden. Ook checkten ze je uniform, met name of je schort goed schoon was, of je wel netjes een panty aan had gedaan en dus geen blote benen had en of je schoenen netjes gepoetst waren. Voor die schoenen heb ik toen nog een voorschot gekregen om ze te kunnen kopen. Dat waren dure schoenen want het moesten heel goede zijn omdat we zoveel liepen. Omdat je natuurlijk nog geen geld had als je daar begon, kon je een voorschot op je loon krijgen om de vereiste schoenen te kunnen kopen.' In het rusthuis verliep alles volgens een vast programma: 'Als we in de ochtend alle patiënten, zo noemden we die toen nog, in de kleren hadden gestoken dan gingen zij in de eetzaal ontbijten. Ondertussen maakten we dan de ondersteken schoon. Dat gebeurde met opgeklopte groene zeep en Lysol, een ontsmettingsmiddel. Tussen de middag werd er warm gegeten en in de avond weer brood. We werkten volgens een schema zodat je alles leerde. Toen ik een keer bij de koffie de ontbijtkoek te dik had gesneden, kreeg ik het wel te horen. Ik wist ook wel dat dat niet de bedoeling was hoor', vertelt Jans lachend. 'We draaiden lange diensten en hadden weinig vrij. Je begon immers in de ochtend en legde in de avond de mensen weer in bed. Maar je was jong en kende ook niet anders. Je deed dat toen gewoon zo. Als we tussendoor wel eens vrij

waren en op pad wilden gaan, dan moesten we andere kleren aan. We mochten absoluut niet in uniform naar buiten.'

Veranderingen

'Je werkte de ene week in de ziekenkamer en de andere week bij de andere kamers. In de ziekenkamer leerde je de mensen op het bed verzorgen. Dan draaiden we ze op hun zij en legden kussens tegen ze aan om te zorgen dat ze bleven liggen. Tegenwoordig gebruik je daar een glijzeil voor en gaat dat veel gemakkelijker. Incontinentiemateriaal hadden we toen nog niet, dus dat betekende dat we de boel helemaal verschoonde als dat nodig was. Er zijn gelukkig een boel dingen veranderd in die 50 jaar. Nu hebben we als hulpmiddel een easy slide als we steunkousen bij mensen aan- of uit moeten trekken. Dat is wel een ontzettende vooruitgang hoor. Als ik nu nog wel eens terugdenk aan hoe we vroeger altijd bezig waren met die steunkousen... ik vraag me eigenlijk af hoe we dat toch altijd hebben gered. Want dat viel vaak echt niet mee. En soms had je bij het tillen hulp nodig van een collega, want dan lukte dat niet alleen. Hoog-laag bedden bestonden nog niet en bijvoorbeeld insulinepennen ook niet, dus we moesten altijd spuiten trekken voor de mensen. Ongeveer iedere 1,5 jaar hebben we weer een tilcursus. Want hoewel daarin veel is veranderd met hulpmiddelen, blijft het heel belangrijk om dit zo goed mogelijk te doen. Bijscholing is sowieso belangrijk in dit werk. Vroeger was dit met een clubje collega's samen. Tegenwoordig gebeurt het

veel digitaal, dat vind ik wel jammer want soms kun je juist ook van elkaar leren.'

Thuiszorg

Door de liefde kwam Jans in Doetinchem terecht. In 1969 trouwde ze en werd een dochter geboren. Toen deze naar school ging, wilde Jans graag weer als verzorgende aan de slag. 'Ik begon in de gezinsverzorging bij Hameland, later Hameland van Nispenhof en tegenwoordig Sensire. Je werkte dan in gezinnen waar ondersteuning nodig was, omdat moeder bijvoorbeeld ziek was of bij moeilijk opvoedbare kinderen. Na ongeveer 1,5 jaar zijn we toen met drie collega's intensieve zorg gestart: we hielpen mensen thuis in de ochtend, soms bij de lunch en weer in de avond. Dat waren ingewikkelde diensten, die we trouwens op de fiets deden want een auto had toen nog lang niet iedereen. Deze manier van zorgverlening liep eigenlijk meteen goed. De vraag breidde zich uit en het team collega's werd groter. Je moest enorm flexibel inzetbaar zijn vanwege de werktijden verspreid over de dag. Er kwam steeds meer samenwerking met het Groene Kruis, bij de oudere generatie nog welbekend denk ik, en dat mondde uit in een fusie. Zo werden de werkzaamheden uitgebreid met bijvoorbeeld wondverzorging.'

Gemeente Hummelo en Keppel

'Rond 1990 mocht ik in mijn eentje in Hummelo en Drempt intensieve zorg opstarten. Daar was dat nog niet en ik ging in m'n eentje die kant op. Ook hier sloeg het goed aan: mensen vertelden elkaar over mijn werkzaamheden en zo kreeg ik steeds meer mensen in de wijk om te helpen. Ondertussen verhuisde ik zelf naar Keijenborg. In die tijd had ik een semafoon: dat is een apparaat waarop je korte teksten of in mijn geval telefoonnummers kon doorgeven aan elkaar. Het hoofdkantoor stuurde dan een telefoonnummer door dat ik kon bellen als ik klaar was. Dat was dan mijn volgende adres. Niet iedereen had een telefoon in die tijd, dus moest ik hiervoor vaak naar een telefooncel. Die semafoon heeft trouwens ook nog bij mij in het doel gelegen toen ik bij het dameselftal van H&K speelde. Heel handig want dan kon ik na de wedstrijd direct weer verder met werk als dat nodig was.'

Samenwerking

Behalve nieuwe zorgmiddelen spelen ook communicatiemiddelen een rol in de

Natuurbegraven in de Achterhoek

Eeuwigdurend

Het is een mooie dag, de zon schijnt op de plek die ik voor mevrouw vastleg. Ze knikt instemmend als ik haar vertel dat haar plek voor eeuwig is en opgaat in de natuur. Ze heeft altijd veel gezorgd en wil nu ook haar nabestaanden ontzorgen. Een laatste rustplaats, in de natuur, precies wat bij haar past. Normaler dan dit wordt het niet.

Rijk aan historie

Ze vertelt dat ze als kind altijd te vinden was in het bos. Hutten bouwen en dennenappels rapen. Ons gebied doet haar terugdenken aan deze tijd. Je voelt de geschiedenis in de bomen en de opkomende heide. En iedereen mag ervan genieten, het is vrij toegankelijk.

Natuurdoelstellingen

Onder het genot van een kopje koffie praten we verder over onze liefde voor de natuur. Over de zorg die we dragen voor dit mooie gebied. Ze vindt het mooi dat een ieder ervan mag genieten. "De natuur is goed voor iedereen, ze troost en je krijgt er frisse rode wangen van. Ik hoop dat mijn kinderen en kleinkinderen nog vaak komen wandelen."

Een eigen plek uitkiezen

Mevrouw heeft haar plek gekozen onder een lariksboom. Vanwege het frisse groen in het voorjaar en de gouden naalden in het najaar, de kringloop van het leven. Ze knikt tevreden en drinkt haar kopje koffie leeg. Weer een mooie ontmoeting op Schapenmeer.

Meer informatie over de natuurbegraafplaats vindt u op www.schapenmeer.org

Tevens bent u zondag 18 mei van 11.00 tot 16.00 uur van harte welkom op onze informatiedag.

Het informatiehuis in Vorden is iedere dag geopend van 9.00 tot 17.00 uur.

Het gebied is vrij toegankelijk. Voor het maken van een afspraak kunt u bellen met 0575-75 70 34.

verandering van het werk: 'Op een gegeven moment maakte ik de planning. Dat zette ik op een groot bord en op vrijdag kwamen we allemaal samen en had iedereen de agenda mee. Ter plekke werden eventuele diensten geruild als dat nodig was. Het was ook een moment van gezelligheid: we spraken dan met elkaar over persoonlijke zaken, of juist over wat we hadden meegemaakt bij de mensen thuis. Tegenwoordig zien we elkaar als collega's veel minder, maar de samenwerking en afstemming is er gelukkig nog steeds. Dat ben ik ook altijd heel belangrijk blijven vinden. Met een vijftal collega's hebben we als groepje nog steeds contact. Dat geeft wel aan hoe de samenwerking is geweest. Met twee van hen werk ik nog steeds, een ander is een oud-collega en eentje is inmiddels met pensioen. Ook kijk ik heel goed terug op het contact met de huisartsen, dokter Assink in Keppel en dokter Nieuwenhuisen in Hummelo en zijn assistent Elly Jolink. Met haar ben ik zelfs goede vriendinnen geworden.'

Patiënt-cliënt-klant

Ook de communicatie van de mensen die verzorging nodig hebben is veranderd: 'Eerst heetten ze patiënten, toen cliënten en tegenwoordig noemen we ze klanten. Maar de strekking van het werk is hetzelfde gebleven. Mensen zijn over het algemeen mondiger geworden. Ze denken en kijken meer met je mee en stellen vragen. Dat is wel echt veranderd. Eerder lieten mensen het meer over zich heen komen misschien. De tijd is hierin gewoon ook echt veranderd, denk ik. En ik vind het niet erg hoor, ik hou van reuring om me heen. Het contact met de mensen is het allerbelangrijkst. Ze zijn meestal dankbaar en blij dat je komt. Ik maak ook altijd tijd voor een kopje koffie en een praatje. Dat weten ze precies, dan staat de warme koffie al voor me klaar als ik kom. Soms zitten er wonderlijke types tussen. In de loop der jaren heb ik heel wat gezien. Ook wel narigheid, je komt natuurlijk niet voor niets ergens.'

Ervaring

'Sommige dingen blijven je wel bij. Mijn eigen blunder bijvoorbeeld toen ik eens iemand vergeten was naar bed te brengen: ik zat zelf al thuis in de pyjama toen ik eraan dacht. Ik ben zo, hups de auto in gesprongen naar Hummelo. En toen hebben we er maar samen om gelachen. De periode van de covid-pandemie was heel heftig. Je was na de avondklok natuurlijk nog

'Soms is dat een paar keer per nacht even kijken hoe het gaat. Dan zet ik mijn wekkertje en ga weer verder slapen als alles rustig is.'

Jans startte rond 1990 met thuiszorg in onze dorpen.

met je auto onderweg voor een avonddienst. Je werd dan wel eens aangehouden door de politie om je ontheffing te laten zien. Ook herkenden veel mensen ons niet met bril, mondkapje en schort. Een demente mevrouw werd hierdoor heel opstandig en begon echt van zich af te slaan. Je begrijpt het wel, maar het was geen makkelijke tijd.

Op het bieden van terminale zorg kijk ik zelf heel dankbaar terug. Het is fijn dat je voor mensen in die fase iets kan betekenen. Ik werk nu al zolang in hetzelfde gebied, Hummelo, Keppel en Drempt, dat ik soms zelfs weer bij gezinnen kom waar ik vroeger ben geweest voor de ouders of grootouders. Dat is eigenlijk best bijzonder.'

Henk Veeneman kun je overal tegenkomen

Henk Veeneman is al vele jaren vrijwilliger bij HC'03. Hij is al 20 jaar trainer en leider van veel jeugdteams. Sinds kort is Henk trainer van Dames 2. Een nadere kennismaking.

Hummelo – Dieren – Drempt

Henk Veeneman is 63 jaar oud en groeide op in het buitengebied van Hummelo aan de Zelhemseweg, samen met twee broers en twee zussen. Henk verhuisde eerst naar Dieren en rond 1996 naar Voor-Drempt. Daar woont hij nu nog steeds, samen met zijn vrouw Berna. Samen hebben ze drie kinderen: zoon Adne en de tweeling Gepke en Mads.

Albert Heijn

Henk werkt al 25 jaren bij de Albert Heijn

in Doesburg. Veel mensen kennen hem daarvan. Dat is mooi werk, hele dagen tussen de mensen. Henk heeft daar al diverse verbouwingen meegemaakt en er komt binnenkort nog een grote verbouwing aan.

H&K/HC'03

Toeval bestaat niet, maar Henk is natuurlijk de uitgeschreven voornaam van voormalig voetbalclub H&K. Nadien werd het HC'03. H.C. zijn de voorletters van Henk; Hendrik Christiaan. Nog een leuk weetje, Henk woont precies twee kilometer van de voormalige

voetbalvelden van H&K én Drempt Vooruit.

Sportliefhebber

Als ons gesprek over sport gaat, dan komt Henk helemaal los. Henk speelde zelf 20 jaar bij H&K, waarvan vier jaar in het eerste elftal. Zijn bijnaam was 'kappen en draaien'. Een vervelende kruisbandblessure maakte een einde aan zijn actieve voetbalcarrière. Zijn oudste zoon is vernoemd naar de bekende Noorse langebaanschaatser Ådne Søndrål. Want naast voetbal is schaatsen zijn tweede passie. Henk reed in 1985 en 1986

met succes de Nederlandse Elfstedentocht uit en deed zeven keer, ook met succes, mee aan de alternatieve Elfstedentocht op de Weissensee in Oostenrijk. Nu fietst en skeelert Henk nog regelmatig. Van zijn vele overige activiteiten is het, samen met Siert Wieringa, in 2008 oprichten van de Keppelrun (toen onder de vlag van schaatsvereniging de Hessenrijders) zeker de moeite van het noemen waard. Helemaal als je weet dat dit evenement in 2024 bijna 1.400 deelnemers telde. Henk liep in het verleden de marathon van Rotterdam binnen 4 uur. Nu is hij medeorganisator van het jaarlijkse Tour de France spel 'Hessentour'.

Voetbaltrainer en -leider

Henk was 20 jaar trainer en leider van diverse jeugdteams. Meestal voor een periode van twee jaar, want dan is het voor de spelersgroep en de trainer/leider ook

goed om te wisselen.

Hij heeft ongeveer 250 verschillende jeugdspelers onder zijn hoede gehad. In 20 jaar werd hij met zijn teams zeven keer kampioen, haalde hij één keer een bekerfinale en werd hij twee keer kampioen in de zaal.

Aan het begin van dit seizoen had Henk geen team, even een jaartje rustig aan doen. Maar toen hij met de Dremptse Kermis werd gevraagd om dames 2 van HC'03 te trainen, besloot hij toch weer ja te zeggen. Met plezier, want het team van dames 2 is een hele leuke groep, een echt vriendenteam.

Veranderingen

Het plezier in het voetbalspel staat natuurlijk voorop, maar er is in één generatie ook veel veranderd. De beleving is nu minder dan jaren geleden, de jeugd is wat gemakkelijker geworden en er zijn meer mogelijkheden

voor andere sporten. Uiteraard is de wereld veranderd door mobiele telefoons en sociale media. De jeugd is minder mobiel en wat stijver dan 20 jaar terug, ervaart Henk. De genoemde veranderingen gelden niet alleen voor het voetbal, dat zie je overal in de maatschappij.

Henk is ook realistisch en weet dat de omgevingsfactoren zijn veranderd en dat verenigingen steeds moeilijker aan trainers en leiders komen. De hulp van iedereen is welkom, dat is bij HC'03 zo, maar ook bij clubs in de regio.

Conclusie

Henk heeft veel jeugdspelers onder zijn hoede gehad. Daar heeft hij zelf en de spelers veel plezier aan beleefd. Voetbal blijft een hele mooie sport om te doen en naar te kijken, maar andere sporten zijn ook leuk, daarvan is Henk zelf een mooi voorbeeld.

Wij maken ERP-oplossingen voor uw organisatie!

Binatic-Service, **Binatic-Logistic** en **Binatic-CRM** zijn de basismodules die wij als Binatic aanbieden. Deze applicaties zijn compatibel met financiële applicaties zoals bv. Exact. Binatic ontwikkelt haar applicaties via het low-code platform Thinkwise en dat houdt in dat maatwerk, aanpassingen en specificaties vrij eenvoudig geïmplementeerd kunnen worden.

Daarom maken wij ERP-systemen die passen bij uw organisatie, want wij volgen uw logistieke-, service- en/of CRM-processen en niet andersom! Wilt u de logistieke processen automatiseren, inclusief uw magazijntransacties, of wilt u voor de verkoopafdeling af van Outlook, Word en Excel en de CRM-werkzaamheden inclusief offertes registreren in een applicatie of wilt u met uw servicebedrijf de buitendienstmedewerkers (monteurs) overzetten van een proces met een papieren werkbon naar een volledig digitaal proces, inclusief installaties, automatische onderhoudsbeurten, storingen en een mobiele app, neem dan gerust contact met ons op!

Binatic Software BV

Correspondentieadres
Dr. Lelykade 22a
2583 CM Den Haag

Bezoekadres
Rijksweg 20a
6996 AC Drempt

tel: 070 41 61 703
email: info@binatic.nl
web: www.binatic.nl

Ine Buiting uit Achter-Drempht ontvangt koninklijke onderscheiding

Burgemeester Patrick van Domburg met dirigente Ine Buiting die benoemd is tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau (Achterhoek Foto/Karel Oerlemans).

Na 73 jaar valt het doek voor het koor Feeling. Tijdens het afscheidconcert van het koor in februari in de Willibrorduskerk in Achter-Drempht, de thuisbasis van het koor, werd dirigente Ine Buiting-Nelissen verrast met een koninklijke onderscheiding voor haar jarenlange inzet.

Feeling kent een lange historie en werd ooit opgericht door Ben Nelissen die het dirigeerstokje in 1970 doorgaf aan zijn dochter Ine Buiting-Nelissen. Zij leidde het koor 55 jaar. Daarom was Patrick van Domburg, burgemeester van Bronckhorst, aanwezig om haar koninklijk te onderscheiden tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. 'Hoewel het hele koor natuurlijk afscheid neemt, wil ik graag stil staan bij één persoon. Want Ine Buiting, u bent de spil, het boegbeeld en de inspirator die met enthousiasme en toewijding het koor al die jaren heeft gemotiveerd. Het voorbereiden en verzorgen van de repetities, het verzorgen van de mailingen, het regelen van de boekingen van optredens en het in elkaar zetten van concerten. Daarnaast heeft u een belangrijke bijdrage geleverd bij de totstandkoming van een boek over de Willibrorduskerk. Het mag duidelijk zijn dat u geruime tijd op bijzondere wijze heeft bijgedragen aan de gemeenschapzin in Drempht.' Blij verrast kreeg Ine Buiting de medaille van de burgemeester opgespeld.

Expositie Over IJssel en Rijn in Dorpskerk Hoog-Keppel

Toen Bertie Ledebouer uit Hoog-Keppel in coronatijd weer in haar atelier aan het werk ging bracht de toevallige ontmoeting met beeldend kunstenaar Marieke Ruijgrok haar op het idee voor een expositie. 'De Dorpskerk in Hoog-Keppel is zo prachtig gerestaureerd en toen dacht ik, waarom niet! Ik nodigde Marieke uit om daar samen met mij te gaan exposeren en ook zij was meteen enthousiast.' Met Pinksteren is de expositie van vrijdag 6 tot en met maandag 9 juni te bezoeken. Bij het nadenken over een gepaste titel voor de expositie kwam Bertie op Over Rijn en IJssel. 'Marieke komt uit Leiden en heeft haar atelier in Brummen. Ik kom oorspronkelijk uit Overijssel, Leiden ligt aan de Oude Rijn. Onze werkplekken liggen aan weerszijden van de IJssel.' Marieke heeft een aantal schilderijen van de IJssel gemaakt, maar ook divers ander werk. De koeien bij kasteel Keppel waren voor Bertie een inspiratiebron. Daarna richtte zij zich op lokale landschapselementen, want na ruim 20 keer verhuizen heeft ze haar plek gevonden in Hoog-Keppel.

Voor meer informatie over de expositie, zie www.dorpskerkhoogkeppel.nl.

80 jaar vrijheid Programma 4 mei comité Hummelo, Keppel, Drempht

Om de vijf jaar organiseert het 4 mei Comité Hummelo, Keppel en Drempht een uitgebreide herdenking, zo ook dit jaar waarbij zowel in Hummelo als in Hoog-Keppel stil wordt gestaan bij de oorlogsslachtoffers. Op zondag 4 mei bent u vanaf 19.00 uur uitgenodigd om de herdenking bij te wonen op de Bijzondere Begraafplaats aan de Zelheweseweg in Hummelo. Daar wordt om 19.15 uur twee minuten stilte gehouden, waarna jachthoornblazersgroep De Keilers de taptoe verzorgt. Vervolgens lezen jongeren gedichten voor en worden er bloemen gelegd bij de oorlogsgraven.

Om 19.30 uur vertrekt een ieder op eigen gelegenheid naar het oorlogsmonument aan de Monumentenweg in Hoog-Keppel. Daar wordt om 19.59 uur The last post gespeeld, waarna twee minuten stilte wordt gehouden met aansluitend een ceremonie met gedichten, muziek door muziekvereniging Hummelo en Keppel, een toespraak en de bloemlegging bij het monument.

Rond 20.30 uur vertrekt het gezelschap in een stille tocht naar de Dorpskerk in Hoog-Keppel waar om 21.00 uur de ceremonie start. Met een welkomstwoord, muziek van het Hummelo's Gemengd Koor en gedichten wordt de bijeenkomst om 21.30 uur afgesloten. Meer informatie vindt u op de nieuwe website www.4meihummelokeppeldrempht.nl of op Facebook.

Prijswinnaars puzzel

September 2024

In onze uitgave van september stond een puzzel waarbij 34 lezers de goede oplossing hebben ingestuurd: kermisexploitant. Onder de goede inzenders hebben we een cadeaubon verlost van Jeans Centre ter waarde van € 50. Gerda Leupens uit Angerlo, Gerard Oudakker uit Drempt en Nadia Hendriksen uit Doetinchem hebben hun prijs inmiddels ontvangen. Prijswinnaars, van harte gefeliciteerd.

December 2024

In onze uitgave van december stond een puzzel waarbij maar liefst 67 lezers de juiste oplossing hebben ingestuurd: vakantieadresje. Onder de goede inzenders hebben we wederom een cadeaubon verlost van Jeans Centre ter waarde van € 50. Carla Konsten uit Voor-Drempt, Herman Jansen uit Voor-Drempt en Anita Pasman uit Hummelo hebben hun prijs inmiddels ontvangen. Prijswinnaars, van harte gefeliciteerd.

Gerard Oudakker

Gerda Leupens

Carla Konsten

Herman Jansen

Agenda Dorpshuis De Ruimte in Hummelo

Zaterdag 3 mei 2025

Karl Lusink vertelt: de jaren '40-'45 in de regio Hummelo & Keppel.

Op zaterdagmiddag 3 mei komt Karl Lusink in de kerk in Hummelo vertellen over de 2e wereldoorlog. Indrukwekkende verhalen uit de regio ondersteund met beeldmateriaal. Binnenkort meer info op dorpshuishummelo.nl en op de socials.

Van 2 tot en met 6 juni 2025

Avond 4-daagse Hummelo: hét wandelfeest voor jong en oud. Trek je schoenen aan, neem iets te eten en drinken mee voor onderweg, schraap je stembanden en: gaan! Vier (of 5) dagen lang lol met je vrienden (en ja, ouders en opa's en oma's mogen ook mee). Lekker buiten bewegen. En na de finish natuurlijk die welverdiende medaille. Loop jij ook mee? Volg @dorpshuishummelo voor meer info en inschrijven.

Bertus Evers, bedankt!

Vanaf december 2010 toen De Hessencombinatie is gestart, is Bertus Evers een vaste bezorger van ons magazine in het buitengebied van Achter-Drempt en Toldijk. Na veertien jaar en 55 edities heeft de 91-jarige Toldijker besloten te stoppen. Daarom danken wij hem op deze plek hartelijk voor zijn jarenlange inzet.

Edwin en Henny van Delikasa introduceren Luursche: Een jonge kaas van de melk van hun eigen koeien

Edwin Breimer en Henny Bilderbeek runnen sinds 2000 een melkveebedrijf in het buitengebied van Toldijk dat inmiddels is uitgegroeid tot 120 melkkoeien en 70 stuks jongvee. Dierwelzijn, biodiversiteit en klimaat staan voorop in hun bedrijfsvoering. Vorig jaar zomer namen ze kaas- en delicatessenwinkel Delikasa in Doesburg over en daar verkopen ze sinds begin dit jaar kaas van de melk van hun eigen koeien.

De Luursche kaas met een mooie foto van een van hun eigen koeien siert de schappen van de winkel.

‘Het is een heerlijke jonge rauwmelkse kaas. Een echt streekproduct’, vertelt Henny die het vaste gezicht is in de winkel. De naam van de nieuwe kaas-soort is een afgeleide van De Luur, de streek waar het melkveebedrijf van de familie is gevestigd en waar de vijfde generatie zich klaarstoomt om het bedrijf in de toekomst over te nemen.

Melk als beginproduct

Toen Edwin en Henny 25 jaar geleden

de boerderij van haar familie overnamen in de Lamstraat in Toldijk wilde het echtpaar vanaf het begin een kwalitatief goed product leveren met oog voor dierwelzijn, biodiversiteit en klimaat. Ze kozen voor het concept van PlanetProof, waarbij boeren die aan strenge eisen voldoen dit keurmerk mogen gebruiken en daarmee aantonen dat ze op duurzame wijze produceren. ‘Onze koeien krijgen hoogwaardige voeding, kunnen vrij grazen en worden gemolken met moderne robots. We staan nog steeds volledig achter het concept, maar melk is hierbij ons eindproduct terwijl het een beginproduct kan zijn. Kijk maar naar de geboorte van een kind; het eerste wat een kind krijgt, is melk. We zochten daarom naar een uitbreiding van onze activiteiten’, vertelt Edwin.

Ondertussen zocht Henny ander werk na een loopbaan van 36 jaar in de zorg. Zo namen ze kaas- en delicatessenwinkel Delikasa in Doesburg over. Henny: ‘Een perfecte kans om de pro-

ducten van onze boerderij te verkopen en zo ons melkveebedrijf te verbinden met onze winkel. We zijn blij en trots dat dit gelukt is, mede door de hulp van onze vier kinderen. Onze zonen willen later de boerderij overnemen en onze dochters helpen mee in de winkel waar we ook nog vers gebrande noten, Doesburgse mosterd, wijnen, salades en andere lekkernijen verkopen. We nodigen iedereen uit om onze Luursche kaas te proeven in Delikasa.’

Delikasa

Kerkstraat 8

6981 CM Doesburg

T: 0313 – 472 422

E: info@delikasa.nl

I: www.delikasa.nl

Openingstijden

Van dinsdag tot en met

donderdag: 10.00 – 17.00 uur

Vrijdag en zaterdag:

09.00 – 17.00 uur

Niet mijn ding

Naar alle waarschijnlijkheid hebt u het de afgelopen maanden niet gehoord. Dat zinnetje dat ooit werd uitgesproken door Henk Kroes. Kent u Henk nog? En die drie woorden die een geheel eigen leven gingen leiden? *'It giet oan'*! Het was donderdag 2 januari 1997 en twee dagen later zou hij gereden worden, de vijftiende en voorlopig (?) laatste Elfstedentocht. De voorzitter van de Vereniging De Elf Steden zei het met glinsterende ogen, met naast hem een strak en formeel kijkende Loek Hermans, destijds Commissaris van de Koningin in die mooie provincie.

Het werd één van de spannendste tochten uit de geschiedenis. Met tegen het eind op de Bonkevaart een kopgroep van zes, die onderling afspraken maakten maar die ook weer schonden: Arnold Stam, Bert Verduin, Erik Hulzebosch, Henk van Benthem, Piet Kleine en Henk Angenent. Uiteindelijk wist de laatste zijn klapschaats als eerste over de streep te duwen en ging hij daarna door het leven als de spruitjeskweker uit het Zuid-Hollandse Woubrugge. 'Ik was redelijk goed in klunen', vertelde hij later. Iets wat met de heersende klimaatveranderingen wel eens steeds belangrijker zou kunnen worden. Zozeer dat Erben Wennemars, om de herinnering aan de Tocht der Tochten levendig te houden, samen met Henk Angenent tegenwoordig het NK Klunen organiseert.

Is het nu zo dat we deze tocht nooit meer gaan meemaken? Toegegeven, ik voel nog de kou in mijn vingers en tenen op de Keppelse Ijsbaan, bij de watermolen aan het eind van de Dorpsstraat in Laag-Keppel. De winters waren in mijn lagere schooltijd veel kouder. Veel meer ijs en sneeuw. Veel meer pret dus. En als je dan een vader had die fervent schaatser was, dan werd je meegenomen naar die sfeervolle ijsbaan met z'n lampenlint, houten bankjes, luidsprekertoeters en koek & zopietent en dan bond je die Friese doorlooptjes onder je zwakke enkels. Schaatsen was niet 'mijn ding', zoals het tegenwoordig wordt gedeut. Niet vanwege de kou, maar vanwege die zwakke enkels. Toch ging ik regelmatig naar de ijsbaan, omdat ze er allemaal waren, je vriendjes. Soms werd het afgewisseld met de vijver van Kasteel Enghuizen, in een prachtig winters decor met het Jagershuis op de achtergrond.

Over de opwarming van de aarde heeft iedereen wel een mening. En vooral ook waardoor het komt. En iedereen heeft het recht die mening te ventileren. Alleen heb ik in sommige gevallen wel veel moeite met de wijze waarop dat gedaan wordt door bepaalde groepen, met name hier in de Randstad. Het meest extreem in zijn uitingen en daarmee het verstoren van de openbare orde is wel *Extinction Rebellion*. De leden van deze beweging mogen, zonder echt gestraft te worden, in feite alles. Onlangs nog op Schiphol. En weet u het nog dat ze de Ring A10 bij Amsterdam blokkeerden? En weet u ook nog waarmee? Met hun eigen auto's, die allemaal rijden op fossiele brandstoffen. Er stond niet één milieuvriendelijke auto tussen. De dag erna kon het hele gezelschap gewoon Oudejaarsavond vieren.

Lopen op een autosnelweg is verboden, je mag hem als voetganger, fietser en dergelijke niet betreden. Als u en ik op een autosnelweg lopen of deze oversteken, krijgen we een boete: € 390 exclusief administratiekosten. De staat was er rijk aan geworden als er elke keer bij deze blokkades boetes waren uitgedeeld. Ik heb het niet gezien of gehoord.

Gelukkig kunnen we af en toe in Nederland nog wel op natuurijsschaatsen. Ik hoop voor de liefhebbers onder u dat het u deze winter weer gelukt is. Immers: in de Achterhoek ligt altijd als eerste natuurijsschaatsen toch? Prachtig om te zien dat Winterswijk vaak met de eer aan de haal gaat. Hier in Amstelveen kan men bij goede vorst schaatsen op De Poel, de plas bij het gemeentehuis. Daar heerst dan een beetje de sfeer van de nostalgische ijsbaan van Laag-Keppel. Om die reden ga ik er vaak even kijken. Met schoenen met dikke zolen, maar zonder schaatsen. Niet mijn ding.

Jur Raatjes

Geboren en getogen in Laag-Keppel vertrok Jur Raatjes (70) na zijn militaire dienstplicht naar Amsterdam voor een studie wiskunde. Na een werkzaam leven bij onder andere NOS, RTL 4, Heineken, Renault en Mazda heeft hij nu als gepensioneerde de tijd om vanuit zijn woonplaats Amstelveen zijn overpeinzingen te delen over het leven van een Achterhoeker in de Randstad.

Na een lange winter, eindelijk weer in de wei.

Pontificaal Party 2.0 - Na een lange winter, eindelijk weer de wei in!

Wie vaak over de Zupthensweg rijdt, ziet steevast in juni de rood-witte tent verrijzen. Voor de enkeling die het niet roodomrand op de kalender heeft staan, is die rood-witte tent al vele jaren het teken dat de Pontificaal Party voor de deur staat. Een soort Batman-signaal, maar dan zichtbaar bij daglicht: landgenoten, opgelet! Zorg dat je die felbegeerde uitnodiging op de kop tikt: zonder uitnodiging kom je d'r niet in!

Formeel gezien moeten we spreken over de Pontificaal Party 2.0. Dat onderscheid was onderdeel van de deal met de founders. Een 17-koppige vriendengroep, die zichzelf de Pontificaal Groep noemde. In 2013 kondigden zij aan dat de Pontificaal Party zou ophouden te bestaan. Dat was in de ogen van Nick Bijloo, Gerrit Jan Lans en Victor Ebbers een doodzonde. Er werd contact opgenomen met de Pontificaal Groep met het verzoek om de organisatie voort te zetten. 'Het was toen al 22 jaar een begrip, cultureel erfgoed, het achtste wereldwonder en bovenal: hét tentfeest van het jaar. Het was ondenkbaar dat dit feest verloren zou gaan.'

Onderscheidend

De Pontificaal Groep, het klinkt een beetje als een investeringsmaatschappij, ging niet over één nacht ijs. Voorstelbaar: al jarenlang stond deze naam bekend om haar ongeëvenaarde expertise en toewij-

ding, wat leidde tot de vertrouwde naam. De Pontificaal Groep was huiverig voor aantasting van deze goede reputatie. Allereerst moest de aspirant organisatie toelichten wat zij precies van plan waren met het feest. Een duidelijk onderscheid in de festivalnaam werd al voorwaarde gesteld.

Een compromis werd gevonden: de eerste editie onder het bewind van de nieuwe organisatie mocht 'Pontificaal Party' blijven heten, om gebruik te kunnen maken van de jarenlang gekweekte 'goodwill'. Tijdens de feestavond zou de nieuwe naam worden onthuld. Het werd een daverend succes: 'We konden niets beters verzinnen dan Pontificaal Party 2.0.'

Er zijn wel wat kleine veranderingen doorgevoerd, maar de basis van het feest is hetzelfde gebleven:

* Het concept: een (gratis) uitnodiging van de organisatie is vereist

Het dagelijks bestuur: Henri, Nick, Marc, Jurgen, Victor.

- * Entree: vrije gift, (en niet in een envelop)
- * Gratis drank verkrijgbaar aan de bar
- * Jaarlijks een andere band

Er wordt aangevuld: 'En een ruime buitenruimte. De muziek is niet het belangrijkste. We hebben heel veel bezoekers die de tent helemaal niet in gaan, maar na een lange winter eindelijk weer de wei in mogen en alleen maar met elkaar staan te *sprekken*.'

Ook is het cateringaanbod tegenwoordig gevarieerder, de organisatie richt zich wat meer op de aankleding en in 2024 is Hummel FM toegevoegd aan de line-up, live vanuit de hoogwerker, centraal op het buitenplein.

Wat aanvullende informatie voor de lezer die niet bekend is met het fenomeen. De Pontificaal Party 2.0 vindt doorgaans plaats in het weekend na Pinksteren 'behalve als Henri dan niet kan'. Editie 2025 vindt plaats op zaterdag 14 juni.

Traditiegetrouw start de verspreiding van uitnodigingen tijdens de Koningsspelen. Daarna zijn kaarten verkrijgbaar via de organisatie. Snackwagen Eef Oost en Autobedrijf Overbeek zijn de enige fysieke afhaaloketten. De organisatie is uitermate te spreken over de screeningsprocedure die Hans Overbeek hoogstpersoonlijk uitvoert. 'Er was eens iemand uit Zelhem die 30 kaarten kwam halen. Hans vroeg of hij werkelijk zoveel vrienden had en adviseerde vervolgens om dan zelf maar een feest te geven.' De verspreiding van uitnodigingen is niet zo simpel als het lijkt: 'Er is een maximaal bezoekersaantal, dus we kunnen niet oneindig uitnodigingen verspreiden. We roepen iedereen op het restant aan uitnodigingen te retourneren of weg te geven zodat ze allemaal gebruikt worden.'

Organisatie

De organisatie van Pontificaal Party 2.0 bestaat uit een samensmelting van twee vriendengroepen. Nick Bijloo, Jurgen Klein Bleumink, Marc Levers, Henri Jolink en Victor Ebbers.

Sietse Witteveen, Bouke Vieberink en Gerrit Jan Lans waren ook onderdeel van deze organisatie, maar zijn inmiddels afgezwaaid. 'Dat is toch wel het grootste verschil ten opzichte van de founders. Zij hadden een 17-koppige organisatie. Wij begonnen met acht personen en inmiddels zijn we met vijf. Dat is in de voorbereidingen wel te doen, maar tijdens de op- en afbouw van de Pontificaal Party 2.0 redden we dat nooit. Daarvoor hebben we gelukkig voldoende 'Helden', zoals onze hulptroepen heten. Die zijn echt nodig voor het opbouwen én minstens zo belangrijk: voor het lachen.'

Nick is penningmeester, Henri voorzitter. Er volgt hard gelach: 'Victor Ebbers is secretaris, maar hij schrijft nooit iets op.' Het zal niet de

laatste keer deze zijn deze avond dat Victor een centrale rol speelt in een anekdote. Victor lacht mee en vult aan: 'Zelfs de postbode snapt het al donders goed. Formele poststukken gericht aan de secretaris van Stichting Pontificaal Party 2.0 worden, ondanks dat mijn adres op de envelop staat, bezorgd bij Nick!' Wetende van diens voorliefde voor tatoeages, informeren we tussendoor of een kleurplaat van Pontificaal in het verschiet ligt, waarna Victor trots zijn linker bovenarm ontbloot.

Een inhoudelijke taakverdeling: Nick is verantwoordelijk voor alles rondom vergunningen, begroting en inkoop van dranken. Hij heeft direct een bijzonder wapenfeit paraat: 'Naast bier verstrekken we een ongeëvenaarde hoeveelheid bessenlikeur'. Henri is de technische kearl, licht, geluid en stroom. Victor zorgt voor de programmering, de tent en de fotograaf. Marc is hoofd sanitair, hekwerken, barriers, verkeersregelaars en Jurgen verzorgt de EHBO, watervoorziening, cateraars en is de man van de boodschappen. Zoals hij zelf zegt: 'Tevens ben ik de drijfveer, motivator en het grote brein achter deze hele groep.' Gedurende de feestavond staan twee personen per portofoon in verbinding met de beveiligingspartij, maar doorgaans gebeurt er niet zoveel spannends.

Entreegeld

Wat wel spannend is, is dat het gehele feest afhankelijk van één inkomstenbron: de vrijgevigheid van de bezoekers. Voorheen was die gift echt vrij. 'Tegenwoordig communiceren we vooraf erg duidelijk wat we minimaal nodig hebben en meer mag natuurlijk altijd. In 2025 worden we gedwongen om naar € 35 te gaan, anders maken we verlies.' Liever had de organisatie deze richtlijn achterwege gelaten, maar het is niet anders. 'De risico's zijn eigenlijk heel erg groot. De uitnodiging kost niets, dus de drempel om toch niet te gaan, is zeer laag. Als er bij regen ineens 400 man minder komt opdagen, dan zal de drankrekening misschien lager uitvallen, maar we beuren ook geen entreegeld waarmee we de vaste kosten dekken.' Om gierigaards aan de poort te voorkomen, zijn ook maatregelen getroffen. Allereerst zijn enveloppen niet meer geaccepteerd en minstens zo effectief is de hoogstpersoonlijke transactie van de gift. Iedere bezoeker dient deze handmatig over te dragen aan de Grote – doorgaans – Vriendelijke Reus: Jan Bolt en diens dompteur Thymo Schuurman.

Kritiek over de hoogte van het bedrag horen ze wel eens. 'Niet zozeer vanuit de jongste generatie, de ouderen wel eens: zij vinden de minimale bijdrage duur.' Het is maar hoe je het bekijkt. De topman van een internationale festivalorganisatie maakt steevast de vergelijking tussen het entreegeld van een evenement en een bestelling bij New

De heilige feestweide, met op de achtergrond gastouder R Emmelink.

Getouwtrek over een doorstart met De Pontificaal Groep.

York Pizza. De Pontificaal Party 2.0: avondvullend programma, vrij verkrijgbare dranken, gratis toiletten en een bult schik, staat gelijk aan twee voorgesneden pizza's, één Ben & Jerry's en een flesje cola – exclusief bezorgkosten. Geen slechte deal, toch?

Verder wordt onderbouwd dat zelfs in Hummelo de prijzen in de voorbije jaren fors gestegen zijn. Of het nou gaat om bierprijzen, uurtarieven van beveiligers of verkeersregelaars: alles gaat door het dak en de regels worden alleen maar strenger.

Daar gaan we: regeldruk, we waren er al bang voor. De vergunningen, voorheen gratis, kosten tegenwoordig zo'n € 600 en de regels worden aldoor strenger. Een evenementenbeleid kan per gemeente verschillen, maar in de regel geldt bij een evenement van meer dan 250 bezoekers een vergunningsplicht en dan komt al snel een veiligheidsplan om de hoek kijken. In het veiligheidsplan beschrijft de organisatie het evenement en wordt een terreinindeling gemaakt met ontruimingsroutes, blusmiddelen, beveiligingsposities en medische zorgverlening. Ook wordt een verkeersplan gevraagd, inclusief bebording, inzet van verkeersregelaars en eventuele locaties van verlichting.

Er is begrip voor de toenemende aandacht voor veiligheid op een evenement, maar in sommige aspecten lijkt het wat door te slaan. 'Op de kruising bij de oude Aviko moeten verplicht twee verkeersregelaars staan. We betalen ze per uur, geven ze eten en drinken. Zij brengen de stoeltjes mee en een telefoon waarop ze samen romantisch naar de Titanic kunnen kijken. Volgend jaar overwegen we waxinelichtjes mee te geven voor wat extra sfeer.'

Alcohol

Dat het organiseren van evenementen niet meer zo gemakkelijk is, in het bijzonder voor vrijwillige organisaties, is evident. De mannen van Pontificaal Party 2.0 willen echter ook niet teveel klagen. De gemeente Bronckhorst is nog niet dwangmatig rondom de verplichte bekerinzameling, ze heeft begrip voor de uitdagende positie van organisatoren rondom het rookbeleid, of bijvoorbeeld doorgifte van alcoholische dranken aan minderjarigen (wederverstrekking) en ook de overleggen met de gemeente Bronckhorst zijn over het algemeen constructief.

Alcohol is wel een lastig punt. 'We willen vasthouden aan de minimale entreeleeftijd van 16 jaar, ondanks dat je pas alcohol mag drinken vanaf 18 jaar. Voor de jeugd onder de 18 is er al steeds minder te doen tegenwoordig. We vinden het belangrijk dat de jeugd op deze leeftijd naar een feest als Pontificaal kan.' Binnen de organisatie heerst voor de lange termijn vooral twijfel over de houdbaarheid van één van de basisprincipes: de gratis verstrekking van dranken.

Wat helpt is het rustige verloop van de edities. 'We trekken volk uit Hummelo, Keppel, Drempt, Zelhem, Steenderen, Doesburg, Didam

en Wehl. Er is veel diversiteit in leeftijd, dat is mooi. De sociale controle is hoog: er is eigenlijk nooit knokkerij.' Schrikbarende taferelen bij de EHBO door overmatig alcoholgebruik of drugsgebruik zijn er niet: 'Dat zien we als voordeel van onze drankverstrekking: drugs is geen goedkope alternatief.' Daarmee lijkt de Pontificaal Party 2.0 te breken met een landelijke trend.

Afsluitend zijn we benieuwd naar de drijfveren van het bestuur. Die zijn heel duidelijk: de ontelbare hilarische momenten. Je hoort het vaker bij feesten en partijen: je werkt met elkaar naar een hoogtepunt, maar die sfeer tijdens de op- en afbouw is eigenlijk nog veel mooier. 'Traditioneel trappen we de opbouw af door met onze Helden het bier voor te proeven. En de bessenlikeur. Na elke dag wordt er nagezeten en die sfeer is altijd prachtig.'

Dankjewel

In het thuiscafé van Henri Jolink is het fust inmiddels halfleeg. Tijd om te vertrekken. Met tien pagina's ruw materiaal op de harde schijf, en een onverbiddelijke redactie in ons achterhoofd, staan we voor de onmogelijke opgave om een artikel te produceren van maximaal drie pagina's. We kiezen daarom voor een wat onconventionele oplossing. We vragen de lezer dit artikel te beschouwen als een feel good comedy-film. Het beeld is zwart, een meeslepde deun wordt gestart, iets dat het gevoel van verbondenheid met een plek aangeeft. Misschien Hummelo van Normaal, of wat meer internationaal: *Sweet Home Alabama* van Lynyrd Skynyrd. Je mag zelf kiezen. Over enkele seconden rolt de steno aftiteling van onder naar boven door het scherm. De langzamere lezer moet even z'n best doen om de tekst te lezen voordat deze bovenaan uit het scherm verdwijnt. Aansluitend eindigen we met wat bijzondere shots die niet in het hoofdverhaal zijn verwerkt. Daar komt ie...

De organisatie verzocht gedurende het interview herhaaldelijk een aantal mensen expliciet te bedanken voor hun steun: 'De Helden! De club van zo'n 25 aanpakkers, die helpen in de op- en afbouw. *I-j wet zelf of i-j dat bunt!*

De medewerkers achter de bar. Proost!

De familie Rimmelink, als gastouder van het evenement op de gepachte grond.

De Graaf van Rechteren Limpurg, in de functie van grondeigenaar. Alle partijen en bedrijven die geheel belangeloos materialen of voertuigen beschikbaar stellen.

De Grote doorgaans Vriendelijke Reus en zijn dompteur.

Alle personen die ooit een bijdrage hebben geleverd in de organisatie. Namens de organisatie, de diepst mogelijke buiging. Jullie aandeel in

De Helden – 'Pontificaal Superkracht: Zonder mij waren ze nergens.'

dit feest is van levensbelang. Zonder jullie zijn we nergens.’
‘O ja, en de bezoekers, jullie ook bedankt hè!’

De ontstaansgeschiedenis van de Pontificaal Party werd in 2014 reeds door Maaïke Harkink vastgelegd. Online te raadplegen via dehessencombinatie.nl, archief, uitgave 17 (december 2014).

Verwijderde scènes

Henri werd op de Zutphenseweg ooit ingehaald door zijn platte wagen, nadat de borgpen van de steekbout het had begeven. In één nanoseconde besloot hij zijn trekker in te zetten als obstakel, wat niet geheel zonder schade verliep. Geluk: de lading licht en geluid, ter waarde van vele duizenden euro's, was 10 minuten eerder gelost bij Showline.

De volgende anekdotes worden anoniem beschreven, ter bescherming van de persoon in kwestie.

- * Deze persoon boekte ooit een band, maar zonder het expliciete verzoek om naast de geluidset ook podiumverlichting te verzorgen. Die avond verzorgde Henri de special effects door de stekker van de prikkabel op de maat van de muziek in en uit het stopcontact te halen.
- * Na afloop van een editie kon deze persoon niet wachten op zijn afterparty. Tegelijk met de laatste muzieknoot, denderde de persoon in kwestie met een luidruchtige bladblazer op de rug de tent in om – voor de beveiliging uit – alle op de grond gegooides bekers (en bezoekers) op een grote hoop te blazen. Ondanks de aanzienlijke drukte werd doorgezet en als een ware tornado vlogen de bijna verse frikandellen van Vleesboerderij Garritsen uit de handen van hongerige bezoekers, tot grote frustratie van uitbater Flappie. Later werd de persoon in kwestie herinnerd dat de eindtijd voor eetkramen een uur later was. De afterparty begon die editie een uur eerder.
- * Deze persoon kon collega Henri niet vinden voor een uitleg hoe de telescopische lichtmast kon worden ingeschoven. Persoon in kwes-

De Helden – ‘Pontificaal Superkracht: Zonder mij waren ze nergens.’

tie trok alle borgpennen los. Henri zag op afstand hoe een viertal kostbare LED-lampen door de zwaartekracht werden gegrepen en met verpletterende knal op de aardbodem belandde.

- * Marc gaf deze persoon ooit een lift in de voorlader van zijn tractor op de eerste afbouwdag. Mark reed achterwaarts de oprit op, richting de feestweide. De persoon in kwestie vroeg Marc waarom hij achterwaarts de oprit in reed, waarna Mark antwoordde: ‘Omdat ik op die manier eerder dan jij arriveer en dus niet ik, maar jij de wc's nu moet schoonmaken.’ Deze persoon was niet Jurgen.
- * Er waren ook anekdotes rondom Nick, maar daarvoor was te weinig ruimte.
- * De persoon in kwestie is zijn gewicht in goud waard, met een groot hart voor de lokale gemeenschap.

Laatste nieuws

Organisatie Pontificaal Party 2.0 laat weten mogelijk niet meer over de traditionele rood-witte tent te kunnen beschikken, wegens bedrijfsbeëindiging van tentleverancier Bressers. Voor de gouden tip die leidt tot een vergelijkbaar alternatief, idealiter in de traditionele rood-witte kleurstelling, looft de organisatie ‘vrij gebruik van de Pontificaal-bar’ uit.

Het bestuur met - een deel - van de helden.

Voorjaarspuzzel

We hebben weer een puzzel voor je samengesteld om je een paar uurtjes te vermaken. De juiste oplossing van deze puzzel kan je bovendien leuke prijzen opleveren. Wat moet je doen? In de woordzoeker zijn 46 woorden verstopt. Die woorden staan omschreven in de tekst hieronder met achter iedere omschrijving het aantal letters waaruit het woord bestaat. Ontdek welk woord we bedoelen, zoek het woord op in de woordzoeker en streep hem door. De woorden staan van links naar rechts, van rechts naar links, van boven naar beneden en van beneden naar boven. Sommige letters worden dubbel gebruikt. Alle overgebleven letters in de woordzoeker vormen een woord. Welk woord zoeken we?

Stuur je oplossing voor 30 april 2025 naar dehessencombinatie@hc-03.nl of naar Redactie De Hessencombinatie, p/a Kruijsakker 12, 6996 DL Drempt. Onder de goede inzendingen verloten we drie prijzen. Prijswinnaars ontvangen automatisch bericht.

1. Voorjaaronrust. (13)
2. Deze schaatsster zorgde eind 2024 voor een herdruk van de Playboy. (3,5)
3. In deze plaats werd Max Verstappen in 2024 wereldkampioen. (3,5)
4. Misdaadserie kwam eind 2024 met het laatste (zesde) seizoen. (5,6)
5. Deze Dremptse onderneming in koffie werd in 2024 koninklijk (oude naam). (8)
6. De naam van een Nederlandse luchtvaartmaatschappij. (3)
7. In dit merk auto rijdt een dief. (5)
8. Gereedschap van een oude vervelende vrouw. (4)
9. Deze opslag tussen Toldijk en Hummelo ging eind 2024 (voorlopig) niet door. (12)
10. Deze stad in Zuid-Holland is bekend als de stad van de stroopwafels. (5)
11. Zuid-Duitse stad met de hoogste kerktoren van Europa. (3)
12. Dit nieuwe sociale platform wordt gezien als de nieuwe Twitter/X. (7)
13. Het Van Dale Woord van het jaar 2024. (11)
14. WK Voetbal voor mannen 2030 in Spanje, Portugal en ... (7)
15. De naam van de nieuwste (grote) attractie in De Efteling. (5,7)
16. Hij wordt in 2025 de teamgenoot van Max Verstappen bij Red Bull. (4,6)
17. Naar deze plant werd vroeger de voorjaarsvakantie genoemd. (6)
18. Deze zangeres gaf in München 10 concerten in haar eigen stadion. (5)
19. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (3)
20. Deze (overleden) Russische clown was jarenlang wereldberoemd (achternaam). (5)
21. Meestal 7 of 8 houten poppetjes die je in elkaar kunt stapelen. (10)
22. De running mate van Trump bij de verkiezingen in 2024 (achternaam). (5)
23. Schouwburg in Doetinchem. (7)
24. Dit land verbood als eerste sociale media voor kinderen tot 16 jaar. (9)
25. Dit NS-station ligt tussen Varsseveld en Gaanderen. (7)
26. Van deze besvrucht wordt rode en witte wijn gemaakt. (5)
27. De nieuwe burgemeester van Bronckhorst heet Patrick van ... (7)
28. In deze Achterhoekse stad spelen ze het beleg van 1627 na. (7)
29. Grondige planeet. (5)
30. Voornamen van Dremptse wereldreizigers Schlieff en Koenders. (3,4)

31. Hier wil je spreekwoordelijk onder blijven. (5)
 32. WK Voetbal voor mannen 2026 in de VS, Mexico en ... (6)
 33. Hij vertegenwoordigt Nederland dit jaar op het Eurovisie Songfestival. (6)
 34. Naam van de garage aan de Rijksweg in Voor-Drempt. (5)
 35. Naar deze heilige wordt de nieuwe straat in Achter-Drempt genoemd. (10)
 36. Carnavalsgroet. (5)
 37. De conducteur heeft dit gerecht zelf op zijn bordje.(9)
 38. Kleur van kentekens van taxi's. (5)
 39. Ernstige ziekte voor hazen en konijnen. (10)
40. Zij was de vrouwelijke schone in The Dukes of Hazard (voornaam). (5)
 41. De gezondste plaats van Nederland volgens de Libelle. (9)
 42. Rond Pasen worden er meer van deze breekbare voedingsmiddelen gegeten. (6)
 43. Plant, ook wel fijnproefui genoemd. Lekker in snert. (4)
 44. Voornaam van middenvelder De Jong die bij FC Barcelona speelt. (7)
 45. Het liedje Spijt is voor later komt uit deze Nederlandse tv-serie. (8,7)
 46. Dit plakt een schilder op iets dat net is geverfd. (3)

L	E	N	T	E	K	R	I	E	B	E	L	S	K	L	N
A	K	H	E	W	U	A	L	B	G	L	V	J	L	I	O
S	R	A	R	A	R	A	D	A	R	E	A	B	M	A	I
V	O	N	B	A	N	R	R	L	U	D	N	L	O	M	H
E	K	G	O	T	O	D	U	A	B	A	C	U	L	L	P
G	U	O	R	A	A	E	I	A	M	R	E	E	N	A	M
A	S	O	G	N	T	E	F	F	O	H	T	S	E	W	A
S	P	I	G	G	J	R	A	R	D	E	C	K	O	S	T
P	O	S	J	T	I	B	P	E	R	IJ	L	Y	R	O	O
O	P	C	O	M	N	A	E	N	O	E	A	S	G	N	P
L	O	H	Y	A	E	C	L	K	R	S	U	P	O	B	E
A	V	E	B	T	I	A	D	I	B	O	D	I	U	E	D
R	O	V	E	R	L	M	O	E	I	T	E	E	D	R	E
I	K	R	U	O	A	E	O	D	L	A	I	G	A	N	I
S	K	O	N	E	R	S	R	P	L	M	E	E	D	S	T
A	O	U	E	S	T	N	N	R	I	O	R	L	A	N	I
T	R	W	U	J	S	A	E	E	W	X	E	E	N	A	N
I	A	E	L	K	U	D	A	I	S	Y	N	I	A	T	U
E	M	N	M	A	A	I	F	F	A	M	O	R	C	O	M

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Activiteitenkalender Drempt, Hummelo en Keppel

t/m juni

Voor actuele informatie over een activiteit kunt u het beste contact opnemen met de desbetreffende organisator.

MAART

wo 5 mrt

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)
- Eerste voorronde bowlingtoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, info: dorpshuisdrempt.nl

do 6 mrt

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdrempthummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474 944)
- Tweede voorronde bowlingtoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, info: dorpshuisdrempt.nl

vr 7 mrt

- Derde voorronde bowlingtoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, info: dorpshuisdrempt.nl

za 8 mrt

- BCB Koppeldarttoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, 18.00 uur (ingooien vanaf 17.00 uur), info + inschrijven: koppeldarttoernooi@gmail.com

wo 12 mrt

- Maaltijd voor Alleengaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden uiterlijk 9 mrt: Pieter van Voorst (06-2730 8809)

vr 14 mrt

- Dialectochtend, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-11.00 uur, info: 0314-376 000 (Lang Leve Kunst)
- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479 174)
- Dameskledingbeurs (voorjaar- en zomerkleding), St. Joriskerk Voor-Drempt, 12.00-20.00 uur, info: dameskledingbeurs.nl
- Violentactie in Voor- en Achter-Drempt, OBS De Klimtoren, 13.00-18.00 uur

za 15 mrt

- Talentenshow 'Drempt Got Talent' voor alle basisschoolleerlingen uit Drempt en omgeving georganiseerd door Jeugdvereniging Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info + aanmelden: jeugdvereniging.drempt@gmail.com

wo 19 mrt

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)
- Bijeenkomst De Zonnebloem HKD (diapresentatie/lezing),

Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-1301 0405 of bouwienoosting@gmail.com)

do 20 mrt

- Bijeenkomst Vrouwengroep Drempt (lezing Imkervereniging Doesburg), Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-473 812)
- Bijeenkomst Dameskrans Hummelo (Schatgraven in de linnenkast), Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00-16.00 uur, belangstellenden zijn welkom, info: Henny van Zadelhoff (0314-381 224)
- Eerste halve finale bowlingtoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, info: dorpshuisdrempt.nl

vr 21 mrt

- Tweede halve finale bowlingtoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, info: dorpshuisdrempt.nl

za 22 mrt

- Zwerfvuil opruimdag, info + aanmelden: groep Hummelo-Keppel-Eldrik bij Henk ten Zijthoff (henk@tzff.nl) en groep Voor- en Achter-Drempt bij Irene Peters (a.h.peters@kpnplanet.nl)
- 't Buurdeertjen (Anne Marie Onstenk) leest verhalen van Herman van Velzen voor, Seniorenclub 60+, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Henk Kuiper (0313-472 376)

di 25 mrt

- Filmmiddag PGDO, Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.30 uur (inloop vanaf 14.00 uur), info + opgave: ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-1355 4749)

wo 26 mrt

- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-5193-5793)
- Algemene Ledenvergadering (ALV) Dorpsbelang Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, 19.30 uur, info: dorpsraadrempt@gmail.com

do 27 mrt

- Hummelse Hop Hapjes en Historie, Het Wapen van Heeckeren Hummelo, 19.45 uur inloop en 20.00 uur start, info: sociale media of info@canonvanhummelo.nl

za 29 mrt

- Reünie oud-leerlingen en -leerkrachten Gildeschool Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, 20.30-00.30 uur, info: facebook.com/groups/gildeschooldrempt

APRIL

wo 2 apr

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)

do 3 apr

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdremphummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474 944)

vr 4 apr

- Nationale Pannenkoekendag, onbeperkt pannenkoeken eten voor 5 euro p.p. (opbrengst voor Voedselbank Doetinchem/Zelhem), Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 17.00-18.30 uur, info: diaconie Dorpskerk Hummelo (06-5492 0587)

vr 4 + za 5 + zo 6 apr

- Blijspel 'Opa apestaartje punt nl', Toneelvereniging Zanglust, Dorpshuis Voor-Drempt, vr + za 20.00-23.00 uur, zo 14.00-17.00 uur, info + reserveringen: info@zanglustdrempt.nl of 06-4501 6434

zo 6 apr

- Voorjaarsconcert Muziekvereniging Hummelo en Keppel, HCR De Gouden Karper Hummelo, 14.30 uur, info: www.muziekvereniginghummeloenkeppel.nl

wo 9 apr

- Maaltijd voor Alleengaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden uiterlijk 6 apr: Pietermel van Voorst (06-2730 8809)

vr 11 apr

- Dialectochtend, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-11.00 uur, info: 0314-376 000 (Lang Leve Kunst)
- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479 174)
- Finale bowlingtoernooi, Dorpshuis Voor-Drempt, info: dorpshuisdrempt.nl

za 12 apr

- Eieren verkoopactie Hummelo's Gemengd Koor, plein bij Normaal beeld in Hummelo, 10.00-14.00 uur, info: gemengdkoorhummelo@gmail.com
- Modeshow met aansluitend verkoop (voor alle belangstellenden), De Zonnebloem HKD, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-1301 0405 of bouwienoosting@gmail.com)

wo 16 apr

- Optreden Duo Een en Ander (Anita Oldenhave en Erik Knoef), Seniorenclub 60+, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Henk Kuiper (0313-472 376)
- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)

do 17 apr

- Bijeenkomst Vrouwengroep Drempt (dierbare spulletjes in het zonnetje), Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-473 812)
- Algemene Ledenvergadering C.V. de Blauwe Snep, Dorpshuis Voor-Drempt, 20.00 uur, info: facebook.com/cvdeblauwesnep

za 19 apr

- Oude IJssel Race 2025, roeiwedstrijd van Doesburg naar Doetinchem, watersportvereniging De Ank, Doetinchem, info: oudeijsselryce.nl

ma 21 apr Tweede Paasdag

- Paaseieren zoeken, Jeugdvereniging Drempt, speeltuin De Braamberg Voor-Drempt, 10.00 uur, info + aanmelden: jeugdvereniging.drempt@gmail.com

di 22 apr

- Paasbijeenkomst Dameskrans Hummelo (paasliturgie en broodmaaltijd), Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 17.00-19.00 uur, ook niet-leden (vrouwen én mannen) zijn welkom, info: Henny van Zadelhoff (0314-381 224)

vr 25 apr

- Koningsspelen en juffen- en meesterdag, OBS De Klimtoren Voor-Drempt
- Koningsnacht met HIK de boerenfeestband, Weide Greffelinkallee Hummelo, 20.00-01.00 uur, info: hummelo-en-oranje.nl

za 26 apr Koningsdag

- Zeepkistenrace, vossenjacht en fietstocht, Oranje Comité Drempt, bij Dorpshuis Voor-Drempt, info: www.oranjecomitedrempt.nl

wo 30 apr

- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-5193 5793)

MEI

do 1 mei

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdremphummelokeppel.nl
- Fietsmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, verzamelen Burg. Van Panhuysbrink, Hoog-Keppel, 13.30 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-472 550 of hakvoortgma@gmail.com)

za 3 mei

- Karl Lusink vertelt over de jaren '40-'45 in onze regio ondersteund met indrukwekkend beeldmateriaal, Dorpshuis De Ruimte, Hummelo, ca. 14.00 uur, info + tickets: bestellen@dorpshuishummelo.nl

zo 4 mei

- Dodenherdenking Begraafplaats Hummelo en Oorlogsmonument Hoog-Keppel, 4 mei Comité Hummelo-Keppel-Drempt, 19.00-20.30 uur, info: 4meihummelokeppeldrempt.nl

wo 7 mei

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)

vr 9 mei

- Dialectochtend, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-11.00 uur, info: 0314-376 000 (Lang Leve Kunst)
- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479 174)

za 10 mei

- Start zwemseizoen (banenzwemmen, vrij zwemmen, aquasport en zwemtrainingen), Hessenbad Hoog-Keppel, info: www.hessenbad.nl

do 15 mei

- Bijeenkomst Vrouwengroep Drempt (afsluiting seizoen met dialectverhalen), Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-473 812)

vr 16 mei

- Focus Beachvolleybaltoernooi (King of Court voor 2-tallen), georganiseerd door Volleybalvereniging Focus, terrein bij Hessenhal Hoog-Keppel, 18.00 uur, info + aanmelden: focusopzand@gmail.com

za 17 mei

- Focus Beachvolleybaltoernooi, georganiseerd door Volleybalvereniging Focus, terrein bij Hessenhal Hoog-Keppel, 's ochtends voor de jeugd en om 13.00 uur vanaf 16 jaar, info + aanmelden: focusopzand@gmail.com

wo 21 mei

- Gezellig dagje uit De Zonnebloem HKD, verzamelen parkeerplaats school De Woordhof Hummelo, 10.00-17.00 uur, info: Bouwien Oosting (06-1301 0405 of bouwienoosting@gmail.com)
- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)

za 24 mei

- Zeskamp met barbecue, Jeugdvereniging Drempt, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 13.30 uur, info + aanmelden: jeugdvereniging.drempt@gmail.com

zo 25 mei

- Openlucht kerkdienst PGDO, Veldweg 31 Drempt, 10.00 uur, info: ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-1355 4749)

wo 28 mei

- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-5193 5793)

do 29 mei Hemelvaartsdag

- Dauwzwemmen, Hessenbad Hoog-Keppel, 06.00-10.00 uur, info: www.hessenbad.nl

do 29 mei t/m zo 1 jun

- Kunst4daagse Bronckhorst, 10.00-17.00 uur, info: kunst4daagsebronckhorst.nl

JUNI

wo 4 jun

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)

do 5 jun

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdremphummelokeppel.nl
- Fietsmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, verzamelen Burg. Van Panhuysbrink Hoog-Keppel, 13.30 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-472 550 of hakvoortgma@gmail.com)

zo 8 jun Eerste Pinksterdag

- Keppelrun, hardloopevenement met start en finish in Hoog-Keppel, 10.00-14.00 uur, info: www.keppelrun.nl

vr 13 jun

- Dialectochtend, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-11.00 uur, info: 0314-376 000 (Lang Leve Kunst)
- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479 174)

wo 18 jun

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-4256 9578)

za 21 juni

- Langste dag wandeling Prot. Gemeenten Hummelo en Drempt & Oldenkeppel, 19.00 uur start in kerk Hummelo, info: ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-1355 4749) en ds. Elise Wijnands (elisewijnands@kpnmail.nl of 06-2351 7979)

wo 25 jun

- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-5193 5793)

za 28 jun

- Loonbedrijf Seegers Beachvolleybaltoernooi 2025 m.m.v. DJ Niels, organisatie C.V. de Blauwe Snep, Theo Hoppenreijnsplein Achter-Drempt, info + inschrijven vóór 21 juni: beachvolleybaldrempt@gmail.com
- Bijeenkomst De Zonnebloem HKD (bingo), Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010 405 of bouwienoosting@gmail.com)

zo 29 jun

- Hessenrit, autosterrit georganiseerd door 't Hessenhuus en gelijknamige biljartvereniging, vertrek vanaf 't Hessenhuus Achter-Drempt, info: www.hessenhuus.nl

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

elke dag

- Boekenuitleen Dorpsboekenkast Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, tijdens openingsuren

elke maandag t/m vrijdag

- Boekenuitleen bij Stichting Welzijn, Gezondheidscentrum Hoog-Keppel, tijdens openingsuren
- Biljarten Stichting Welzijn, Hessencafé/sporthal Hoog-Keppel, info en aanmelden: Wim van Duijl (06-4374 7351)

elke maandag

- Damesgym 55+, Hessenhal Hoog-Keppel, 09.00-10.00 uur, info: Hannie Smeitink (06-2352 9282)

elke dinsdag

- Tai-Chi-Tao onder deskundige begeleiding, huiskamer Stichting Welzijn, Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink1D, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, Stichting Welzijn, huiskamer 't Klup Zandewierde J.D. Pennekampweg 17 Hummelo, 10.00-12.00 uur
- Schildercursus, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 13.30 uur

elke woensdag

- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink1D, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Jeu de Boules Stichting Welzijn/Pétanqueclub Leuke Boule, Burg. van Panhuysbrink Hoog-Keppel, vanaf 14.00 uur, doorgang afhankelijk van weersgesteldheid, info + aanmelden: Gerrit Lobeek (06-4657 5929 of g.w.lobeek@hccnet.nl)

elke donderdag

- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink1D, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 10.00-12.00 uur (m.u.v. de eerste donderdag van de maand wegens Repair Café)
- Koersbal, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 14.00-16.00 uur (sep t/m apr)

elke vrijdag

- Meer bewegen voor ouderen, Stichting Welzijn, Hessenhal Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur

elke zaterdag

- Nordic Walking, Stichting Welzijn, samenkomst huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.15-11.00 uur

elke zondag

- Samen koffiedrinken na de kerkdienst in Hummelo als de eigen predikant voorgaat, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 11.00-12.00 uur, info: kerkhummelo.nl

maart

- Gambafestival, HCR De Gouden Karper Hummelo, info + reserveren: welkom@degoudenkarperhummelo.nl

mei t/m augustus

- Wisselende exposities en activiteiten St. Joriskerk Voor-Drempt, actuele informatie: www.stjoriskerkdrempt.nl

Aanvullingen en wijzigingen kunnen worden doorgegeven via het e-mailadres watisertedoendhk@gmail.com. Voor het juninummer van De Hessencombinatie kan dit tot uiterlijk 27 april 2025.

Slaapspecialist **Dremp**

“Alle merken onder één dak”
Meer dan 50 boxspring en bed modellen

Slaapspecialist **Dremp**

Rijksweg 20 | 6996 AC Dremp | Tel. 0313 476218 | www.slaapspecialistdremp.nl

PELGROM, uw land- en tuinbouwspecialist

voor verkoop, onderhoud en reparatie...

we zijn o.a.
dealer van:

MASSEY FERGUSON

STIGA®

STIHL®

TORO®

PELGROM HUMMELO

LANDBOUW- EN TUINMACHINES

www.pelgrom.nl

Broekstraat 1a - 6999 DE Hummelo - T. 0314 - 38 18 42 - info@pelgrom.nl